

2023 M. LAPKRIČIO 20 D.

2014-2020 M. ES FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS TIKSLŲ PASIEKIMO VERTINIMAS

PRIEDAS NR. 5

VP 5 PRIORITETO VERTINIMAS

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

Paslaugų sutartis finansuojama
iš Europos socialinio fondo, o
paslaugos teikiamos LR finansų
ministerijos užsakymu.

Remiantis 2023 m. sausio 2 d. sudaryta sutartimi Nr. 14P-1 „2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tikslų pasiekimo vertinimo paslaugų sutartis“ tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – FM) ir paslaugų teikėjo UAB „BGI Consulting“, teikiamas priedas prie ataskaitos Nr. 5 – **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – VP) 5 prioriteto vertinimas.**

Ataskaitoje pateikiamas VP 5 prioriteto poveikio vertinimas atliekamas remiantis „2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos tikslų pasiekimo vertinimo“ galutinėje vertinimo ataskaitoje pateikiama unitarinio metodologinio modelio koncepcija. Konkrečiai, šiame dokumente pristatoma VP 5 prioriteto intervencijų logika, pateikiamas tinkamumo, rezultatyvumo, poveikio, tvarumo ir efektyvumo aprašymas ir vertinimas.

TURINYS

Turinys	3
Paveikslų sąrašas	4
Lentelių sąrašas	6
Naudojamos sąvokos ir santrumpos	8
1. Intervencijų logika	11
2. Tinkamumas	16
2.1 Pagrindinių srities rodiklių raida	16
2.2 Nacionalinė strateginė darbotvarkė	24
2.3 Tikslinių grupių poreikiai	27
3. Rezultatyvumas	28
4. Poveikis	42
4.1 Poveikis, nustatytas kitų atliktų vertinimų metu	42
4.2 Poveikio vertinimas remiantis statistine-koreliacine analize	44
4.2.1 VP išlaidų ir rezultato rodiklių koreliacija	44
4.2.2 Produkto rodiklių ir susijusio rezultato rodiklio koreliacija	57
5. Tvarumas	71
6. Efektyvumas	74
7. Apibendrinimas. Intervencijų indėlis siekiant nustatytų tikslų (iš kaitos teorijos perspektyvos)	81

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. VP 5 prioriteto tikslų įgyvendinimo loginė schema.....	14
2 paveikslas. Vandens telkinių su geros kokybės vandeniu dalis, proc. (2010-2021 m.)	16
3 paveikslas. Ežerų ir upių sezoninių vandens telkinių pokytis, proc. (2010-2020 m.)	17
4 paveikslas. Biologinės įvairovės apsaugai, kraštovaizdžio tvarkymui ir išsaugojimui skirtos lėšos, mln. Eur (2018-2021 m.).....	18
5 paveikslas. Turistų skaičius, tūkst. (2018-2022 m.).....	19
6 paveikslas. Komunalinių atliekų, tenkančių vienam gyventojui kiekis kg, Lietuvoje ir ES (2010-2021 m.)	20
7 paveikslas. Perdirbtų komunalinių atliekų dalis proc., nuo susidariusių komunalinių atliekų (2010-2021 m.).....	21
8 paveikslas. Saugias komunalines paslaugas gaunančių gyventojų dalis, proc. (2010-2020 m.)	22
9 paveikslas. Vidutinė metinė smulkių kietųjų dalelių (KD10) koncentracija miestų foninėse oro kokybės tyrimo stotyse (2018-2022 m.)	23
10 paveikslas. VP 5.1.1. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	29
11 paveikslas. VP 5.2.1. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	31
12 paveikslas. VP 5.3.1. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	33
13 paveikslas. VP 5.3.2. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	35
14 paveikslas. VP 5.4.1. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	36
15 paveikslas. VP 5.5.1. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	38
16 paveikslas. VP 5.6.1. Konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	40
17 paveikslas. VP 5 prioriteto ir konkrečių uždavinių rezultatyvumas (2022 m.)	41
18 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 5.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	44
19 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	46
20 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su antrojo 5.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	47
21 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.3.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	48
22 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su antrojo 5.3.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	49
23 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	50
24 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su antrojo 5.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	51
25 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.4.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	52
26 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su antrojo 5.4.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	53
27 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su trečiojo 5.4.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	54

28 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.6.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	55
29 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su antrojo 5.6.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	56
30 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su 5.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	58
31 paveikslas. VP produkto rodiklio „gyventojai, kuriems yra naudingos apsaugos nuo potvynių priemonės“ laiko eilutės koreliacija su 5.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	59
32 paveikslas. VP produkto rodiklio „lietaus nuotėkio plotas (tūkst. Kv. M.), iš kurio surenkamam paviršiniam (lietaus) vandeniui tvarkyti, įrengta ir (ar) rekonstruota infrastruktūra“ laiko eilutės koreliacija su 5.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	59
33 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	60
34 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su antrojo 5.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	61
35 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su pirmojo 5.3.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	62
36 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su pirmojo 5.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	63
37 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su antrojo 5.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	64
38 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su pirmojo 5.4.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	65
39 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su antrojo 5.4.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	66
40 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su trečiojo 5.4.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	67
41 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su pirmojo 5.6.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	69
42 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilučių koreliacija su antrojo 5.6.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	70

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. VP 5 prioriteto konkretūs uždaviniai ir priemonės	11
2 lentelė. VP 5 prioriteto tikslų, uždavinių ir rodiklių sistema.....	12
3 lentelė. VP 5.1.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	28
4 lentelė. VP 5.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	31
5 lentelė. VP 5.3.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	32
6 lentelė. VP 5.3.2. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	34
7 lentelė. VP 5.4.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	36
8 lentelė. VP 5.5.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	38
9 lentelė. VP 5.6.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	40
10 lentelė. Bendram rekultivuotam žemės plotui skirtos lėšų sumos variacija	74
11 lentelė. Numatomų apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimo priemonėms skirtos lėšų sumos variacija	75
12 lentelė. Numatomų apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimo priemonėms skirtos lėšų sumos variacija	75
13 lentelė. Numatomų apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimo priemonėms skirtos lėšų sumos variacija pagal priemonę Nr. 05.4.1-CPVA-R-302.....	76
14 lentelė. Papildomų gyventojų, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos priemonėms skirtos lėšų sumos variacija	77
15 lentelė. Papildomų gyventojų, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos priemonėms skirtos lėšų sumos variacija	77
16 lentelė. Papildomų gyventojų, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos priemonėms skirtos lėšų sumos variacija pagal priemonę Nr. 05.3.2-APVA-R-014.....	78
17 lentelė. Lietaus nuotėkio ploto, iš kurio surenkamam paviršiniam (lietaus) vandeniui tvarkyti, įrengta ir (ar) rekonstruota infrastruktūra priemonei skirtos lėšų sumos variacija.....	78
18 lentelė. Sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai priemonei skirtos lėšų sumos variacija	79
19 lentelė. Vandens telkiniai, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonei skirtos lėšų sumos variacija ...	79
20 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant sumažinti neigiamą potvynių padarinių potencialią žalą ekonominei veiklai.....	81
21 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalį.....	82
22 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant padidinti Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalį, paruoštą pakartotinai naudoti ar perdirbti	82
23 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant sumažinti vidutinę Vidutinę bendro azoto koncentraciją Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse.....	83
24 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant padidinti geros būklės paviršinių vandens telkinių dalį	84
25 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant padidinti vandens tiekimo paslaugų prieinamumą	84
26 lentelė. VP sumažinti siekiant padidinti nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą.....	85
27 lentelė. VP intervencijų indėlis padidinti gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalį.....	86

28 lentelė. VP intervencijų indėlis padidinti Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankiusių kultūros paveldo objekte dalį ir Tūristų (užsienio ir vietos) skaičių prioritetinguose turizmo plėtros regionuose	87
29 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant Pagerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę	87
30 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant sumažinti Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD10) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičių 5 didžiuosiuose miestuose	88
31 lentelė. VP intervencijų indėlis siekiant sumažinti ypatingai didelio potencialių taršos židinių skaičių	89

NAUDOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS

AEI	Atsinaujinantieji energijos ištekliai
AM	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
BVP	Bendrasis vidaus produktas
CPVA	Centrinė projektų valdymo agentūra
EIM	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
EK	Europos Komisija
EM	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
ES	Europos Sąjunga
ESF	Europos socialinis fondas
ESIF	Europos Sąjungos investicijų fondai
FM	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Investicinis laikotarpis	Jeigu nenurodyta kitaip, 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpis
KAM	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
KM	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
LR	Lietuvos Respublika
LVPA	VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI	Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos
MTI	Mokslinių tyrimų infrastruktūra

MVI	Mikro–įmonės, mažosios ir vidutinės įmonės
NPP	2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa
NRD	2020 metų nacionalinė reformų darbotvarkė
PFSA	Projektų finansavimo sąlygų aprašas
PO	Perkančioji organizacija (LR finansų ministerija)
Rezultato rodiklis	VP specialusis programos rezultato rodiklis
SADM	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
SaF	Sanglaudos fondas
SAM	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
SFMIS	Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema
SNA	Sąnaudų–naudos analizė
SUMIN	Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
ŠESD	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos
ŠMSM	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija
TGV	Teorija grįstas vertinimas
TM	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
TKA	Transporto kompetencijų agentūra
TS	Techninė specifikacija
URN	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
VDA	Valstybės duomenų agentūra
VK	Valstybės kontrolė
VP	2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa
VRM	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

ŽŪM

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

1. INTERVENCIJŲ LOGIKA

VP 5 prioritetą „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ sudaro 6 investiciniai prioritetai, apimantys 7 konkrečius uždavinius bei 27 priemones.

1 LENTELĖ. VP 5 PRIORITETO KONKRETŪS UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

Konkretus uždavinys	Priemonės Nr.	Priemonės pavadinimas
5.1.1. Sumažinti dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius	05.1.1-APVA-V-006	Potvynių rizikos valdymas
	05.1.1-APVA-V-004	Aplinkos monitoringo ir kontrolės stiprinimas
	05.1.1-APVA-V-005	Pajūrio juostos tvarkymas
	05.1.1-CPVA-V-901	Gyventojų perspėjimo apie pavojus ir gelbėjimo sistemų tobulinimas ir plėtra
	05.1.1-APVA-R-007	Paviršinių nuotekų sistemų tvarkymas
5.2.1. Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį ir užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą	05.2.1-APVA-R-008	Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra
	05.2.1-APVA-V-010	Atliekų tvarkymo sistemos valdymas
	05.2.1-APVA-V-022	Komunalinių atliekų deginimo pajėgumų plėtra
5.3.1. Pagerinti Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklę	05.3.1-APVA-V-012	Vandens telkinių būklės gerinimas
	05.3.1-APVA-V-011	Vandens išteklių valdymas ir apsauga
5.3.2. Padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą	05.3.2-APVA-R-014	Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra, įmonių valdymo tobulinimas
	05.3.2-APVA-V-013	Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo ūkio gerinimas
	05.3.2-FM-F-015	Vandentvarkos fondas
	05.3.2-VIPA-T-024	Nuotekų surinkimo tinklų plėtra
5.4.1. Padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką	05.4.1-APVA-V-016	Saugomų teritorijų ir valstybinės reikšmės parkų tvarkymas, pritaikymas lankymui
	05.4.1-APVA-V-017	Atsakingo ir tausojančio aplinką visuomenės elgesio skatinimas
	05.4.1-CPVA-K-303	Aktualizuoti viešąjį ir privatų kultūros paveldą
	05.4.1-CPVA-R-302	Aktualizuoti savivaldybių kultūros paveldo objektus
	05.4.1-CPVA-V-301	Aktualizuoti kultūros paveldo objektus
	05.4.1-FM-F-307	Viešojo ir privataus kultūros paveldo pritaikymas visuomenės poreikiams
	05.4.1-LVPA-K-808	Prioritetinių turizmo plėtros regionų e-rinkodara
	05.4.1-LVPA-V-812	Nacionalinių turizmo maršrutų, trasų ir produktų rinkodara bei turizmo ženklinimo infrastruktūros plėtra
05.4.1-LVPA-R-821	Savivaldybės jungiančių turizmo trasų ir turizmo maršrutų informacinės infrastruktūros plėtra	
5.5.1. Pagerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę	P.B.223-05.5.1-APVA-V-018	Biologinės įvairovės apsauga
	P.S.338-05.5.1-APVA-R-019	Kraštovaizdžio apsauga
5.6.1. Sumažinti miestuose kietųjų	05.6.1-APVA-V-020	Užterštų teritorijų tvarkymas

dalelių ore ir cheminių medžiagų grunte pavojaus sveikatai ir aplinkai taršos lygį	05.6.1-APVA-V-021	Aplinkos oro kokybės gerinimas
---	-------------------	--------------------------------

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VP ir www.esinvesticijos.lt pateikiama informacija

Pagrindiniai VP 5 prioriteto tikslai yra pagerinti Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklę bei vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę, padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką, padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą, sumažinti dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius, taip pat sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį ir užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą bei sumažinti miestuose kietųjų dalelių ore ir cheminių medžiagų grunte pavojaus sveikatai ir aplinkai taršos lygį.

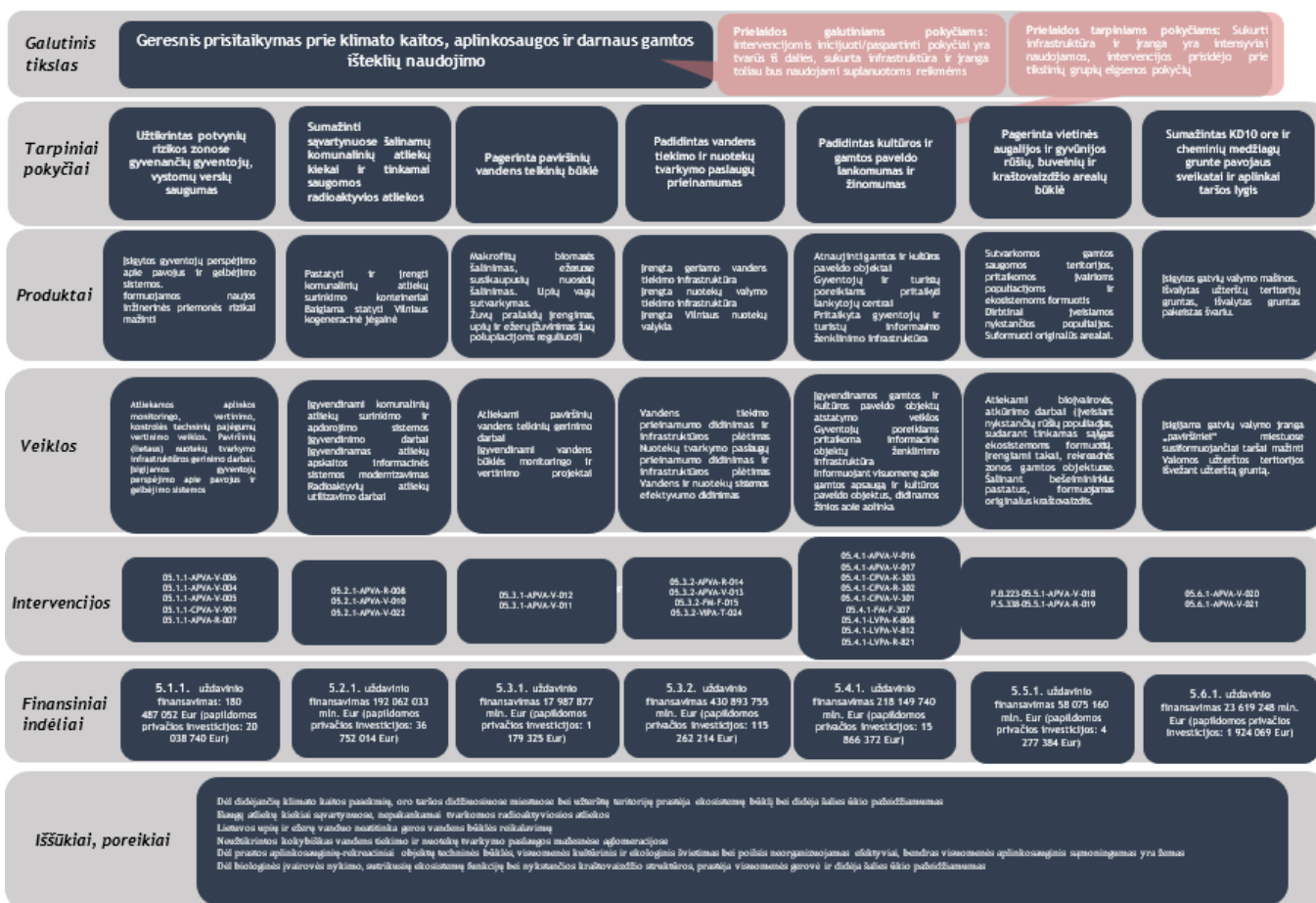
2 LENTELĖ. VP 5 PRIORITETO TIKSLŲ, UŽDAVINIŲ IR RODIKLIŲ SISTEMA

Investicinis prioritetas	Konkretus uždavinys	Rezultato rodiklis	Pradinė reikšmė (metai)	Siektina reikšmė (2023 m.)
5.1. Investicijų, susijusių su prisitaikymu prie klimato kaitos, įskaitant pagrįstas ekosisteminių požiūriu, skatinimas	5.1.1. Sumažinti dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius	Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai	86,5 mln. EUR (2013)	69,5 mln. EUR
5.2. Investicijos į atliekų sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos acquis reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus	5.2.1. Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį ir užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą	Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis	78 proc. (2011)	30 proc.
		Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti	17 proc. (2010)	50 proc.
5.3. Investicijos į vandens sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos acquis reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus	5.3.1. Pagerinti Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklę	Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse	0,5 mg/l (2011)	0,25 mg/l
		Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis	54 proc. (2010)	72 proc.
	5.3.2. Padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą	Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas	76 proc. (2012)	90 proc.
		Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas	67 proc. (2012)	90 proc.
5.4. Kultūros ir gamtos paveldo apsauga, propagavimas ir vystymas	5.4.1. Padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką	Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis	55 proc. (2011)	65 proc.
		Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankiusių kultūros paveldo objekte, dalis	53 proc. (2013)	60 proc.

		Turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose	1.818.584 sk. (2012)	3.716.859 sk.
5.5. Biologinės įvairovės, dirvožemio apsauga ir atkūrimas, ekosistemų paslaugų, įskaitant Natura2000, ir žaliosios infrastruktūros skatinimas	5.5.1 Pagerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę	Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis	20 proc. (2012)	40 proc.
5.6. Miestų aplinkos gerinimo, miestų atkūrimo, apleistų pramoninių teritorijų (įskaitant pertvarkomas teritorijas) išvalymo ir atkūrimo, oro taršos bei triukšmo mažinimo priemonių skatinimas	5.6.1. Sumažinti miestuose kietųjų dalelių ore ir cheminių medžiagų grunte pavojaus sveikatai ir aplinkai taršos lygį	Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD ₁₀) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose	201 dienos (2012)	190 dienos
		Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai	1,191 vnt. (2012)	1.250 vnt.

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP.

Intervencijų logika, taikyta siekiant Lietuvos aplinkosaugos, gamtos išteklių darnaus naudojimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslų pasiekimui, detalizuojama žemiau esančiame paveiksle.

1 PAVEIKSLAS. VP 5 PRIORITETO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO LOGINĖ SCHEMA

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5 prioritete išskirtos pagrindinės **problemos**, trukdančios užtikrinti geresnį prisitaikymą prie klimato kaitos, aplinkosaugos ir darnaus gamtos išteklių naudojimo, yra nepakankamas šalinamų sąvartynuose atliekų kiekis, nuo viso susidarančio kiekio, neužtikrinta reikalavimus atitinkanti paviršinių vandens telkinių būklė, taip pat neužtikrintos kokybiškos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos mažesnėse aglomeracijose, padidėjęs oro užterštumas kietosiomis dalelėmis, taip pat stebimas biologinės įvairovės ir ekosistemų nykimas, užterštų teritorijų skaičiaus augimas. Visuomenės nesuinteresuotumą domėtis gamtos ir kultūros paveldo objektais skatina prasta aplinkosauginių-rekreacinių objektų techninė būklė, žemas visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas. Keliamos **hipotezės**, kad, sprendžiant Lietuvos prisitaikymo prie klimato kaitos, aplinkosaugos ir darnaus gamtos išteklių naudojimo susijusias problemas, 2014-2020 m. ES fondų investicijos prisidėjo/prisidės prie tvarios ir efektyvios ekonominės infrastruktūros kūrimo:

1. Intervencijos į Baltijos jūros būklės gerinimą sumažino vidutinę bendro azoto koncentraciją Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse.
2. Investicijos į paviršinių vandens telkinius padidino geros būklės paviršinių vandens telkinių dalį.
3. Investicijos padidino vandens tiekimo paslaugų prieinamumą.
4. Investicijos padidino nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą Lietuvos gyventojams.
5. Investicijos padidino gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalį ir sudarė prielaidas padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką.
6. Investicijos paskatino Lietuvos gyventojų lankymąsi kultūros paveldo objektuose ir turistų skaičių prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose.

7. Investicijos į biologinės įvairovės nykimo ir ekosistemų, jų teikiamų paslaugų kokybės blogėjimo pristabdymą, jų atkūrimą, saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą, padidino Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalį.
8. Investicijos į oro kokybės valdymą ir taršos mažinimą sumažino dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių koncentracijos paros ribinė vertė, skaičių 5 didžiuosiuose miestuose.
9. Investicijos į užterštų bešeimininkių teritorijų tvarkymą sumažino ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičių.

2014-2020 m. investiciniu laikotarpiu atlikti įvairūs infrastruktūros gerinimo darbai. Klimato kaitos mažinimo srityje atnaujinama, kuriama nauja infrastruktūra, apsauganti potvynių rizikos zonos gyvenančius asmenis nuo potvynių.

Siekiant mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį, statoma kogeneracinė jėgainė bei sukuriamą infrastruktūra gyventojams rūšiuoti atliekas, taip pat atliekami užterštų teritorijų valymo darbai. Kokybiško geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų valymo paslaugų teikimo srityje užtikrinamas vandens tiekimo ir nuotekų valymo paslaugų infrastruktūros tiesimas bei Vandens nuotekų valyklos statyba. Gamtos ir kultūros paveldo srityje, siekiama jų įveiklinimo, atstatant infrastruktūrą, įrengiant rekreacines zonas bei informavimo priemones. Veiklos taip pat apėmė ir gatvių valymo įrenginių, gyventojų pavojaus perspėjimo sistemų, reikiamos techninės, laboratorinės, monitoringo įrangos įsigijimą. Šalia šių veiklų buvo atliekami įvairūs vertinamieji, būklės įvertinimo ar dokumentų reglamentavimo projektai bei siekiant didinti nykstančias populiacijas – atliekami dirbtinio populiacijų veisimo darbai, ar siekiant mažinti – įgyvendinami populiacijos reguliavimo projektai ir kt. (**produktai**). Daromos **prielaidos**, kad sukurtų produktų potencialas prisidėti prie pageidaujamų prisitaikymo prie klimato kaitos, aplinkosaugos ir darnaus gamtos išteklių naudojimo tikslų priklausau nuo įgyvendintų investicijų apimties ir pritaikomumo.

Išpildžius šias sąlygas, pasiekiami **tarpiniai pokyčiai**, kurie sukurs sąlygas prisidėti prie ilgalaikių prisitaikymo prie klimato kaitos, aplinkosaugos ir darnaus gamtos išteklių naudojimo tikslų. Suplanuotų tarpinių pokyčių pasiekimas matuojamas VP nustatytais rezultato rodikliais: „Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai“; „Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis“; „Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti“; „Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse“; „Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis“; „Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas“; „Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas“; „Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis“; „Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankusių kultūros paveldo objekte, dalis“; „Turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose“; „Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis“; „Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD10) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose“; „Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai“. Daroma prielaida, kad pasiekus numatytas šių tarpinių pokyčių apimtį ir užtikrinus jų tvarumą, yra pasiekimas galutinis tikslas – užtikrinamos sąlygos geresniam prisitaikymui prie klimato kaitos, aplinkosaugos ir darnaus gamtos išteklių naudojimo.

2. TINKAMUMAS

2.1 PAGRINDINIŲ SRITIES RODIKLIŲ RAIDA

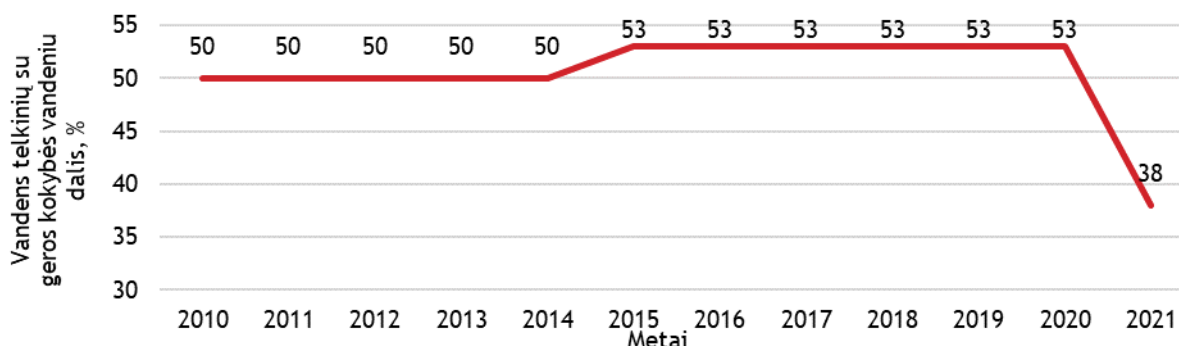
Šiame poskyryje analizuojama pagrindinių su prioriteto sritimi susijusių rodiklių raida, taip pat apžvelgiami svarbiausi aktualūs teisinio reglamentavimo pokyčiai, kitos išorinės aplinkybės bei vertinamas 2014-2020 m. VP intervencijų tinkamumas šiame kontekste.

LIETUVOS VANDENS IŠTEKLIŲ BŪKLĖS GERINIMAS

Šiame poskyryje aptariama su VP 5.3.1 konkretaus uždavinio tikslais susijusių rodiklių raida.

Baltijos jūros baseinui priklausančioje Lietuvos teritorijoje teka apie 22,2 tūkst. (iš jų 5463 – ilgesnių kaip 3 km) upių ir upelių, kurių bendras vagų ilgis siekia maždaug 76,8 tūkst. kilometrų. Lietuvoje telkšo apie 2850 ežerų, kurių plotas yra ne mažesnis nei 0,5 ha. Visų ežerų plotas yra daugiau kaip 914 km², o tai užima apie 1,5 proc. viso Lietuvos teritorijos ploto. Tvenkinių, kurių plotas siekia 0,5 ha ir daugiau, yra 1159, jų paviršiaus plotas dengia 240 km² šalies. Taip pat, prie vandens išteklių priskiriami tarpiniai vandens telkiniai, tokie kaip Kuršių marios, Kuršių marių vandens išplitimo Baltijos jūroje zona. Paviršiniams ir požeminiams vandens telkiniams nustatytas vandensaugos tikslas – pasiekti gerą būklę.

Lietuvos vandens telkiniai vertinami kaip neatitinkantys geros būklės. Ilgą laiką fiksuotame stabiliam vandens telkinių su geros kokybės vandeniu dalies rodiklyje 2021 m. stebimas ženklus sumažėjimas (2015–2019 m. 53 proc., 2021 m. 38 proc.) (žr. 2 pav.) siejamas su keliais veiksniais: visų pirma, taikoma atnaujinta monitoringo programa, kuria surenkama daugiau ir kokybiškesnių duomenų apie vandens telkinių būklę; antra, besitęsianti ir didėjanti pasklidoji tarša, daugiausia iš žemės ūkio veiklos, kai dėl tręšimo į vandens telkinius patenka daug azotinių medžiagų, taip pat sutelktoji tarša, kai su nuotekomis į vandens telkinius patenka organinės, biogeninės ir pavojingos medžiagos. Svarbu paminėti, kad Kuršių marių ir Baltijos jūros priekrantės blogėjanti ekologinė būklė taip pat siejama su padidėjusia bendrojo azoto koncentracija, atitekančia Nemunu. Išskirtina, kad eutrofikacija Lietuvoje kyla dėl žemės ūkio veiklos ir buitinių vandens (pramonės ir komunalinėse nuotekose esamų chemikalų).

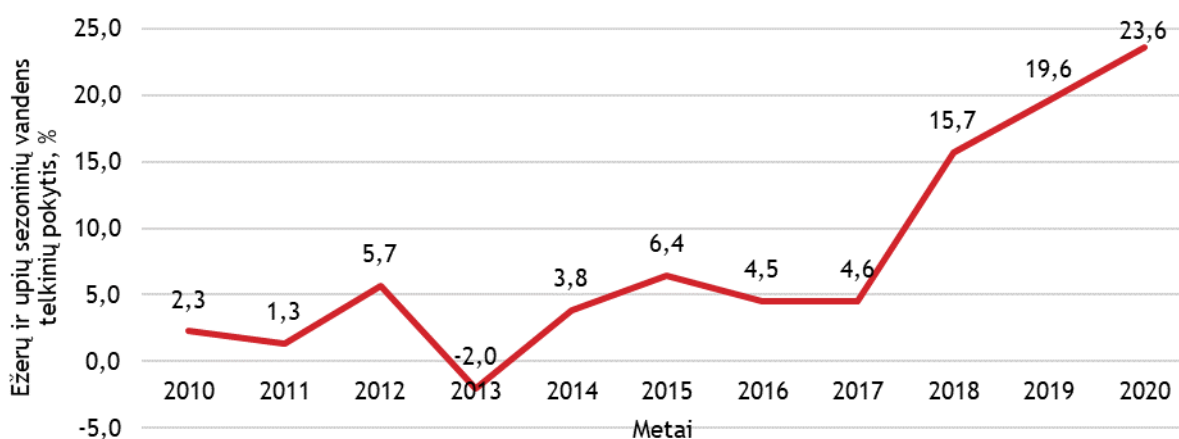
2 PAVEIKSLAS. VANDENS TELKINIŲ SU GEROS KOKYBĖS VANDENIU DALIS, PROC. (2010-2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis

SPRENDINIAI PRISITAİKANT PRIE KLIMATO KAITOS

Šiame poskyryje aptariama su VP 5.1.1 konkrečiau uždavinio tikslais susijusių rodiklių raida.

Nuo 2017 m. stebimas spartus ežerų ir upių sezoninių vandens telkinių pokytis, išaugęs 5 kartus (2017 m. buvo fiksuotas 4,6 proc. pokytis, 2020 m. siekė 23,6 proc.) (žr. 3 pav.). Šis pokytis siejamas su sparčia klimato kaita: karščio bangomis, sausromis, didėjančiu iškritusių kritulių kiekiu, didėjančiu sniego tirpsmo ir ledo kamščių kiekiu, audrų ir intensyvių liūčių skaičiumi, jūros lygio kilimu¹. Dažnėjančios stichinės nelaimės tiesiogiai atsiliepa ekonominei veiklai, kuomet dėl užliejamo ploto ar kitų stichinių nelaimių yra sunaikinamas turtas, infrastruktūra, ar sutrikdoma ekonominė veikla. Savivaldybės, siekdamos mažinti tiesioginę žalą, skiria savivaldybės rezervo lėšas ekstremaliosioms situacijoms ir (arba) ekstremaliems įvykiams likviduoti, jų padariniams šalinti ir padarytiems nuostoliams iš dalies apmokėti. Dažnėjant stichinėms nelaimėms, stebima smarkiai didėjanti skiriamų lėšų tendencija: 2016 m. tokių lėšų buvo skirta 221,6 tūkst. EUR, o 2021 m. – 1,5 mln. EUR.

3 PAVEIKSLAS. EŽERŲ IR UPIŲ SEZONINIŲ VANDENS TELKINIŲ POKYTIS, PROC. (2010-2020 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis

KRAŠTOVAIZDŽIO BŪKLĖS GERINIMAS IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS IŠSAUGOJIMAS, VISUOMENĖS INFORMAVIMAS APIE APLINKĄ

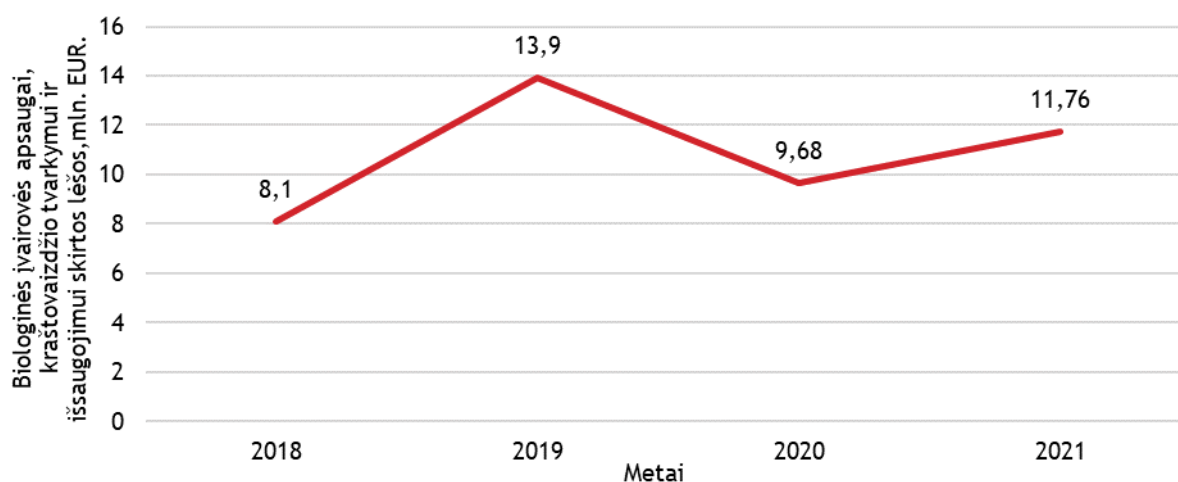
Šiame poskyryje aptariama su VP 5.5.1 ir VP 5.4.1 konkrečių uždavinių tikslais susijusių rodiklių raida.

Šalyje stebimas biologinės įvairovės nykimas, trikdantis ekosistemas ir jų natūralų vystymąsi. Remiantis 2019 m. Buveinių direktyvos ataskaita, Lietuvoje tik 8 proc. šalies miško buveinių tipų apsaugos būklė vertinama kaip palanki, 46 proc. miškų buveinių apsaugos būklė nepalanki (netinkama), o likusių 46 proc. – nepalanki (bloga). Taip pat nebuvo fiksuotas nei vienas Europos Bendrijos svarbos pievų buveinės tipas, kurio apsaugos būklė būtų vertinama kaip palanki (25 proc. Europos Bendrijos svarbos pievų ir joms artimų buveinių būklė yra nepalanki (netinkama), o 75 proc. – nepalanki (bloga)). Be to, nyksta agrarinio kraštovaizdžio paukščiai ir vabzdžiai, visų pirma, apdulkintojai; 21 paukščio rūšies, kurios susiję su pievų ir šlapynių buveinėmis, populiacijos Lietuvoje mažėjo.

¹ Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo ataskaita. Prieiga per internetą: [https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/IT%20darnaus%20vystymosi%20darbotvark%C4%97s%20iki%202030%20%C4%AFgyvendinimo%20ataskaita%2023%20Lietuva%20\(1\).pdf](https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/IT%20darnaus%20vystymosi%20darbotvark%C4%97s%20iki%202030%20%C4%AFgyvendinimo%20ataskaita%2023%20Lietuva%20(1).pdf)

Siekiant spręsti minėtas problemas, yra svarbu imtis veiksmų: nustatyti ir įgyvendinti būtinas apsaugos priemones, didinti finansavimą, skirtą apsaugoti biologinę įvairovę, tvarkyti ir išsaugoti kraštovaizdį (žr. pav. 4), tokiu būdu išsipareigojant imtis skubių ir būtinų veiksmų, siekiant sumažinti gamtos buveinių būklės blogėjimą, sustabdyti biologinės įvairovės praradimą ir apsaugoti nykstančias rūšis², nes ekosistemų atkūrimas svarbus tiek žemės ūkio sektoriui, turizmui, pramonei, energetikai, tiek visuomenės sveikatai bei gerovei.

Valstybės biudžeto ir ES fondų lėšos bioįvairovės ir kraštovaizdžio apsaugos priemonių įgyvendinimui bei visuomenės švietimui, buveinių inventorizavimui ir pan. veikloms bendrai 2021 m. siekė virš 25 mln. EUR. Savivaldybės iš savo biudžeto biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsaugos priemonių įgyvendinimui, įskaitant gamtos paveldo objektų apsaugą, 2021 m. skyrė apie 7,6 mln. EUR. Visgi, remiantis 2022 m. EK pateikta Lietuvos Prioritetinių veiksmų programa, skirta įgyvendinti ES Buveinių ir Laukinių paukščių direktyvas, prioritetiniams „Natura 2000“ veiksmams apskaičiuotas finansavimo poreikis 2021–2027 m. yra daug didesnis ir siekia 851,97 mln. EUR (arba 121,71 mln. EUR per metus). Toks didelis finansavimo poreikis kyla dėl prastos esamos daugelio ekosistemų būklės ir jų atkūrimo aktualumo.

4 PAVEIKSLAS. BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGAI, KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMOUI IR IŠSAUGOJIMUI SKIRTOS LĖŠOS, MLN. EUR (2018-2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis

Siekiant didinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką, šalyje vykdoma turizmo sektoriaus plėtra.

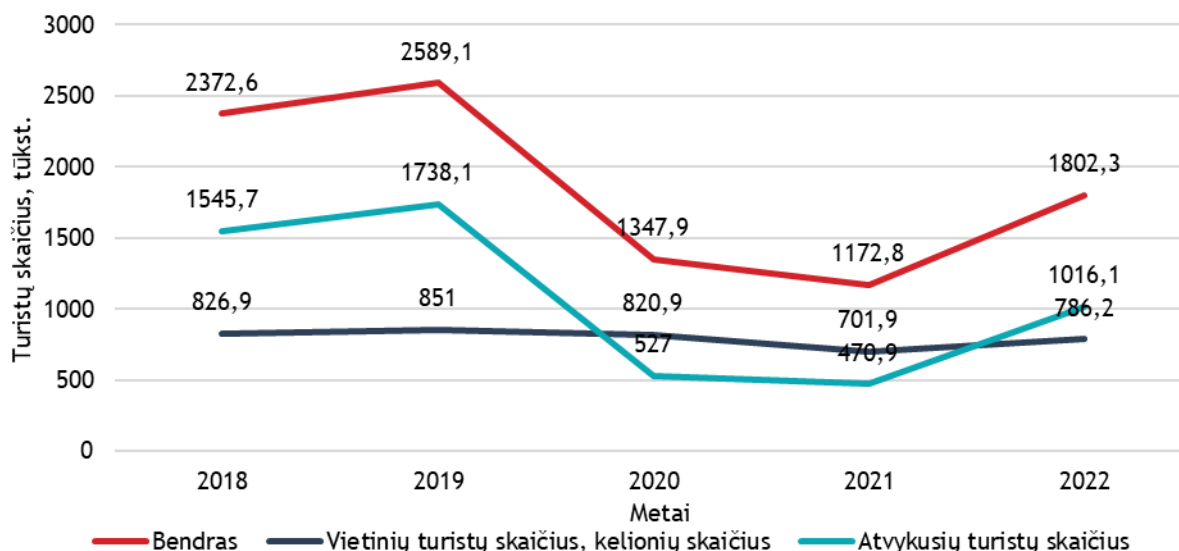
Dėl didėjančių turizmo galimybių regionuose, aktyvios, kryptingos politikos plėtojimo atvykstamojo turizmo rinkose, kuriant turizmo prekės ženklus, sustiprinus skaitmeninę turizmo rinkodarą, 2015–2019 m. stebėtas smarkus turizmo sektoriaus Lietuvoje augimas³. Deja, šis augimas buvo itin neigiamai paveiktas COVID-19 pandemijos: 2020 m., lyginant su 2019 m., atvykstančių turistų skaičius sumažėjo tris kartus. Nuo 2021 m. vėl stebimas augantis turistų skaičius (žr. pav. 5). Tikėtina, ši augimo tendencija išliks, kadangi visiems prieinamo turizmo plėtra skatinama pasitelkiant informavimo priemones, kuriant visiems prieinamo turizmo paslaugų ženklavimo sistemą, gerinant turizmo prieinamumą asmenims su

² Jungtinių tautų darnaus vystymosi tikslų uždaviniai.

³ Lietuvos turizmo sektoriaus raida 2015-2020. Prieiga per internetą:

https://lithuania.travel/uploads/ataskaitos/Turizmo_sektoriaus_pl%C4%97tros_tyrimas.pdf

specialiaisiais poreikiais. Verslumas turizmo sektoriuje skatinimas kuriant verslumo programas, teikiant konsultavimo paslaugas turizmo smulkią verslo atstovams. Šiuo metu plačiai atpažįstami tarptautiniai sertifikatai „Žaliasis raktas“, „Mėlynoji vėliava“ Lietuvoje vis dar nėra plačiai naudojami, todėl turizmo paslaugų sertifikavimas ne tik paskatintų atsakingą gamtos resursų naudojimą ir poveikio aplinkai mažinimą, bet ir prisidėtų prie sėkmingesnio Lietuvos, kaip šiuolaikiškos ir tarptautinius turizmo standartus atitinkančios šalies, įvaizdžio formavimo⁴.

5 PAVEIKSLAS. TURISTŲ SKAIČIUS, TŪKST. (2018-2022 M.)

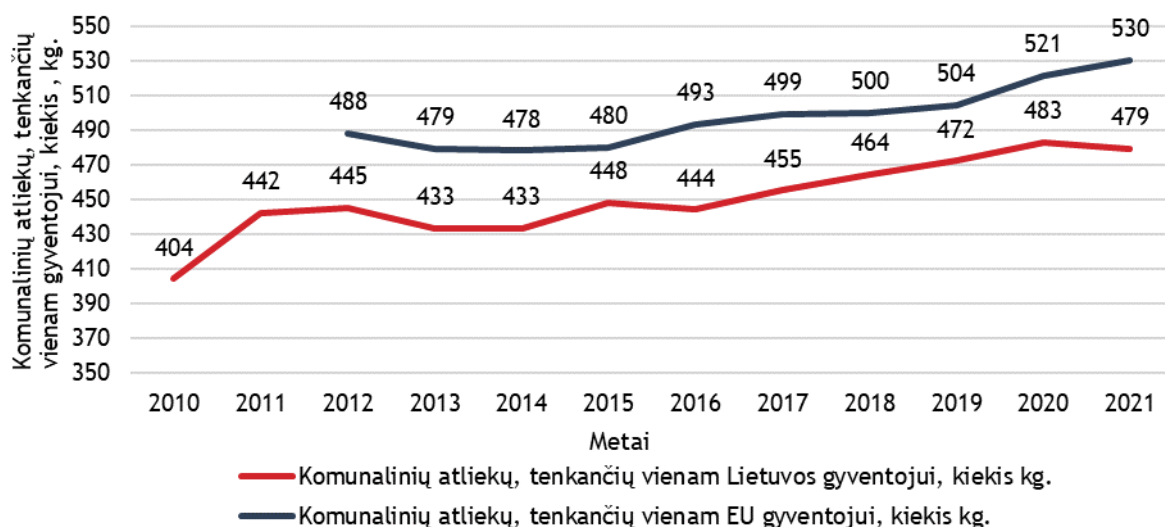
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis.

TARŠOS MAŽINIMAS

Šiame poskyryje aptariamas su VP 5.2.1, VP 5.3.2 ir VP 5.6.1 konkrečių uždavinių tikslais susijusių rodiklių raida.

Dėl ekonomikos stabilumo ir perkamosios galios augimo, komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui, nuo 2010 m. tiek Lietuvoje, tiek ir ES šalyse augo. Nuo 2012 m. iki 2021 m. stebimas 8 proc. komunalinių atliekų kiekio tenkančiam vienam gyventojui augimas Lietuvoje ir panašus – 9 proc. augimas – ES (žr. pav. 6).

⁴ Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. [gyvendinimo ataskaita. Prieiga per internetą: [https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/IT%20darnaus%20vystymosi%20darbotvark%C4%97s%20iki%202030%20%C4%AFgyvendinimo%20ataskaita%202023%20Lietuva%20\(1\).pdf](https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/IT%20darnaus%20vystymosi%20darbotvark%C4%97s%20iki%202030%20%C4%AFgyvendinimo%20ataskaita%202023%20Lietuva%20(1).pdf)

6 PAVEIKSLAS. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ, TENKANČIŲ VIENAM GYVENTOJUI KIEKIS KG, LIETUVOJE IR ES (2010-2021 M.)

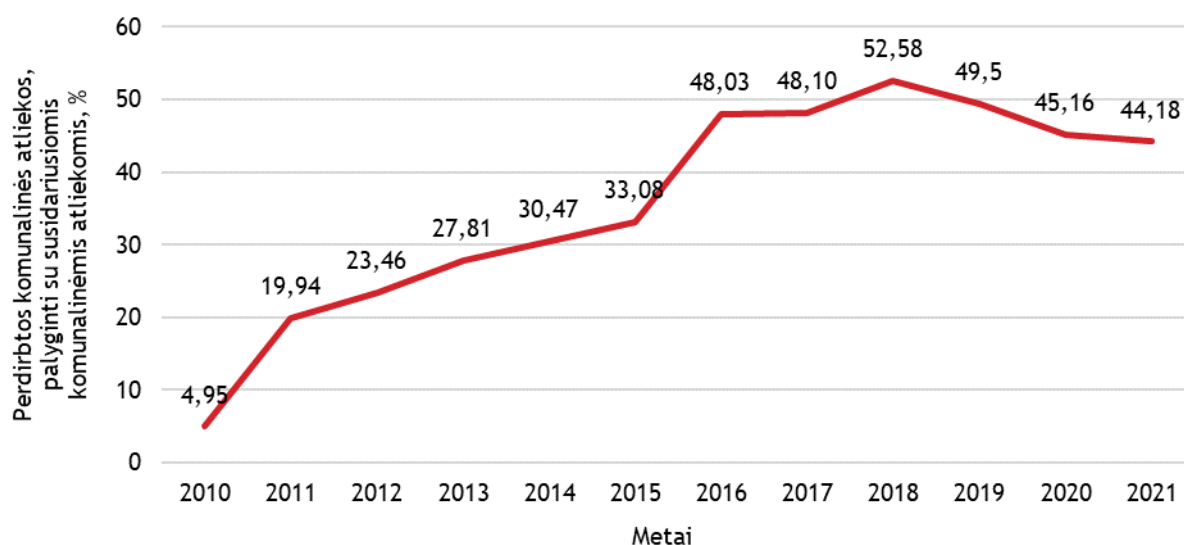
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros ir EUROSTAT duomenimis

Siekiant tvaraus išteklių naudojimo ir atliekų mažinimo, svarbu užtikrinti efektyvų atliekų surinkimą ir perdirbimą, skatinti gamybą iš antrinių žaliavų, pakartotinių daiktų naudojimą bei išplėsti gamintojo atsakomybę panaudojant antrines žaliavas, todėl yra siekiama buitines (buityje susidarancias) ir kitokias atliekas, kurios savo pobūdžiu ar sudėtimi yra panašios į buitines atliekas, apdoroti. Surenkamos atliekos yra perdirbamos, kompostuojamos ar sudeginamos išgaunant energiją, likusios, netinkamos perdirbimui ar deginimui, atliekos kaupiamos sąvartynuose. Šalyje per pastarąjį dešimtmetį ženkliai sumažėjo sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis. Didžiausią įtaką tam turėjo 2013 m. pradėjusi veikti Klaipėdos atliekų deginimo jėgainė⁵. Visgi, žiedinėje ekonomikoje atliekų deginimas nėra labiausiai priimtina alternatyva, siekiama kuo daugiau atliekų perdirbti, todėl būtina orientuotis į efektyvų atliekų rūšiavimą. Perdirbtų komunalinių atliekų dalis Lietuvoje iki 2018 m. taip pat smarkiai augo (žr. pav. 7). Visgi, nuo 2018 m. perdirbtų komunalinių atliekų dalis vėl pradėjo palaipsniui mažėti. Tiesa, tai siejama ne tik su nepakankamai neišnaudotomis rūšiuojamojo surinkimo galimybėmis, kas būtų būtina sąlyga tolimesniam jų apdorojimui ir perdirbimui bei grąžinimui į ekonomiką antrinių žaliavų forma⁶, bet ir su 2020 m. duomenimis taikytomis naujomis skaičiavimo taisyklėmis⁷.

⁵ Lietuvos perėjimo prie žiedinės ekonomikos iki 2035m. veiksmų planas. Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/atliekos/ziedine-ekonomika/2021-2027-m-veiksmu-programos-2-6-uzdaviny-skatinti-perejima-prie-ziedines-ekonomikos-ir-tausiai-isteklius-naudojancios-ekonomikos>

⁶ Lietuvos perėjimo prie žiedinės ekonomikos iki 2035m. veiksmų planas. Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/atliekos/ziedine-ekonomika/2021-2027-m-veiksmu-programos-2-6-uzdaviny-skatinti-perejima-prie-ziedines-ekonomikos-ir-tausiai-isteklius-naudojancios-ekonomikos>

⁷ Pagal Komisijos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2019/1004 2025 m. tikslui taikomos naujos skaičiavimo taisyklės.

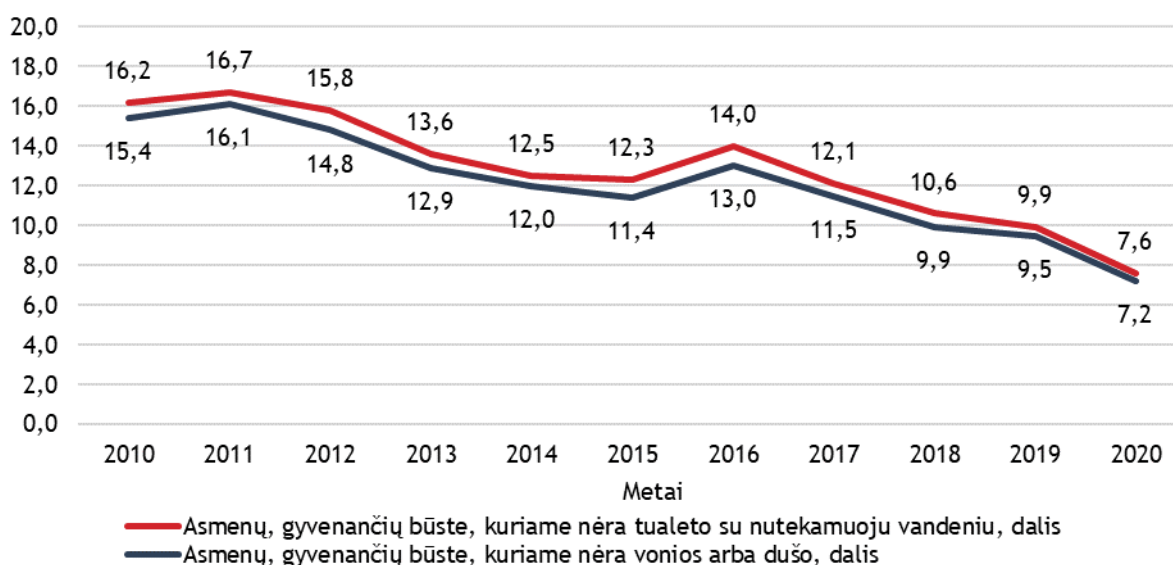
7 PAVEIKSLAS. PERDIRBTŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ DALIS PROC., NUO SUSIDARIUSIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ (2010-2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis

Susidarančios atliekos yra ne vienintelis namų ūkių sąlygotas taršos šaltinis. Prie bendrosios taršos ženkliai prisideda ir nuotekos, kurių didžioji dalis susidaro namų ūkiuose, o jų poveikis aplinkai priklauso nuo saugių komunalinių paslaugų prieinamumo ir naudojimo.

2021 m. duomenimis, 94 proc. gyventojų gauna saugias komunalines paslaugas, o 83 proc. - aprūpinami centralizuotai tiekiamu vandeniu. Tiesa, kol kas matomi skirtumai priklausomai nuo gyvenamosios vietos – kokybiškos geriamojo vandens ir komunalinės paslaugos dažniau teikiamos miestų gyventojams lyginant su kaimiškų vietovių gyventojais. Panaši gerėjanti tendencija stebima nagrinėjant asmenų, gyvenančių būste, kuriame nėra tualetu su nutekamuoju vandeniu ar vonios arba dušo, duomenis. 2010 m. 16,2 proc. Lietuvos gyventojų neturėjo tualetu su nutekamuoju vandeniu ir 15,4 proc. Lietuvos gyventojų, gyveno bute be vonios ar dušo. Po dešimtmečio tokių gyventojų sumažėjo pusiau (2020 m. – atitinkamai 7,6 proc. neturi tualetu su nutekamuoju vandeniu ir 7,2 proc. neturi vonios ar dušo) (žr. pav. 8). Tačiau svarbu pabrėžti, kad regioniniai skirtumai išlieka itin ryškūs: 2019 m. miesto vietovių būstuose be tualetu su nutekamuoju vandeniu gyveno 3 proc. asmenų, kaimo vietovių – 24 proc., be vonios ar dušo – atitinkamai, 4 ir 21 proc.⁸ Kokybiško geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas gaunančių gyventojų skaičiaus skirtumus regionuose lemia skirtingi vandens tiekimo įmonių pajėgumai plėsti infrastruktūrą, gyventojų tankis, pragyvenimo lygis, santykinai didelės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos.

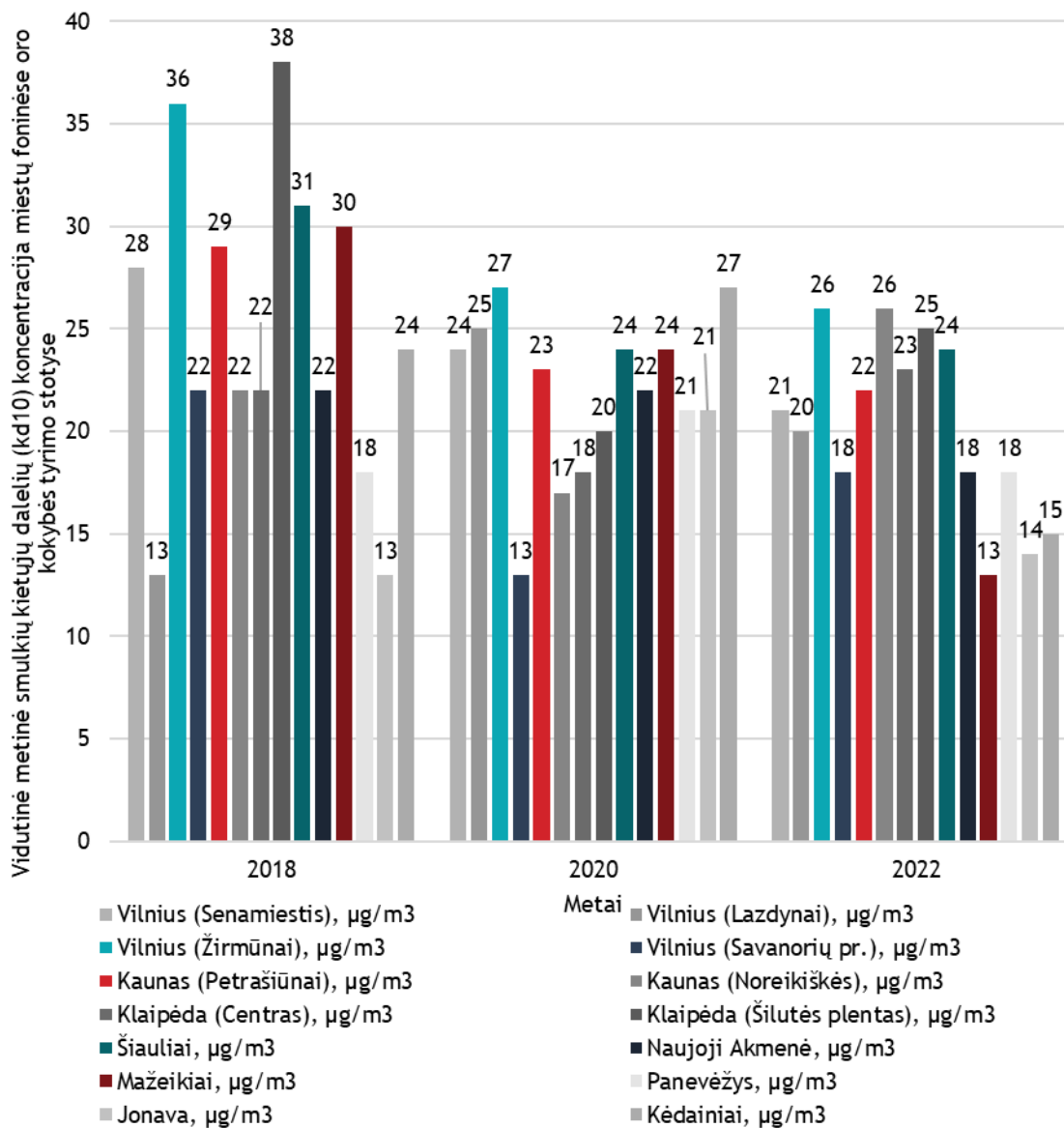
⁸ Remiantis VDA duomenimis.

8 PAVEIKSLAS. SAUGIAS KOMUNALINES PASLAUGAS GAUNANČIŲ GYVENTOJŲ DALIS, PROC. (2010-2020 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis.

Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, aktuali miestų, kaip padidintų taršos zonų problema. Miestuose gyvena didelė šalies gyventojų dalis, todėl neigiamas miestų poveikis aplinkai tiesiogiai veikia didelę dalį visuomenės. Nors Lietuvoje yra urbanizuota tik 4 proc. teritorijos, tai yra pagrindinės judėjimo, vartojimo ir taršos zonos, kurios susiduria su specifinėmis aplinkos problemomis, tokiomis kaip prasta oro kokybė, triukšmas, išmetamas didelis ŠESD kiekis, atliekų ir nuotekų susidarymas ir kt. Pandemijos laikotarpiu, sumažėjus transporto kiekiui ir pramonės aktyvumui, vidutinė metinė smulkių dalelių koncentracija šalies miestuose sumažėjo. Svarbu, kad iki pandemijos buvęs taršos lygis neatsistatė ir 2022 m. Daugelyje tyrimo stočių 2020 m., palyginti su 2018 m., buvo fiksuotos žemesnės metinės smulkių kietųjų dalelių (KD10) rodiklio reikšmės, vidutinė metinė smulkių kietųjų dalelių (KD10) koncentracija miestų foninėse oro kokybės tyrimo stotyse sumažėjo (2018 m. 18,49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, 2022 m. 17,35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

9 PAVEIKSLAS. VIDUTINĖ METINĖ SMULKIŲ KIETŲJŲ DALELIŲ (KD10) KONCENTRACIJA MIESTŲ FONINĖSE ORO KOKYBĖS TYRIMO STOTYSE (2018-2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis.

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, **VP 5 prioriteto intervencijų tinkamumas socialinės ir ekonominės raidos kontekste yra aukštas**. Nors vertinamuoju laikotarpiu stebimi teigiami pokyčiai beveik visose aktualiose srityse, VP 5 prioriteto tikslai ir suplanuotos intervencijos visu investiciniu laikotarpiu išliko aktualūs.

2.2 NACIONALINĖ STRATEGINĖ DARBOTVARKĖ

Šiame poskyryje aptariami pagrindiniai su VP prioriteto sritimi siejami strateginiai dokumentai, galioję 2014-2020 m. investiciniu laikotarpiu bei vertinamų intervencijų tinkamumas siekiant šiuose dokumentuose keltų tikslų.

LIETUVOS VANDENS IŠTEKLIŲ GERINIMAS

Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus⁹ ir Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus¹⁰ (JSPD) nustatančiomis direktyvomis siekiama užtikrinti gerą visų vandens telkinių būklę. Direktyvose įsipareigojama nuolat stebėti ir vertinti vandens išteklių būklę, analizuoti žmogaus poveikį, nustatyti aplinkosauginius tikslus, atlikti socialinę ir ekonominę analizę bei rengti ir periodiškai kas šešis metus atnaujinti valdymo planus ir priemonių programas.

Šių pagrindinių ES vandenų srities direktyvų reikalavimai ir nuostatos atsispindi nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose. 2014-2020 m. Nacionalinėje pažangos programoje, Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje numatoma užtikrinti, kad požeminis vanduo, vidaus paviršiniai vandens telkiniai ir Baltijos jūra būtų geros ekologinės ir cheminės būklės, keliama tikslai tobulinti žemės gelmių išteklių ir dirvožemio valdymą, gerinti geologinės aplinkos kokybę, tvarkyti pažeistas ir užterštas teritorijas. Siekiant šių tikslų, orientuojamasi į vandens išteklių (taip pat Baltijos jūros) valdymo gerinimą, apsaugos ir potvynių rizikos mažinimo skatinimą, žemės gelmių išteklių ir dirvožemio bei užterštų teritorijų valdymą ir tvarkymą.

2017 m. priimtoje Vandenų srities plėtros 2017–2023 m. programoje¹¹ pateikti Lietuvos vandenų srities tikslai, uždaviniai ir siejami rezultatai iki 2023 m., kurie atitinka anksčiau minėtų Direktyvų tikslus. Programoje numatyti 5 vandenų srities plėtros tikslai, kurie yra įgyvendinami VP 5 skirtingais uždaviniais:

- Gerinti paviršinių ir požeminių vandens telkinių būklę.
- Pasiiekti ir (ar) išlaikyti gerą Baltijos jūros aplinkos būklę.
- Mažinti potvynių riziką ir jų padarinius visoje šalies teritorijoje.
- Aprūpinti šalies gyventojus kokybiškomis viešosiomis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis ir mažinti aplinkos taršą nuotekomis.
- Efektyviau įgyvendinti vandenų apsaugos ir naudojimo reikalavimus.

2014–2020 m. VP vandens išteklių būklei gerinti numatytos priemonės atitinka nacionalinius prioritetus vandenų apsaugos srityje. Visgi pažymėtina, kad 2014-2020 m. ES investiciniu laikotarpiu nebuvo įgyvendinamos priemonės, tiesiogiai skirtos gerinti Baltijos jūros aplinkos būklę. Viena priemonė buvo orientuota į galimos taršos minimizavimą, tačiau, neįgyvendinus planuoto projekto, šis tikslas liko neįgyvendintas.

⁹ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1–73).

¹⁰ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (OL L 164, 2008 6 25, p. 19–40).

¹¹ Vandenų srities plėtros 2017-2023 m. programa, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 88, 2017 m. vasario 1 d.

SPRENDINIAI PRISITAİKANT PRIE KLIMATO KAITOS

Pastaraisiais dešimtmečiais stebima vis akivaizdesnė klimato kaita, kelianti grėsmę tiek aplinkai, tiek ir ūkinei veiklai (kartu ir ekonomikos plėtrai), oro tarša – žmonių sveikatai. Klimato sistemą dėl antropogeninės veiklos veikia susidaranti šiltnamio efektą sukeliančios dujos. Didmiesčių aplinkos oro tarša šaltuoju sezonu ir pavasarį yra itin opi problema, kuri įvardinama 2014-2020 m. NPP. Strateginiai dokumentai taip pat numato būtinybę tinkamai pasirengti prisitaikyti prie klimato kaitos jautriausiems šalies ūkio sektoriams: žemės ūkio, miškininkystės ir biologinės įvairovės apsaugos, vandens išteklių valdymo, visuomenės sveikatos apsaugos.

2012 m. lapkritį LR Seimo patvirtinta Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija¹² yra pagrindinis Lietuvos strateginis dokumentas klimato kaitos valdymo srityje, kuris įgyvendina ES klimato srities direktyvų nuostatas ir tikslus. Lietuvos prisitaikymo prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių politikos strateginis tikslas – sumažinti gamtinių ekosistemų ir šalies ūkio (ekonomikos) sektorių pažeidžiamumą, diegiant priemones, leidžiančias išlaikyti ir padidinti jų atsparumą klimato kaitos pokyčiams, ir užtikrinant palankias visuomenės gyvenimo ir ūkinės veiklos sąlygas. Strategijoje numatyti tiek trumpalaikiai (iki 2020 m.), tiek vidutinės trukmės (iki 2030 ir 2040 m.) tiek ir ilgalaikiai (iki 2050 m.) nacionaliniai tikslai klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie klimato kaitos srityse.

Atsižvelgiant į VP priemonių veiklas ir numatytus įgyvendinimo terminus, stebima, kad priemonės labiausiai prisideda siekiant trumpalaikių klimato kaitos tikslų įvairiuose sektoriuose tokiuose kaip miškininkystės, ekosistemų, biologinės įvairovės, kraštovaizdžio, vandens išteklių, transporto bei visuomeninės sveikatos sektoriuose. Visgi, šio laikotarpio VP 5 priemonės neapima visų Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos strategijoje įvardinamų sektorių (pramonė, energetika, žemės ūkis, dirvožemis).

KRAŠTOVAIZDŽIO BŪKLĖS GERINIMAS IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS IŠSAUGOJIMAS. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS APIE APLINKĄ

Pagrindinis ES Buveinių direktyvoje nurodomas tikslas (Prioritetinis veiksmų programos tikslas, toliau PVP) siejamas su ES svarbos natūralių buveinių ir rūšių apsaugos būklės palaikymu ir atkūrimu, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius bei kultūrinius reikalavimus ir regionų bei vietovių ypatybes¹³. ES šalys narės, laikydamosi „Natura 2000“ įvardintų tikslų, įsipareigoja „nustatyti būtinas apsaugos priemones, tarp jų, jei reikia, atitinkamus tvarkymo planus, parengtus specialiai šioms teritorijoms ar integruotus į kitus plėtros planus; nustatyti atitinkamais įstatymais nustatytas administracines arba sutartyje numatytas priemones, kurios atitinka teritorijoje esančių į I priedą įtrauktų natūralių buveinių tipų ir į II priedą įtrauktų rūšių ekologinius reikalavimus“¹⁴. Valstybės narės yra įpareigosotos ne tik nusimatyti reikiamą finansavimą susijusį su „Natura 2000“ tikslais, bet ir papildomai įtraukti su žaliaja infrastruktūra susijusias priemones ir nurodyti jų finansavimo poreikius.

Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015–2020 metų veiksmų plane¹⁵ įvardinamas pagrindinis tikslas – išsaugoti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealus ir jų ekologinį potencialą, užtikrinant tinkamą jų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi. Įgyvendinant pagrindinį tikslą, siekiama prisidėti prie šakinių tikslų pasiekimo: užtikrinti kryptingą ir darnų kraštovaizdžio formavimą bei

¹² Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija, patvirtinta LR Seimo Nr. Nr. XI-2375, 2012 m. lapkričio 6 d.

¹³ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, prieiga internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:01992L0043-20130701>.

¹⁴ „Natura 2000“ prioritetinių veiksmų programa (PVP), skirta įgyvendinti Lietuvoje.

¹⁵ Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015–2020 metų veiksmų planas, patvirtintas LR Aplinkos ministerijos, Nr. D1-12, 2015 m. sausio 9 d. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/34975f709a341e4b92e9028929aad91/asr>

palaikyti ir stiprinti kraštovaizdžio ekologinį stabilumą, kuris laikomas gamtinio karkaso ekologiniu stabilumu. Siekiant užtikrinti kryptingą ir darnų kraštovaizdžio formavimą, dar 2004 m. buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas, kuris davė reikšmingų rezultatų integruojant kraštovaizdžio tvarkymo, planavimo, naudojimo nuostatas į kitų sričių politikas, 2011-2020 m. NPP dokumente pabrėžiamas siekis stiprinti teritorijų planavimo ir urbanistinės plėtros valdymo, monitoringo, vertinimo ir kontrolės sistemas. 2015 m. pabaigoje patvirtintas nacionalinio lygmens teritorijų planavimo dokumentas „Kraštovaizdžio tvarkymo planas“¹⁶, kuriuo siekiama nustatyti ir reglamentuoti Lietuvos Respublikos teritorijos kraštovaizdžio formavimo apsaugos, naudojimo, tvarkymo principus ir prioritetus. Siekiant išsaugoti valstybinėje žemėje esančius ypatingą istorinę, architektūrinę, kultūrinę, mokslinę, estetinę, ekologinę ir dendrologinę vertę turinčius parkus, LR Vyriausybė dar 2010 m. priėmė nutarimą, kuriuo saugotiniams parkams suteikiamas kultūros paveldo objektų statusas.

Visuomenės dalyvavimas yra itin svarbus veiksnys užtikrinant sėkmingą nacionalinės kraštovaizdžio politikos įgyvendinimą, todėl svarbu didinti visuomenės aplinkosauginį sąmoningumą ir aktyvumą, ugdyti kompetencijas kraštovaizdžio apsaugos, tvarkymo naudojimo srityse nuolat informuojant ir šviečiant gyventojus apie jų daromą poveikį aplinkai, galimybes pasirinkti aplinkai palankesnius veiklos būdus ar sprendimus. Dar 2009-2013 m. laikotarpiu buvo stebimas aktyvesnis suinteresuotų visuomenės narių ar grupių įsitraukimas į kraštovaizdžio politikos priemonių įgyvendinimą. Visuomenės įtraukimas į šiuos procesus išlieka aktualus ir analizuojamu investiciniu laikotarpiu.

Pastebėtina, kad pagal VP 5 suplanuotos biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsaugai skirtos intervencijos tiesiogiai prisideda prie pagrindinių nacionalinių tikslų įgyvendinimo.

TARŠOS MAŽINIMAS

2014-2020 m. NPP, taip pat ir Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje¹⁷, siekiant sukurti sumanią ekonomiką, akcentuojama infrastruktūros plėtros ir darnaus vystymosi dėmė, užtikrinanti, kad ekonomikos plėtra ir modernizavimas neturėtų neigiamo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai, todėl būtina užtikrinti darnų energetikos išteklių naudojimą bei tobulinti vandentvarkos, atliekų ir oro kokybės valdymo sistemas. Siekiama užtikrinti, kad generuojamos nuotekos būtų surenkamos ir tvarkomos pagal nustatytus reikalavimus, mažinama aplinkos tarša paviršinėmis (lietaus) nuotekomis, miestų oro tarša. Numatoma imtis priemonių, kad visi šalies gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį viešai tiekiamą vandenį ir optimaliomis sąlygomis ir kainomis teikiamas nuotekų tvarkymo paslaugas. Siekiant, kad gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų nedaugėtų, numatoma daug dėmesio skirti gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų susidarymo prevencijai, bei užtikrinti, kad namų ūkio atliekos būtų paruošiamos pakartotiniam perdirbimui, sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų, turinčių energetinę vertę, kiekius. Įgyvendinant šiuos siekius, orientuojamasi į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir renovaciją, paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo ir gatvių valymo sistemų plėtrą ir renovaciją, atliekų susidarymo prevencijos skatinimą ir atliekų naudojimo, perdirbimo skatinimą, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrą, vandentvarkos, atliekų ir aplinkos oro kokybės valdymo tobulinimus.

Su taršos mažinimu susiję tikslai įtvirtinami taip pat ir Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2015 metų plėtros strategijoje¹⁸, kur akcentuojamas vienas iš pagrindinių tikslų - sudaryti palankias

¹⁶ *Kraštovaizdžio tvarkymo planas*, patvirtintas LR Aplinkos ministerijos, Nr. D1-703, 2015 spalio 2 d. Nuoroda internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4f18da20734311e5906bc3a96c765ff4>

¹⁷ *Nacionalinė aplinkos apsaugos strategija*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XII-1626, 2015 balandžio 16 d.

¹⁸ *Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2015 metų plėtros strategija*, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 832, 2008 m. rugpjūčio 28 d.

sąlygas didinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir gerinti jų kokybę – užtikrinamas modernizuojant geriamo vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, sudarant sąlygas naudotis geros kokybės viešai prieinamu vandeniu.

Remiantis strateginių dokumentų apžvalga, galima teigti, kad VP 5 uždaviniai taršos mažinimo srityje atitinka strateginius tikslus ir keliamus uždavinius.

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, VP 5 prioriteto intervencijų **tinkamumas nacionalinės strateginės darbotvarkės kontekste yra vidutinis**. 2014–2020 m. laikotarpio investicijos atitiko didžiąją dalį kituose priemonių planavimo metu aktualiuose nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose identifikuotų problemų, tačiau investicinio laikotarpio intervencijomis mažai prisidedama prie strateginėje darbotvarkėje akcentuojamų Baltijos jūros geros būklės išsaugojimo tikslų. Konkrečiai, tarp analizuojamų priemonių nebuvo projektų, kurie tiesiogiai prisidėtų prie Baltijos jūros būklės gerinimo. Visgi svarbu taip pat paminėti, kad siekiant gerinti tiek Baltijos jūros būklę, tiek Lietuvos paviršinių vandenų būklės gerinimui, svarbu taikyti kompleksines, koordinuotas ir visa apimančias priemones, kurių rezultatai, vėlgi, dažnu atveju būtų stebimi tik ilgalaikėje perspektyvoje.

VP 5 prioriteto intervencijos yra svarbios ir reikalingos, tačiau neretai sprendžia tik tam tikras einamąsias problemas, o esmingesniai proveržiui reikalingos įvairesnio tipo investicijos. Įvertinant investicijų poreikį, toks investicijų orientavimas tik į kai kurias aktualiausias problemas yra suprantamas ir, matyt, neretai bene vienintelis galimas sprendimas, tačiau siekiant įgyvendinti ambicingus šalies strateginiuose dokumentuose keliamus tikslus, reikalinga jau pradėtų ir naujų intervencijų sąsa.

2.3 TIKSLINIŲ GRUPIŲ POREIKIAI

Pagrindinės VP 5 tikslo tikslinės grupės, kurios gauna tiek tiesioginę, tiek ir netiesioginę naudą yra šalies gyventojai, įmonės ir įstaigos, veikiančios šalyje.

VP 5 tikslas orientuojasi į priemones, skirtas įvertinti, stebėti, reguliuoti, mažinti veiksmus, turinčius neigiamos įtakos Lietuvos gamtos, jos išteklių išsaugojimui.

Išsaugant Lietuvos gamtą, trumpalaikėje ir ilgalaikėje perspektyvose prisidedama prie šalies visuomenės gerovės skirtingose srityse. Pavyzdžiui, intervencijomis užtikrinamas geriamo vandens tiekimas Lietuvos gyventojams į namus, gerinama vandens išteklių būklė; sukuriama sąlyga tiek Lietuvos gyventojams, tiek ir užsienio šalių turistams lankytis Lietuvoje ir keliauti suformuotais ir sutvarkytais pažintiniais takais, lankant kultūrinio paveldo objektus, sutvarkytus įvairius ežerus bei upes. Sprendžiant problemas išskylančias dėl klimato kaitos, didžiausias dėmesys skiriamas gyventojams ir ūkinės veiklos subjektams, esantiems potvynių rizikos ribose ir jų saugumui. Todėl vertinamų įgyvendintų priemonių atitikimas tikslinių grupių poreikiams vertintinas kaip **aukštas**.

3. REZULTATYVUMAS

VP 5 prioriteto rezultatyvumas vertinamas analizuojant produktų rodiklių pasiekimus pagal atskirus konkrečius uždavinius: 5.1.1., 5.2.1. 5.3.1., 5.3.2., 5.4.1., 5.5.1. ir 5.6.1. Poskyrio pabaigoje pateikiama bendra konkrečių uždavinių bei viso prioriteto rezultatyvumo apžvalga. Analizei naudojami 2022 m. gruodžio 31 d. SFMIS pateikiami duomenys.

VP 5.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Konkreto uždavinio 5.1.1 pasiekimai matuojami 4 produkto rodikliais (žr. 3 lentelę).

3 LENTELĖ. VP 5.1.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.B.220-05.1.1	Gyventojai, kuriems yra naudingos apsaugos nuo potvynių priemonės	7000	8685	11438	05.1.1-APVA-V-006	8685	11438
P.S.326-05.1.1	Įrengtos arba atnaujintos aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo, hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų stotys	199	181	199	05.1.1-APVA-V-004	181	199
P.S.327-05.1.1	Įsigyta gyventojų perspėjimo įranga ir gelbėjimo technika	97	35	112	05.1.1-CPVA-V-901	35	112
P.S.328-05.1.1	Lietaus nuotėkio plotas, iš kurio surenkamam paviršiniam (lietaus) vandeniui tvarkyti, įrengta ir (ar) rekonstruota infrastruktūra	5000	5249,7	8198,53	05.1.1-APVA-R-007	5249,7	8198,53

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Vertinant uždavinio rezultatyvumą, žemiau pateikiama šiuo metu egzistuojanti visų keturių 5.1.1. VP konkreto uždavinio produkto rodiklių pažanga, lyginant su VP užsibrėžta reikšme 2023 m. Atliekant skaičiavimus VP numatyta siektina reikšmė 2023 m. prilyginta 100 proc. (paveiksle žymima mėlyna punktyrine linija). Skirtumai tarp minėtos galutinės siektinos reikšmės ir 2022 m. jau pasiektos rodiklio reikšmės (per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė) bei sutartyse nurodytos planuojamos pasiekti reikšmės yra išreikšti procentais.

10 PAVEIKSLAS. VP 5.1.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Pagrindinė investicijų pagal VP 5.1.1 uždavinį dalis teko potvynių rizikos mažinimui tikslinėse teritorijose. Taip pat, klimato kaitos valdymui, nacionalinės oro teršalų ir ŠESD apskaitos sistemos tobulinimui, aplinkos oro monitoringo Klimato kaitos valdymui; gyventojų perspėjimo sirenų tikslinėse zonose sistemų modernizavimui ir atnaujinimui bei priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pajėgų stiprinimui, miestų paviršinių nuotekų tvarkymo sistemų inventorizacijai bei infrastruktūros, skirtos užtvindymo rizikos mažinimui, rekonstrukcijai ar nauja statybai.

Siekiant įgyvendinti potvynių rizikos mažinimo priemones, tikslinėse teritorijose buvo tvirtinami erozijos pažeisti šlaitai, formuojami nauji šlaitai ar formuojamos naujos inžinerinės priemonės rizikai mažinti (pvz. esamo kelio atkarpos sankasos aukštinimas, siurblių įrengimas).

Dėl nepakankamos galimybės užtikrinti tolimesnį aukštos skiriamosios gebos atmosferos modelių informacijos teikimą, buvo įsigyta moderni, aukštos skiriamosios gebos meteorologinių sąlygų skaičiavimo sistema (HARMONIE (Hirlam Alladin Regional/Mesoscale Operational NWP In Europe) ir HIRLAM (High Resolution Limited Area Model), kuri leidžia surinkti išsamią, operatyvią ir tikslią informaciją apie orus, klimatą ir vandenį, veikti reikalinga infrastruktūra. Taip pat, siekiant tinkamai atlikti tinkamas aplinkos apsaugos kontrolės funkcijas, įsigyjamoms ir įdiegiamoms sukomplektuotoms mobilios kompiuterizuotos darbo vietos aplinkosaugos pareigūnų tarnybiniuose automobiliuose; matavimo prietaisai (pvz. priešgaisrinių automobilių ir gaisrų gesinimo įrangos įsigijimas).

Įgyvendinant priemones, skirtas gyventojų perspėjimo sistemų modernizavimui, tikslinėse teritorijose buvo įsigyjamoms elektroninės sirenos ir jų valdymo pultai, kurie montuojami skirtingose savivaldybėse, įrengiamoms sirenų naudotojų darbo vietos. Taip pat, valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pajėgos aprūpinamos modernia technika ir įranga, skirta naudoti potvynių ir kitų dėl klimato kaitos kylančių nelaimių metu (įsigyjamoms konteinerinėms siurblinėms stotys, štabo konteineriai su įranga, kilnojami gaisriniai siurbliai, vidutinės klasės automobilinės cisternos, narų automobiliai, padidinto važumo sunkiosios klasės automobilinės cisternos, specialieji lengvieji automobiliai, transporto priemonės, gelbėjimo moduliai, kuriuos sudarys automobilinės gaisrinės cisternos su įranga ir kt.).

Siekiant sumažinti užtvindymo paviršinėmis nuotekomis riziką ir neigiamą poveikį aplinkai bei ekonomikai, atliekama šalies miestų paviršinių nuotekų tvarkymo sistemų inventorizacija (įskaitant kadastrinius matavimus, duomenų skaitmenizavimą ir teisinę registraciją). Projektų metu buvo įrengiami paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos kolektorių sutvarkymo darbai, tvarkomos miestų paviršinių (lietaus) nuotekų (baseinų, vamzdynų) sistemos, klojami nauji tinklai, įrengiami lietaus vandens surinkimo baseinai, valymo įrenginiai.

Dvi iš keturių VP 5.1.1 konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių 2022 m. pabaigoje vis dar nebuvo pasiekusios VP suplanuotų reikšmių. Dauguma įgyvendinamų projektų buvo planuojami/koordinuojami centralizuotai (valstybinio planavimo projektai), todėl sutartyse suplanuotos pasiekti produkto rodiklių reikšmės neretu atveju atitinka, o atskirais atvejais ir viršija VP numatytas pasiekti reikšmes. Atitinkamai, ir suplanuotos rodiklio reikšmės pasiekimas 2023 m. pabaigoje priklausys tik nuo konkrečių projektų sėkmingos pabaigos.

2022 m. pabaigoje prastu rezultatyvumu pasižymėjo produkto rodiklis **P.S.327-05.1.1** „[sigyta gyventojų perspėjimo įranga ir gelbėjimo technika]“ – 2022 m. pasiekta reikšmė sudarė 36 proc. VP numatytos siektinos reikšmės (pasiekta 36 vnt., kai VP siektina reikšmė – 112 vnt.). Žemas esamas rodiklio rezultatyvumas susijęs su tuo, jog iš šio stebėsenos rodiklio siekiančių 2 projektų (priemonė Nr. 05.1.1-CPVA-V-901), 2022 m. pabaigoje buvo įgyvendintas vienas projektas, kuriuo perspėjimo sirenomis sistemos buvo diegiamos 14 savivaldybių. Kitas projektas, kuriuo pagal pirminę sutartį, siekiant pagerinti priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų reagavimo ir nelaimių padarinių valdymo kokybę, sumažinant dėl klimato kaitos kylančius gamtinių nelaimių padarinius, įsigyjama gelbėjimo technika (konteinerinės siurblynės stotys, štabo konteineris su įranga, kilnojami gaisriniai siurbliai, vidutinės klasės automobilinės cisternos, narų automobiliai, padidinto važumo sunkiosios klasės automobilinės cisternos, specialieji lengvieji automobiliai, transporto priemonė žmonių (ne mažiau nei 32 vietų) pervežimui, gelbėjimo moduliai, kuriuos sudarys automobilinės gaisrinės cisternos su įranga), reikalinga efektyviam VPGT reagavimui į potvynių ir miškų gaisrų sukeltas nelaimes, buvo įgyvendintas iki 2020 m. pradžios. Vėliau 2020 m. lapkričio 25 d. LR Vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 1V-1216 buvo skirtas papildomas finansavimas, siekiant įgyvendinti projektą didesne apimtimi, papildomai įsigyjant 73 gelbėjimo modulius, kuriuos sudaro automobilinės gaisrinės cisternos (58 vnt. vidutinio pravažumo ir 15 sunkiųjų) su įranga, amfibijos, aérovaltis. Dėl karo Ukrainoje, taip pat tam tikrų medžiagų (lustų) rinkoje trūkumo, suplanuotų įsigyti papildomai suplanuotų modulių įsigijimas užtruko, tačiau projektas planuojamas užbaigti 2023 m. pabaigai¹⁹.

Rodiklio **P.S.326-05.1.1** „[rengtos arba atnaujintos aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo, hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų stotys]“ reikšmė, suplanuota VP, taip pat nėra pasiekta. Vienas iš dviejų priemonės Nr. 05.1.1-APVA-V-004 projektų, kurių metu siekiama šio produkto rodiklio, jau yra įgyvendintas, kitas - įgyvendinamas. Projektu įsigyjama įranga, atitinkanti Pasaulinės meteorologijos organizacijos standartus, valstybės institucijų, visuomenės poreikius, tinkama užtikrinti tarptautinių įsipareigojimų vykdymą ir padėti priimti motyvuotus darnios šalies plėtros sprendimus. Visgi svarbu pabrėžti, kad šio rodiklio reikšmės didžiaja dalimi yra pasiektos: fiksuojamas 91 proc. pasiekiamumas 2022 m. pabaigai.

Apibendrinant, 5.1.1 konkretaus uždavinio visų produkto rodiklių rezultatyvumas laikomas **aukštu**. Nors, du produkto rodikliai pasiekė VP suplanuotas reikšmes, o du produkto rodikliai VP numatytų reikšmių 2022 m. pabaigos duomenimis, nepasiekė (paminėtina, kad projektas, siekiantis vieno iš rodiklių reikšmių, buvo išplėstas), įgyvendintos priemonės prisideda prie dėl klimato kaitos atsirandančių ekonominių nuostolių

¹⁹ Remiantis CPVA pateikta informacija.

mažinimo, diegiamos sistemos, leidžiančios efektyviau stebėti su klimato kaita susijusius pokyčius, imasi priemonių, leidžiančių ne tik savalaikiai informuoti visuomenę, bet ir sudaromos sąlygos užtikrinti visuomenės narių saugumą stichinės nelaimės atveju. Taip pat, projektų vykdytojų teigimu, suplanuotos intervencijos bus įgyvendintos pilna apimtimi.

VP 5.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

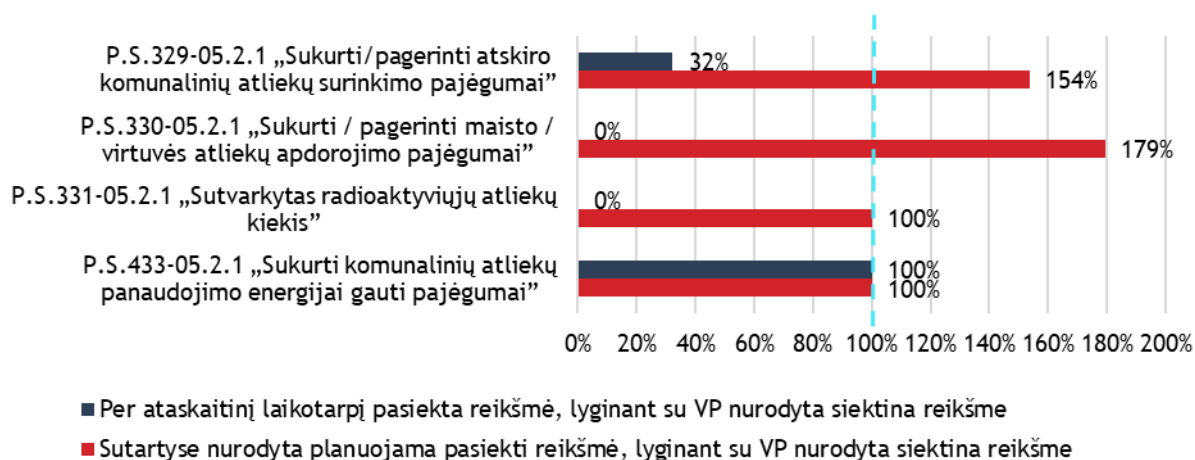
VP 5 prioriteto konkretaus uždavinio 5.2.1. rezultatyvumui matuoti taip pat pasirinkti šio uždavinio produkto rodikliai, kurių iš viso yra 4.

4 LENTELĖ. VP 5.2.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.S.329-05.2.1	Sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai	150000	48402,69	230334,48	05.2.1-APVA-R-008	48402,69	230334,48
P.S.330-05.2.1	Sukurti / pagerinti maisto / virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumai	20000	0	35870	05.2.1-APVA-R-008	0	35870
P.S.331-05.2.1	Sutvarkytas radioaktyviųjų atliekų kiekis	300	0	300	05.2.1-APVA-V-010	0	300
P.S.433-05.2.1	Sukurti komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumai	160000	160000	160000	05.2.1-APVA-V-022	160000	160000

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Kaip matyti paveiksle žemiau, 1 iš 4 šio konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje jau buvo pasiekęs VP suplanuotas siektinas reikšmes. Likę trys rodikliai VP planuotų reikšmių dar nebuvo pasiekę.

11 PAVEIKSLAS. VP 5.2.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Investicijos pagal VP 5.2.1 uždavinį skirtos sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekiui mažinti, užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą. Pagrindinė investicijų dalis teko komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir (ar) paruošimo naudoti pakartotinai ir (ar) apdorojimo infrastruktūros plėtojimui, visuomenės informavimui apie komunalinių atliekų rūšiovimą bei tvarkymą. Taip pat, geresnės atliekų valdymo sistemos sukūrimui bei didelio efektyvumo kogeneracinių jėgainių įrengimui.

Sprendžiant ribotos komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros problemą (rodiklis P.S.329-05.2.1), intervencijomis buvo įrengiami antrinių žaliavų rūšiovimo konteineriai, mišrių komunalinių atliekų požeminės, pusiau požeminės ar antžeminės aikštelės. Taip pat, rengiami visuomenės informavimo renginiai. Orientuojantis į atliekų tvarkymo sistemos valdymą buvo atliekama galimybių studija, kuria buvo nustatytas atliekų tyrimų laboratorijos įkūrimo Lietuvoje poreikis bei numatyti tokios laboratorijos įkūrimo veiksmai.

Priemone Nr. 05.2.1-APVA-V-022 buvo įgyvendinamas vienas projektas, kuriuo pastatoma ir įdiegiama didelio efektyvumo kogeneracinė jėgainė, kurios pajėgumai siektų 160 000 tonų sudegintų atliekų per metus (rodiklis P.S.433-05.2.1). Šios jėgainės dėka Vilniaus ir Utenos rajone po apdorojimo likusių, perdirbti netinkamų ir energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų panaudojimas energijai gauti bus itin padidintas ir įrenginys galės pagaminti apie 413 GWh/m šilumos energijos ir apie 158 GWh/m elektros energijos.

2022 m. pabaigoje 5.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas vidutiniškai siekė tik 33 proc. Ši žemą rezultatyvumą lemia visiškai nepasiektos rodiklių **P.S.331-05.2.1** „Sutvarkytas radioaktyviųjų atliekų kiekis“ (rodiklio reikšmės siekia vienas šiuo metu dar įgyvendinamas projektas Nr. 05.2.1-APVA-V-010-01-0003) ir **P.S.330-05.2.1** „Sukurti / pagerinti maisto / virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumai“ (rodiklio reikšmės siekiantys projektai šiuo metu dar įgyvendinami) reikšmės. Taip pat, nepasiekta rodiklio **P.S.329-05.2.1** „Sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai“ reikšmė, kuri 2022 m. pabaigai buvo pasiekusi trečdalį numatytos VP reikšmės. Pastebėtina, kad šio rodiklio siekė 34 projektai, kurie savo aprėptimi apima labai nedidelę Lietuvos teritoriją. Planuojama, kad šiuo metu įgyvendinami projektai bus užbaigti 2023 m. pabaigoje²⁰.

Bendras 5.2.1. konkretaus uždavinio rezultatyvumas yra vertinamas kaip vidutinis.

VP 5.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

VP 5.3.1 konkretaus uždavinio pasiekimai bendrai matuojami 2 produkto rodikliais (žr. 5 lentelę).

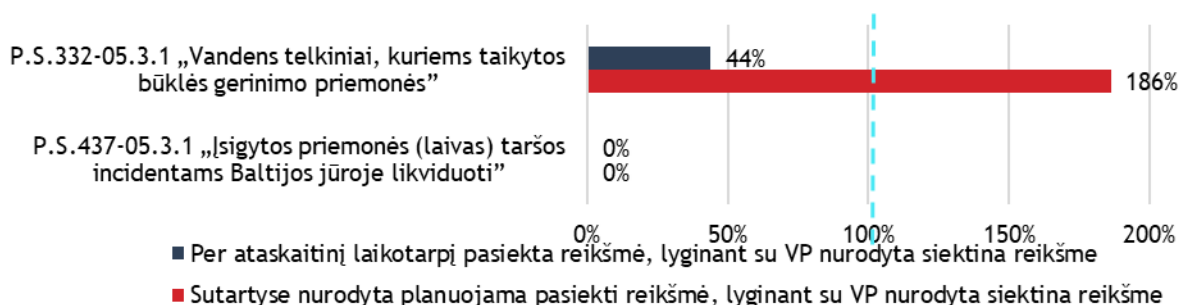
5 LENTELĖ. VP 5.3.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.S.332-05.3.1	Vandens telkiniai, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonės	49	21,5	91,35	05.3.1-APVA-V-012	21,5	91,35
P.S.437-05.3.1	Įsigytos priemonės (laivas) taršos incidentams Baltijos jūroje likviduoti	1	0	0	05.3.1-APVA-V-011	0	0

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

²⁰ Remiantis AM pateikta informacija.

Abu 5.3.1 konkretaus uždavinio produkto rodikliai 2022 m. pabaigoje dar buvo nepasiekę VP numatytų siektinų reikšmių (žr. 12 pav.).

12 PAVEIKSLAS. VP 5.3.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Pagrindinė investicijų pagal VP 5.3.1 uždavinį dalis teko vandens telkinių geros būklės atstatymo priemonių įgyvendinimui: žuvų pralaidų įrengimas arba rekonstravimas, migracijos kliūčių pašalinimas, įskaitant upės vagos sutvarkymą, įžuvinimas plėšriosiomis ir fitoplanktonu mintančiomis žuvimis, susmulkėjusių karpinių žuvų išgaudymas, perteklinės makrofitų biomasės šalinimas, ežere susikaupusių nuosėdų šalinimas, ežero tvarkymas surišant ežero vandenyje ar dugno nuosėdose esantį perteklinį fosforą į stabilius cheminius junginius, vandens pralaidų rekonstravimas, upių vagų renatūralizavimas arba kitų hidrologinio režimo natūralizavimo priemonių taikymas, vandens išsiliejimo galimybių Nemuno žemupio slėnyje didinimas siekiant nusėdinti biogenines medžiagas ir sumažinti jų patekimą į Kuršių marias ir Baltijos jūrą. Taip pat, veiklos buvo nukreiptos į taršos incidentų Baltijos jūroje likvidavimą, bei šios sistemos tobulinimą, įrangos ir priemonių, reikalingų jūriniam ir vidaus vandenų būklės tyrimams atlikti, įsigijimui, priemonių, reikalingų Baltijos jūros biologinei įvairovei išsaugoti, įgyvendinimui, požeminio vandens būklės monitoringo sistemos stiprinimui, individualių nuotekų tvarkymo sistemos inventorizacijai bei vandens telkinių būklės valdymo ir apsaugos nuo neigiamo poveikio dokumentų rengimui.

Siekiant rodiklio **P.S.332-05.3.1** „Vandens telkiniai, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonės“ buvo įgyvendinami 10 projektų, iš kurių vienas (Nr. 05.3.1-APVA-V-012-01-0008) 2022 m. metų pabaigoje jau buvo užbaigtas. Projektu buvo siekiama gerinti ekologinę būklę Ventos upėje valant susidariusias patvankas ir tokiu būdu atstatant upės vagą į ankstesnę vagą ir išsaugant upės ekosistemas. Likusieji 9 projektai analizuojamu laikotarpiu dar buvo įgyvendinami. Projektais vykdomos veiklos yra skirtingos: žuvų migracijos gerinimui skirtų darbų atlikimas (tokių kaip nuvedamųjų kanalų valymas, dambų statymas, užtvankos vandens pralaidų tvarkymo statymo ar demontavimo darbai, gelžbetoninio tilto bei užtvankos šalinimo darbai), darbai skirti gerinti vandens telkinių būklę (pvz. perteklinės makrofitų biomasės šalinimas išnešant pakrančių makrofitus juos pjaunant bei šalinant su šaknimis ežeruose, makrofagų šalinimas šienavimo būdu, šienaujant augalų antžeminę dalį pašalinant iš vandens storumės bei raunant šaknis, šalinant jas be dumblo). Taip pat kuriamos palankios sąlygos ekosistemoms formuotis sukuriant įvairios gyvūnijos buveinoms tinkamas sąlygas iš akmenų ir medžių upės vagoje, o pakrantes apsodinant medžiais, įžuvinant vandens telkinius. Daugumos šių projektų pabaiga numatyta 2023 m. pabaigoje.

Rodiklis **P.S.437-05.3.1** „Įsigytos priemonės (laivas) taršos incidentams Baltijos jūroje likviduoti“ 2022 m. pabaigoje dar nebuvo pasiektas ir, atsakingų institucijų atstovų turimais duomenimis, rodiklis nebus

pasiektas, kadangi projektas yra nutrauktas²¹. Projektu turėjo būti įsigyjama Taršos incidentų Baltijos jūroje likvidavimo priemonė su visa teršalų incidentų likvidavimui, paieškai ir gelbėjimui, avariniam vilkimui ir buksyravimui, paramos narams teikimui ir avariniam gaisrų gesinimui reikalinga įranga.

Atsižvelgiant į abiejų rodiklių reikšmių pasiekimo reikšmes, 5.3.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas yra **vidutinis**.

VP 5.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

VP 5.3.2 konkretaus uždavinio pasiekimai bendrai matuojami 4 produkto rodikliais (žr. 6 lentelę).

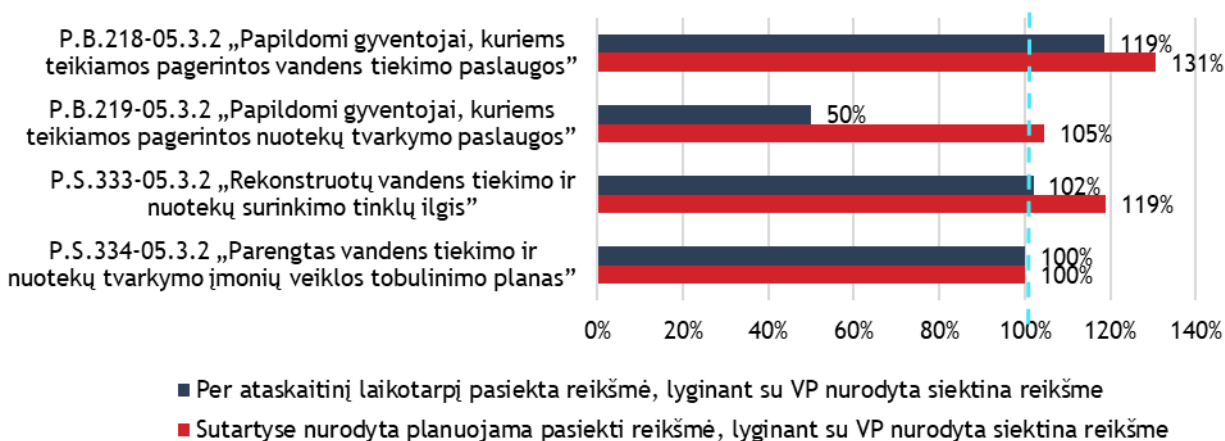
6 LENTELĖ. VP 5.3.2. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.B.218-05.3.2	Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos vandens tiekimo paslaugos	290000	343774	378768	05.3.2-APVA-R-014	174 235	204 935
					05.3.2-APVA-V-013	169 539	169 833
					05.3.2-FM-F-015	0	4 000
P.B.219-05.3.2	Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos	1023000	511965	1069955,4	05.3.2-APVA-R-014	450 801	455 686
					05.3.2-APVA-V-013	61 021	597 758
					05.3.2-FM-F-015	0	7 000
P.S.333-05.3.2	Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis	350	357	416,45	05.3.2-VIPA-T-024	143,00	9 511
					05.3.2-APVA-R-014	353,75	403,38
					05.3.2-APVA-V-013	3,25	3,07
P.S.334-05.3.2	Parengtas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių veiklos tobulinimo planas	1	1	1	05.3.2-FM-F-015	0	10
					05.3.2-APVA-V-013	1	1

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Vienas iš 5.3.2 konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje dar buvo nepasiekęs VP numatytų siektinų reikšmių (žr. 13 pav.).

²¹ Remiantis AM pateikta informacija.

13 PAVEIKSLAS. VP 5.3.2. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Pagrindinė investicijų pagal VP 5.3.2 uždavinį dalis teko vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo ir sistemos efektyvumo didinimui, prijungiant skirtingų savivaldybių gyventojus prie centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens vartojimo ir nuotekų šalinimo sistemų, apimant geriamojo vandens tinklų ir/ar įrenginių rekonstrukciją ir/ar naują statybą (pvz. įrengiami ar rekonstruojami 2500 m³/parą galingumo vandens gerinimo įrenginiai), nuotekų surinkimo tinklų ir/ar įrenginių rekonstrukciją ir/ar naują statybą, nuotekų valymo įrenginių rekonstrukciją ar statybą, nuotekų dumblo apdoravimo įrenginių statybą, įmonių valdymo tobulinimo planų, susijusių su geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymu rengimą ir priemonių įgyvendinimą. Taip pat, centralizuotųjų nuotekų surinkimo sistemų įrengimui ir (arba) nuotekų išleidimo tinklų tiesimui (slėgiminių nuotekų tinklų tiesimas, savitakinių nuotekų tinklų, nuotekų kėlyklos ir siurblių, kontrolinių nuotekų apžiūros šulinėlių įrengimas ir kt. darbai) aglomeracijose, kuriose susidaro 2000 ir daugiau gyventojų ekvivalentų atitinkanti apkrova.

2022 m. pabaigoje 5.3.2. konkretauro uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas vidutiniškai siekė net 93 proc. Šį rezultatyvumą lėmė trijų (iš keturių) analizuojamų produkto rodiklių pasiekimas daugiau kaip 100 proc. VP numatytos reikšmės. Svarbu paminėti, kad produkto rodiklio **P.B.219-05.3.2** „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos” reikšmė 2022 m. pabaigai siekė tik pusę VP numatytos reikšmės. Šio produkto rodiklio siekė 141 projektas, iš kurių 40 proc. jau yra pabaigti, likusieji šiuo metu dar yra įgyvendinami ir tikėtina bus įgyvendinti iki 2023 m. pabaigos. Visgi stebima situacija, kuomet vien įgyvendinamų priemonių nepakanka, o trūksta gyventojų suinteresuotumo prijungti savo namus prie jau nutiestų nuotekų surinkimo tinklų. Formuojant priemones buvo atsižvelgta į šias gyventojų nuostatas, ir prieš teikiant finansavimą buvo pasirašomos išankstinės sutartys su gyventojais, kad šie prisijungtų prie atitiestų iki jų namo nuotekų surinkimo vamzdinių. Kaip matyti iš iki 2022 m. pabaigos baigtų įgyvendintų projektų, daugumoje atvejų prie nuotekų tvarkymo sistemos prijungtų gyventojų dalis, lyginant su planuotu skaičiumi, vidutiniškai yra apie 90 proc. Pasirašytose sutartyse bendrai suplanuotos pasiekti rodiklio reikšmės yra didesnės negu numatytosios VP, manytina, kad ir nepavykus pasiekti 100 proc. prisijungusių gyventojų, VP suplanuota rodiklio reikšmė bus pasiekta. Juolab kad, rodiklis „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos” apima ne tik naujai prie nuotekų sistemos prisijungtus gyventojus, bet ir visus nuotekų sistemų, kuriose, pavyzdžiui, ES fondų lėšomis atnaujinami nuotekų valymo įrenginiai, naudotojus.

Taigi, dėl aukščiau pateiktos informacijos, bendras VP 5.3.2 rezultatyvumas vertinamas kaip **vidutinis**.

VP 5.4.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

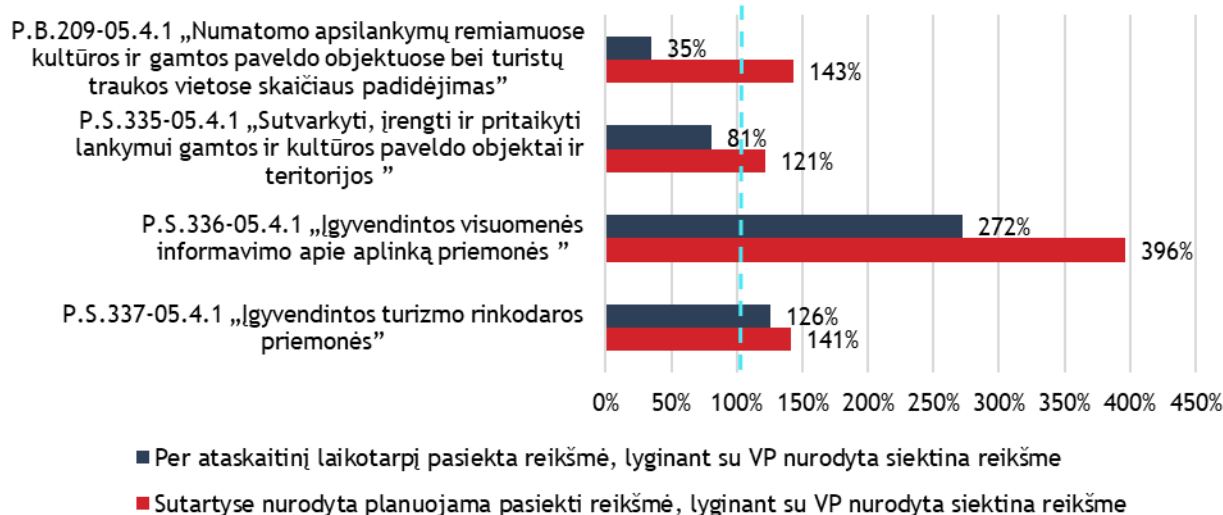
VP 5.4.1 konkreta us uždavinio pasiekimai bendrai matuojami 4 produkto rodikliais (žr. 7 lentelę).

7 LENTELE. VP 5.4.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.B.209-05.4.1	Numatomo apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimas	1150000	398884	1644344	05.4.1-APVA-V-016	20 590,00	340 057,00
					05.4.1-APVA-V-017	11 470,00	205 210,00
					05.4.1-CPVA-K-303	102 327,00	211 559,00
					05.4.1-CPVA-R-302	89 640,00	144 711,00
					05.4.1-CPVA-V-301	155 461,00	715 487,00
	05.4.1-FM-F-307	19 396,00	27 320,00				
P.S.335-05.4.1	Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos	177	143	215	05.4.1-APVA-V-016	74,00	118,00
					05.4.1-CPVA-K-303	15,00	23,00
					05.4.1-CPVA-R-302	37,00	46,00
					05.4.1-CPVA-V-301	15,00	23,00
					05.4.1-FM-F-307	2,00	5,00
P.S.336-05.4.1	Įgyvendintos visuomenės informavimo apie aplinką priemonės	25	68	99	05.4.1-APVA-V-016	38,00	43,00
					05.4.1-APVA-V-017	30,00	56,00
P.S.337-05.4.1	Įgyvendintos turizmo rinkodaros priemonės	560	705	789	05.4.1-LVPA-K-808	295,00	308,00
					05.4.1-LVPA-V-812	410,00	481,00

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Du iš 5.4.1 konkreta us uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje dar buvo nepasiekę VP numatytų siektinų reikšmių (žr. 14 pav.).

14 PAVEIKSLAS. VP 5.4.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Igyvendinant VP 5.4.1 uždavinį, pagrindinės investicijos buvo skiriamos saugomų teritorijų, įskaitant kultūros ir gamtos paveldo vertybes bei valstybinius parkus lankymo pritaikymui, pritaikymui kultūrinėms, edukacinėms, ekonominėms, socialinėms ir kitoms reikmėms. Finansuotos rinkodaros priemonės, kurių metu sukurtos ir įdiegtos e. turinio rinkodaros priemonės (videoklipai, sferinis video turinys, nuotraukos, parengti tekstai apie kultūros ir gamtos paveldo objektus, parengti straipsniai užsienio naujienų portalams, kelionių e. žurnalams/kelionių portalams, internetiniams kelionių dienoraščiams („blogams“)). Saugomose teritorijose esantys objektai pritaikyti lankymui bei gamtosauginiam švietimui, išplečiant teikiamų paslaugų spektrą: įrengiant ekspozicijas, pristatančias valstybinių parkų vertybes, gamtos mokyklas, pažintinius takus, pritaikant kraštovaizdžio kompleksus ir draustinius pažinimui. Rengta informacija aplinkos tematika ir vykdyta jos sklaida nacionaliniuose, regiono ir rajono laikraščiuose; rengtos įvairios pamokos, socialinės akcijos, seminarai, atlikti visuomenės nuomonės tyrimai.

Kita investicijų dalis buvo skiriama visuomenės informavimo ir švietimo aplinkos klausimais priemonių įgyvendinimui. Aplinkosauginių–rekreacinių objektų statybos veiklos (pvz. Lietuvos zoologijos sodo atnaujinimo darbai) leidžia sudaryti tinkamas visuomenei sąlygas lankyti atnaujinimą objektą, pritaikyti pastatą edukaciniams užsiėmimas (pvz. Tado Ivanausko muziejus), atnaujinama esamų muziejų infrastruktūra (pvz. Vievio Žemės gelmių informacinio centro infrastruktūros atnaujinimas ir ekspozicijų išplėtimas). Taip pat įgyvendinamos veiklos, skirtos visuomenės informavimui bei švietimui (pvz. kuriama ir rodoma socialinė reklama nacionalinėje televizijoje, internetiniuose naujienų portaluose, transporte, lauke ir kine, išleistas leidinys ir sukurta elektroninė knygų biblioteka). Šalia minėtų veiklų, taip pat atnaujinamos įvairių su gamtosauga susijusių įstaigų internetinės svetainės, kurios, pvz. suderinus su mobiliaisiais įrenginiais, padeda įgyvendinti komunikacijos kampanijas, didina gyventojų informuotumą apie aplinką ir jos būklę. Taip pat, užtikrinama visuomenės informavimo apie gamtosaugines problemas sklaida regioninėse informavimo priemonėse. Šalia minėtų veiklų, taip pat siekiama užtikrinti visuomenės informuotumą apie lankomus gamtosauginius ir/ar kultūros paveldo objektus savivaldybių lygmeniu, todėl kuriami informaciniai stendai apjungiant lankytinus objektus keliose savivaldybėse, tokiu būdu sudarant sąlygas visuomenei susidaryti sau priimtinius keliavimo maršrutus.

Siekiant akcentuoti atsakingą gamtos išteklių naudojimą bei kultūros paveldo apsaugą, kuriamos įvairios elektroninės priemonės (papildytos realybės ir virtualios realybės 360 turinį, mobilios aplikacijos bei žaidybinės platformos, elektroniniai leidiniai ir kt.). Taip pat, siekiant universalus dizaino principų pritaikymo turizmo sektoriuje, kuriamos e-rinkodaros priemonės, atitinkančios „Prieinamas visiems“ koncepciją, t. y. prieinami neįgaliesiems, yra įdomūs vietos ir užsienio turistams, reprezentuoja Lietuvos kultūrą. Siekiant didinti visuomenės informuotumą, kuriamos įvairios e. priemonės (mobiliosios aplikacijos, gidai, lankymo maršrutai), vykdomos įvairios e. turinio rinkodaros priemonės.

2022 m. pabaigoje 5.4.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas vidutiniškai siekė 128 proc. Ši aukštą rezultatą leido pasiekti produkto rodiklio **P.S.336-05.4.1** „Įgyvendintos visuomenės informavimo apie aplinką priemonės“ pasiekta reikšmė (rodiklis pasiekė 272 proc. VP siektinos reikšmės). Visgi, kitų produkto rodiklių pasiekimas yra žemas: rodiklis **P.B.209-05.4.1** „Numatomo apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimas“ pasiekė 35 proc. VP numatytos reikšmės, o produkto rodiklis **P.S.335-05.4.1** „Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos“ 81 proc. VP siektinos reikšmės. Ankstesnių vertinimų duomenimis, pastebėta, kad dėl duomenų surinkimo metodologijos specifikos rodiklio **P.B.209-05.4.1** siektina reikšmė gali būti fiksuojama pasibaigus projektams. „Rodiklio vertė, apskaičiuojama remiantis prielaida (grįsta subjektyvia nuomone ar esama patirtimi įvertinant tikėtiną apsilankymų skaičių), pateikiama investicijų projekto paraiškoje ar tvarkomo objekto techninėje užduotyje.

Rodiklio pasiekta reikšmė reiškia, jog susijęs investicinis projektas yra baigtas įgyvendinti ir jis neatspindi faktinio lankytojų apsilankymo skaičiaus padidėjimo“²².

Apibendrinant, VP 5.4.1 uždavinio rezultatyvumą galima laikyti **aukštu**, kadangi įgyvendintais projektais pavyko didžiąja dalimi padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, bei visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką.

VP 5.5.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

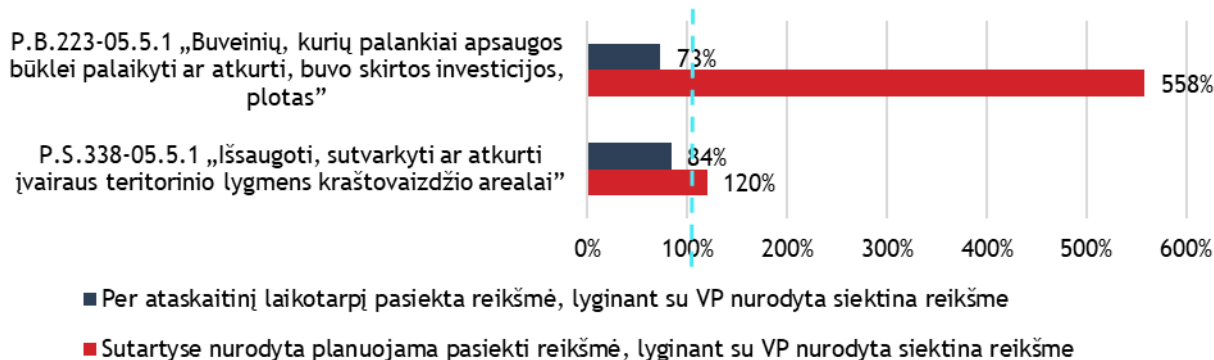
VP 5.5.1 konkretaus uždavinio pasiekimai bendrai matuojami 2 produkto rodikliais (žr. 8 lentelę).

8 LENTELĖ. VP 5.5.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.B.223-05.5.1	Buveinių, kurių palankiai apsaugos būklei palaikyti ar atkurti, buvo skirtos investicijos, plotas	1150	844,63	6420,45	05.5.1-APVA-V-018	844,63	6420,45
P.S.338-05.5.1	Išsaugoti, sutvarkyti ar atkurti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealai	50	42	60	05.5.1-APVA-R-019	42	60

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Abu 5.5.1 konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje dar buvo nepasiekę VP numatytų siektinų reikšmių (žr. 15 pav.).

15 PAVEIKSLAS. VP 5.5.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Pagrindinės investicijos teko saugomų teritorijų dokumentų ir valstybės kadastro ir saugomų rūšių veisimo programų saugomoms rūšims, kurių išsaugojimui nepakanka buveinių tvarkymo priemonių; saugomų rūšių

²² 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

apsaugos ir invazinių rūšių gausos reguliavimo dokumentų parengimui, saugomų teritorijų, ekosistemų monitoringo ir tvarkymo pajėgumų stiprinimui, sudarant prielaidas rezervatų žemės valdymui ir saugomų teritorijų būklės vertinimui bei tvarkymui. Taip pat gamtosaugos ir gamtotvarkos priemonių saugomose (įskaitant „Natura 2000“ teritorijas) ir kitose, saugomų teritorijų statuso neturinčiose, teritorijose, kuriose taikytinos saugomų rūšių apsaugos ir invazinių rūšių reguliavimo priemonės, įgyvendinimui (pvz. hidrologinio režimo atstatymo techninių projektų parengimas), genetiškai modifikuotų organizmų rizikos vertinimui ir kontrolės stiprinimui (įrengiant GMO laboratorinę įrangą ir naujus GMO tyrimo metodus, kuriais bus galima tiksliau ir greičiau atlikti genetinės modifikacijos tyrimus), augalų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimo ir atkūrimo užtikrinimui reikalingų priemonių įgyvendinimui (pvz. įsigyjama įranga ir įrenginiai, kurie užtikrins augalų nacionalinių genetinių išteklių optimalias auginimo, priežiūros išsaugojimo sąlygas lauko kolekcijose), bei biologinės įvairovės informacinės platformos sukūrimui. Šalia minėtų veiklų, taip pat yra sudaromos tinkamos ekosistemos sąlygos nykstančioms rūšims išlikti.

Kita dalis investicijų buvo skirtos kraštovaizdžio ir (ar) gamtinio karkaso sprendinių koregavimui arba keitimui savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose, etaloninių kraštovaizdžių formavimui pasienio teritorijose; kraštovaizdžio formavimui ir ekologinės būklės gerinimui gamtinio karkaso teritorijose. Taip pat, siekiant atstatyti praeityje ūkinės veiklos pažeistus kraštovaizdžio komponentus, atkurta pažeista aplinka ir jos elementai, pašalintas neigiamas poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai, likviduojami bešeimininkiai apleisti pastatai ir įrenginiai, atliekami kasybos darbai pažeistų žemių (karjerų ir durpynų) tvarkymai.

2022 m. pabaigoje VP 5.5.1 uždavinys siekė 79 proc. VP numatytų reikšmių. Produkto rodiklis **P.S.338-05.5.1** „Išsaugoti, sutvarkyti ar atkurti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealai“ 2022 m. pabaigoje pasiekė 84 proc. VP numatytos reikšmės (išsaugoti, sutvarkyti ar atkurti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealai – 42, suplanuota VP reikšmė – 50). Svarbu pažymėti, kad rodiklis pagal kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo gamtinio karkaso teritorijose želdynų kūrimo ir tvarkymo projektus fiksuoja teritorijų skaičių, kuriose įgyvendinta bent viena kraštovaizdžio formavimo priemonė. Taip pat išskirtina, kad šiuo metu dalis projektų dar yra įgyvendinami, todėl tikėtina, kad numatyta VP reikšmė bus pasiekta.

Produkto rodikliu **P.B.223-05.5.1** „Buveinių, kurių palankiai apsaugos būklei palaikyti ar atkurti, buvo skirtos investicijos, plotas“ siekiama atkurti 1 150 ha. Išskirtina, jog priemonės investicija siekiama tvarkyti santykinai nedidelį tvarkytinų buveinių plotą, todėl bendrame visų buveinių būklės kontekste galima tikėtis tik nedidelio priemonės indėlio. Nors sutartyse suplanuota pasiekti reikšmė yra ženkliai didesnė, nei nustatyta VP reikšmė, visgi 2022 m. pabaigai vis dar nepavyko pilnai sutvarkyti ir 1150 ha ploto. Visgi, didžioji dalis priemonės Nr. 05.5.1-APVA-V-018 projektų dar yra įgyvendinami, todėl tikėtina, kad numatytas produkto rodiklis bus pasiektas.

Atsižvelgiant į paminėtas aplinkybes ir produkto rodiklio pasiekimą, VP 5.5.1 uždavinio rezultatyvumą galima laikyti **vidutiniu**.

VP 5.6.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

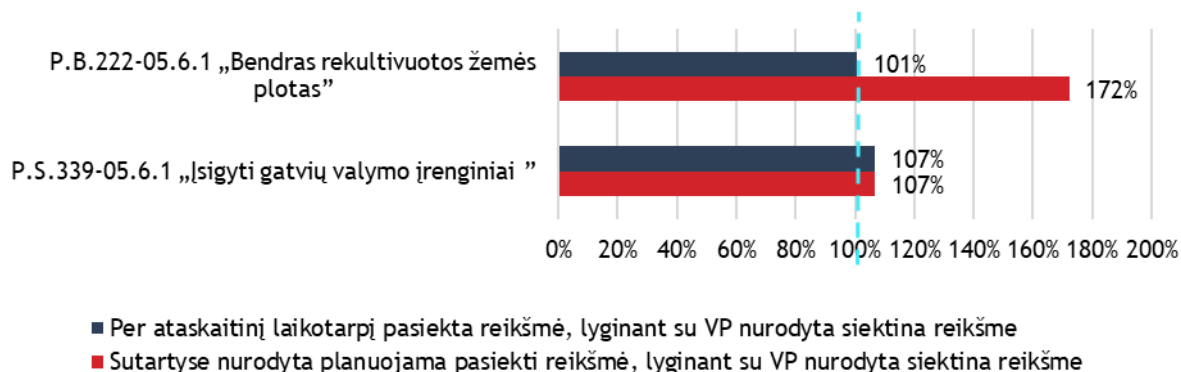
VP 5.6.1 konkretauro uždavinio pasiekimai bendrai matuojami 2 produkto rodikliais (žr. 9 lentelę).

9 LENTELĖ. VP 5.6.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	VP Siektina reikšmė 2023 m.	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė	Priemonė(s), kuriose siekiama rodiklio	Pasiekta reikšmė 2022 m.	Sutartyse planuojama pasiekti reikšmė
P.B.222-05.6.1	Bendras rekultivuotos žemės plotas	20	20,15	34,45	05.6.1-APVA-V-020	20,15	34,45
P.S.339-05.6.1	Įsigyti gatvių valymo įrenginiai	30	32	32	05.6.1-APVA-V-021	32	32

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Abu 5.6.1 konkretauro uždaviniuro produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje buvo pasiekę VP numatytas siektinas reikšmes (žr. 16 pav.).

16 PAVEIKSLAS. VP 5.6.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

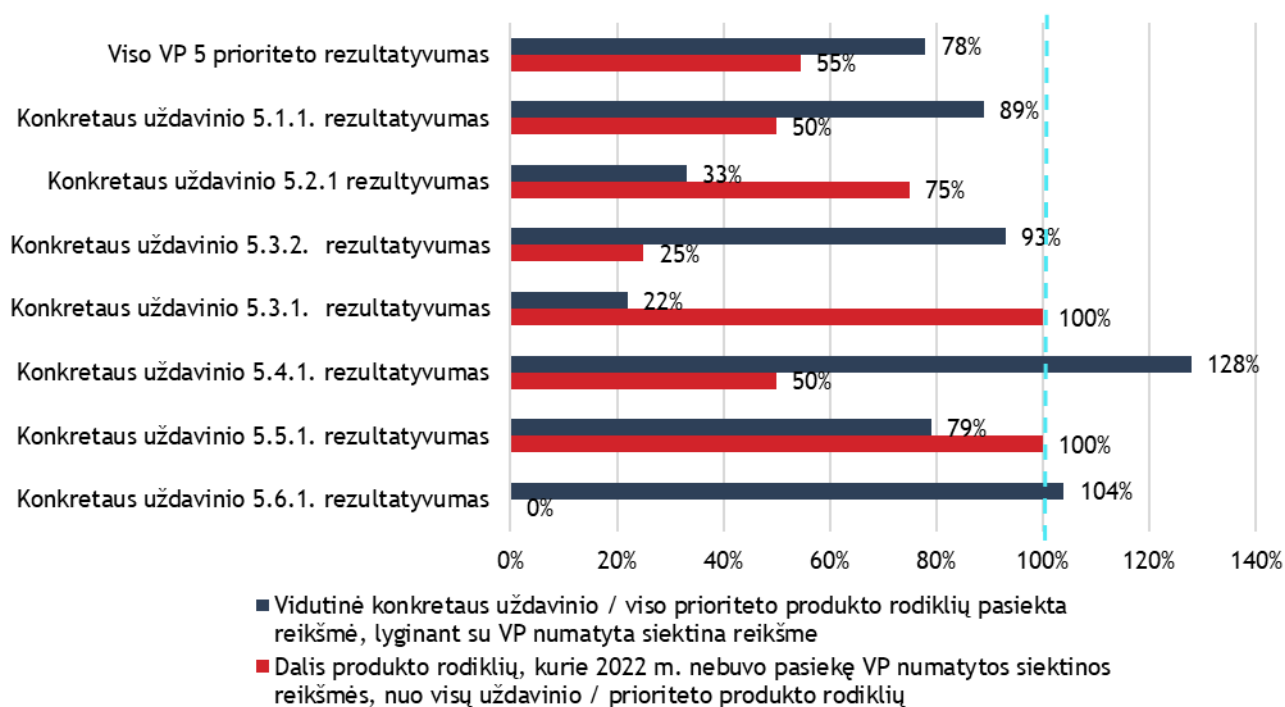
Pagrindinės konkretauro uždaviniuro investicijros skiriamos cheminėmis medžiagomis užterštų urbanizuotų teritorijų tvarkymui, kuomet atliekami grunto atstatymo darbai iškasant naftos produktais užterštą paviršiauro gruntą ir pakeičiant jį švairiu, atliekami teritorijų tvarkymo darbai. Kita dalis investicijų skiriama aplinkos oro kokybės valdymo priemonių planų parengimui, gatvių priežiūros ir valymo technologijų (įrenginių) įsigijimui, visuomenės informavimui apie galimybes gyventojams prisidėti prie aplinkos oro taršos mažinimo, aplinkos oro kokybės gerinimo ir galimas neatsakingo elgesio pasekmes (pvz. rengiamos kampanijos, kuriose transliuojami siužetai, pokalbiai su specialistais apie oro taršą ir galimybę prisidėti prie jos mažinimo, platinami lankstinukai, plakatai, vykdomi konkursai, skelbiami informaciniai pranešimai spaudoje, siunčiami laiškai, organizuojami žaidimai (paskaitos), be to kampanijos pradžioje ir pabaigoje bus atlikta gyventojų apklausa, kuri leis įvertinti visuomenės sąmoningumo lygio pasikeitimą).

2022 m. pabaigai VP 5.6.1 uždaviniuro produkto rodiklių rezultatyvumas vidutiniškai siekė 104 proc., ir laikomas **aukštu**.

APIBENDRINIMAS PRIORITETO LYGIU

Visų VP 5 prioriteto produkto rodiklių vidutinis rezultatyvumas siekia 78 proc. VP numatytų siektinų rodiklių reikšmių. Didelė dalis VP 5 prioriteto rodiklių iki 2022 m. pabaigos dar nebuvo pasiekę VP suplanuotų reikšmių, tačiau, remiantis turima informacija, manytina, kad dauguma jų bus pasiekti iki 2023

m. pabaigos pabaigus įgyvendinti projektus ir tik keli rodikliai nepasieks suplanuotų. Taigi apibendrintai, **VP 5 prioriteto investicijų rezultatyvumas yra vertinamas kaip vidutinis.**

17 PAVEIKSLAS. VP 5 PRIORITETO IR KONKREČIŲ UŽDAVINIŲ REZULTATYVUMAS (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

4. POVEIKIS

Pagal VP 5 prioritetą „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ įgyvendinami 6 investiciniai prioritetai ir 7 konkretūs uždaviniai, kurie siekia 2 lentelėje nurodytų specialiųjų programos rezultato rodiklių.

Ekspertiniu vertinimu, šie rodikliai yra tinkami atspindėti penktojo prioriteto investicijų poveikį. Be to, kaip nurodyta Europos Komisijos 2014 metų gairėse²³, poveikio vertinimo metu turėtų būti vertinama VP kontribucija būtent į rezultato rodiklių pokyčius.

4.1 POVEIKIS, NUSTATYTAS KITŲ ATLIKTŲ VERTINIMŲ METU

5 prioriteto investicijų indėlis į uždavinio rezultato rodiklius buvo vertinamas LR aplinkos ministerijos užsakymu 2018 m. atliktame 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinime²⁴. Minėtoje vertinimo ataskaitoje nagrinėjama, ar priemonėmis buvo pasiekti VP 5 prioriteto uždaviniuose nustatyti pokyčiai, kokie jie, koks jų pasiekimo laipsnis.

Atlikto vertinimo metu nustatyta, kad **priemonių skirtų prisitaikymui prie klimato kaitos** yra svarbus ne tiek aplinkos, kiek gyventojų ir jų turto apsaugos atžvilgiu, ir užtikrins grėsmių tikimybių mažinimą asmenims, kurie gali tiesiogiai patirti žalą. Visgi, siekiant sumažinti potencialią potvynių žalą ateityje, dėmesys turi būti skiriamas „įstatyminei bazei sutvarkyti, kad būtų užtikrintas tinkamas plėtros ir statybų reglamentavimas potencialiose potvynių grėsmės teritorijose“.

Vertinime teigiama, kad įgyvendinus priemonę „Paviršinių nuotekų sistemų tvarkymas“, sumažės į vandens telkinius išleidžiamų nevalytų arba nepakankamai išvalytų nuotekų kiekis, ir tai turės teigiamos įtakos vandens telkinių kokybei. Visgi, vertinant iš prisitaikymo prie klimato kaitos perspektyvų „pasakyti, kiek lietaus nuotekų infrastruktūros tvarkymo priemonės prisidės prie miestų užtvindymo mažinimo yra keblu. Miestų užtvindymo problemos mastas nėra tiksliai žinomas“. Taip pat, dėl nepakankamo tikslų, susijusių su priemonėmis mažinančiomis miestų užtvindymo riziką, strateginiuose šalies dokumentuose įvardinimo, nėra galimybės stebėti rodiklio įgyvendinimo progreso. Išskirtina, kad investicijos į inžinerinės paviršinių nuotekų infrastruktūros tvarkymą, anksčiau atlikto vertinimo metu įvertintos kaip nepakankamos, fragmentuotos, didžiausią dėmesį skiriant tik didiesiems miestams.

Vertinant poveikį **biologinei įvairovei ir kraštovaizdžio apsaugai** teigiama, jog įgyvendintos priemonės turi tiesioginę įtaką Lietuvos aplinkos būklei gerinti. Atliekami konkretūs darbai, atkuriant ir pritaikant

²³ The Programming Period 2014–2020. GUIDANCE DOCUMENT ON MONITORING AND EVALUATION – EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND AND COHESION FUND – Concepts and Recommendations. Directorate General Regional and Urban Policy (2014). ESF gairės (Programming Period 2014–2020 – Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy – European Social Fund – Guidance document – June 2014) taip pat prašo orientuotis į rezultato rodiklius (The CPR has substantially strengthened the role of impact evaluation as an essential element of the strengthened results focus of the policy, making the assessment to what extent the objectives under each priority axis have been achieved compulsory for the managing authorities).

²⁴ <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-m-gamtos-apsaugos-priemoniu-igyvendinimo-pazangos-vertinimas>

gamtos ir kultūros paveldo objektus lankymui. Projektai įgyvendinamomis veiklomis taip pat siekiama padidinti visuomenės susidomėjimą ir lankymąsi sutvarkytuose gamtos ir kultūros paveldo objektuose, kas savu ruožtu gerina visuomenės fizinę bei psichinę savijautą, skatina sąmoningumą, formuoja teigiamą gamtosaugos įvaizdį, suteikia gamtosaugai aiškiai apčiuopiamą visuomeninę naudą.

Biologinės įvairovės srityje projektai buvo orientuoti į netiesiogines ir tiesiogines aplinkos būklės gerinimo priemones ir su tuo susijusias veiklas. Pirmuoju atveju, gerinant materialinę bazę (pvz., atnaujinama laboratorija, stebėsenai ar gamtotvarkai vykdyti reikalingos įrangos įsigijimas) ir atnaujinant su biologinės įvairovės apsauga susijusius dokumentus (pvz., rūšių apsaugos ir invazinių rūšių gausos reguliavimo planai, saugomų teritorijų planavimo dokumentai ir metodologinė medžiaga), teigiama, jog tokių projektų įgyvendinimas „sudaro labai svarbias teisingas, ekspertines ir technines prielaidas užtikrinti gamtosaugos priemonių įgyvendinimą ilgalaikėje perspektyvoje. Šių projektų tvarumas bus užtikrintas įgyvendinant parengtus planus bei naudojant išsitytą materialinę bazę“, todėl sudaromos tinkamos sąlygos tvarumui užtikrinti. Kita dalis projektų, tiesiogiai gerinančių aplinkos būklę ir sukuriančių sąlygas ekosistemoms vystytis turi teigiamą poveikį, kuomet gerėjant aplinkos būklei, sudaromos palankesnės sąlygos nykstančioms populiacijoms ar augalų arealams vystytis. Vertinant šių priemonių poveikį, teigiama, kad poveikis bus teigiamas ir didelis ilgalaikėje perspektyvoje.

Vertinimo metu taip pat analizuotos priemonės, skirtos požeminio ir paviršinio vandens išteklių kokybės užtikrinimui. Pasak vertintojų, galima tikėtis, kad investicinio laikotarpio intervencijos prisidės prie būklės gerinimo daugiau nei 100 rizikos grupei priskiriamų vandens telkinių, kurie sudaro maždaug penktadalį viso rizikos grupei priskiriamų vandens telkinių skaičiaus. Visgi, vertinime taip pat pabrėžiama, kad dėl kompleksinių pastangų poreikio (įgyvendinant kelias skirtingas intervencijas) ir dėl vandens telkinių inertiškumo, teigiamo poveikio tikėtis gali būti sudėtinga.

Kalbant apie **oro taršos mažinimą** nustatyta, kad VP priemonės „Aplinkos oro kokybės gerinimas“ remiamų veiklų įgyvendinimas yra nepakankamas. Norint užtikrinti, kad miestuose nebūtų viršijamos leistinos teršalų normos, svarbu įgyvendinti ir kitas VP remiamas veiklas kaip „darnaus judumo planai, elektromobilių įkrovimo stotelės, mažiau kenksmingas viešasis transportas, senų susidėvėjusių iškastinių kurą naudojančių katilų keitimas naujais efektyvesniais biokuro katilais, pėsčiųjų ir dviračių takų įrengimas.“ Svarbu paminėti, kad tiek meteorologinės sąlygos, taip pat tolimos tarpvalstybinės oro teršalų pernašos turi įtakos bendram oro taršos lygiui. Todėl „suprantama, kad įgyvendinus 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio priemones, su oro tarša ir kokybe susijusios problemos liks.“ Tai patvirtina ir kasmet atliekam Aplinkos apsaugos agentūros atliekami prognostiniai vertinimai. Todėl pabrėžtinai VP priemonės „Aplinkos oro kokybės gerinimas“ remiamų veiklų tęstinumas kitoje finansinėje perspektyvoje. Remiantis atlikta analize, visgi, šiam finansavimo laikotarpiui buvo skiriamas pakankamas dėmesys visuomenės informavimui ir kitų veiklų (gatvių valymo įrenginių įsigijimui, aplinkos oro kokybės valdymo priemonių planų parengimui), kuriam, atlikus sąnaudų ir naudos vertinimo analizę, buvo skirtas pakankamas (254 100 Eur) finansavimas.

Vertinant intervencijų poveikį **užterštų teritorijų tvarkymui** išskiriama, jog norint pasiekti priemonės efektyvumo, reikėtų „didesnio ir įvairesnio taršos valymo metodu taikymo, didesnės rangovų kvalifikacijos ir kompetencijos, ypač taikant „in situ“ valymo metodus, paslaugos pirkimo ne už mažiausią kainą, bet efektyviausią rezultatą“. Tolimesnis išvalytos teritorijos kiekis priklauso nuo vietovės planavimo sprendinių, teritorijos savininko ir valdytojo veiksmų, kadangi esamas „priemonės aprašas numato, kad projekto vykdytojas, norėdamas panaudoti išvalytą teritoriją, ją gali perleisti naudojimui viešo konkurso būdu“.

Atliekant **visuomenės informavimo apie taršos valymo metodu** taikymo veiklas, norint įvertinti poveikį, būtina atlikti tolimesnius visuomenės nuomonės tyrimus. Visgi pabrėžtina, kad aplinkos situacija yra ypač priklausoma nuo visuomenės elgsenos, todėl „veiksmingiausios priemonės yra teisiniai įpareigojimai (įmonėms ir gyventojams), ekonominės priemonės (užstato už vienkartinės pakuotes pavyzdys) ir

komunikacijos priemonės.“ Siekiant formuoti visuomenės sąmoningumą, svarbu įgyvendinti visas šiuo metu įgyvendinamas veiklas, skiriant joms pakankamą finansavimą ir dar labiau sutelkiant visuomenę į tikslią informaciją (pvz. į naudojimąsi atliekų perdirbimo įrenginiais ir mažomis atliekų tvarkymo sistemomis), kadangi tokiu būdu gyventojai yra ne tik informuojami apie būtinybę mažinti taršą, bet ir įtraukiami į įgyvendinimo procesą.

4.2 POVEIKIO VERTINIMAS REMIANTIS STATISTINE- KORELIACINE ANALIZE

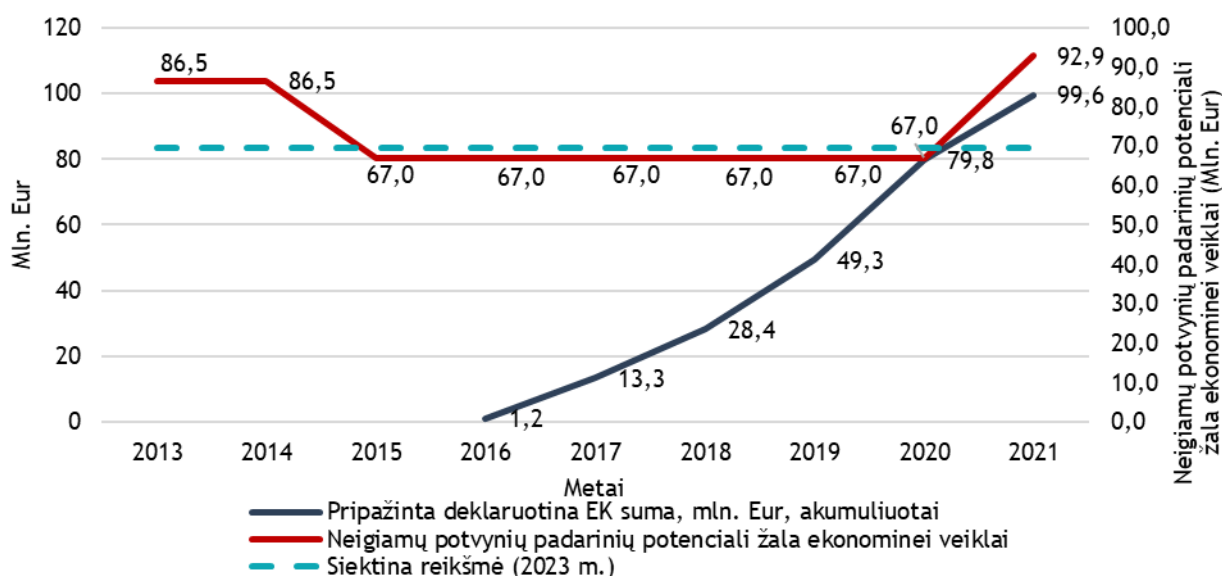
Šiame poskyryje pateikiami atskirais statistinės–koreliacinės analizės pjūviais gauti vertinimo rezultatai.

4.2.1 VP IŠLAIDŲ IR REZULTATO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Pirmasis analizuojamas pjūvis – VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su rezultato rodiklio laiko eilute.

VP 5.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojama 5.1.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 18 pav.).

18 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 5.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2015–2020 m. neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai siekė 67 mln. Eur, o tai reiškia, kad pagal VP 2023 m. planuota pasiekti reikšmė (69,5 mln. Eur) jau 2015 m. buvo pasiekta. Visgi, 2021 m. rezultato rodiklio reikšmė pakilo iki 92,9 mln. Eur ir viršijo pradinę, 2013 m. potvynių rizikos vertinimo metu nustatytą reikšmę.

Itin išaugusi rodiklio reikšmė siejama su 2022 m. naujai parengtais ir patvirtintais potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais, kuriais buvo atsižvelgiama į pasikeitusias užliejimų ribas, infliaciją, įgyvendintas apsaugos nuo potvynių priemonės ir t.t.²⁵. Svarbu pastebėti, kad esami rodiklio duomenys, pagal nustatytą rodiklio skaičiavimo metodiką, atspindi tik 2013, 2015, 2018 ir 2021 m. reikšmes. Taip, pat būtina akcentuoti, kad rodiklis ir veiksmų programoje nurodytos siekiamos vertės nurodo tikėtiną potvynių žalą esant vidutinės (t. y. 1 proc.) tikimybės potvyniui (ne faktines reikšmes). Kadangi faktinė potvynių sukeliama žala priklauso nuo potvynio dydžio, ji kiekvienais metais gana stipriai svyruoja ir todėl tikėtina neatspindi įgyvendintų priemonių poveikio²⁶.

VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.1.1 konkretų uždavinį augimas vyko tolygiai, kol 2021 m. pasiekė 99,6 mln. Eur. Stebima vidutinio stiprumo teigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir neigiamų potvynių padarinių potencialios žalos ekonominei veiklai laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,69). Visgi, teigiamam investicijų poveikiui pasireikšti būtų reikalinga neigiama koreliacija tarp išlaidų didėjimo ir rodiklio pokyčio. Tokie koreliacinės analizės rezultatai, nulemti 2021 m. itin pasikeitusios rodiklio reikšmės, kuri iš dalies yra nulemta „infliacijos, o ne programos priemonės/veiksmų“²⁷. Todėl poveikį pagal minėtą rodiklį reiktų vertinti rezervuotai. Išskirtina, kad rezultato rodiklio netinkamumą poveikiui vertinti taip pat įvardinama ir anksčiau atliktame vertiname²⁸.

VP 5.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIŲ IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

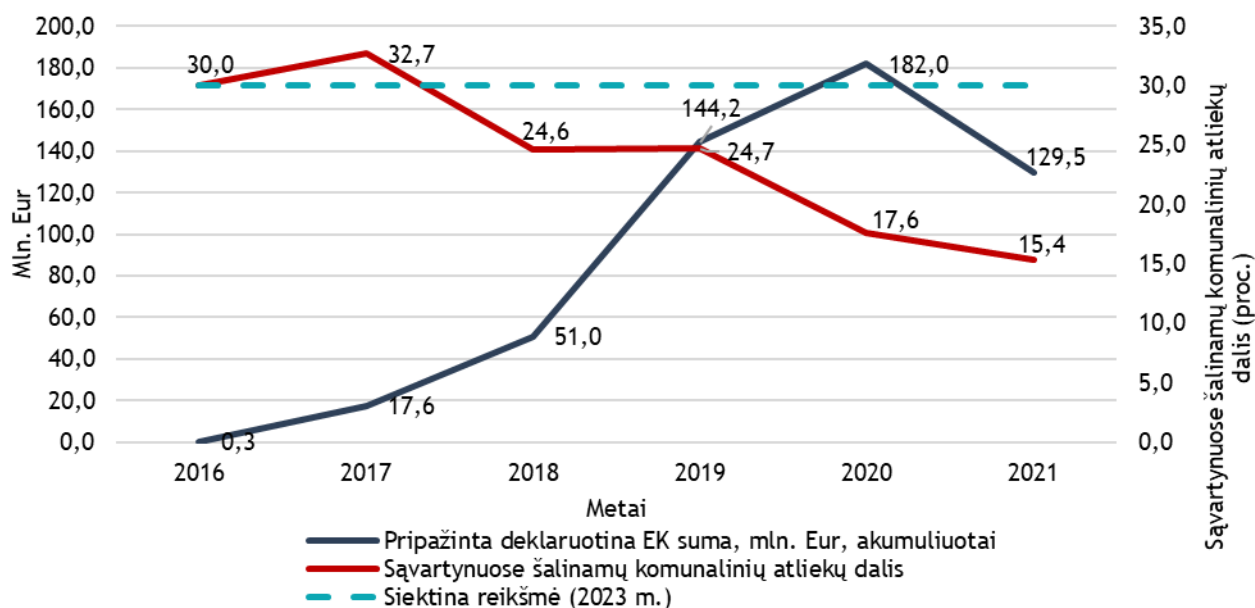
5.2.1 konkretus uždavinys apima du rezultato rodiklius. Toliau analizuojama 5.2.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 19 pav.).

²⁵ Remiantis AAA pateikta informacija.

²⁶ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

²⁷ Remiantis AAA pateikta informacija.

²⁸ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

19 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

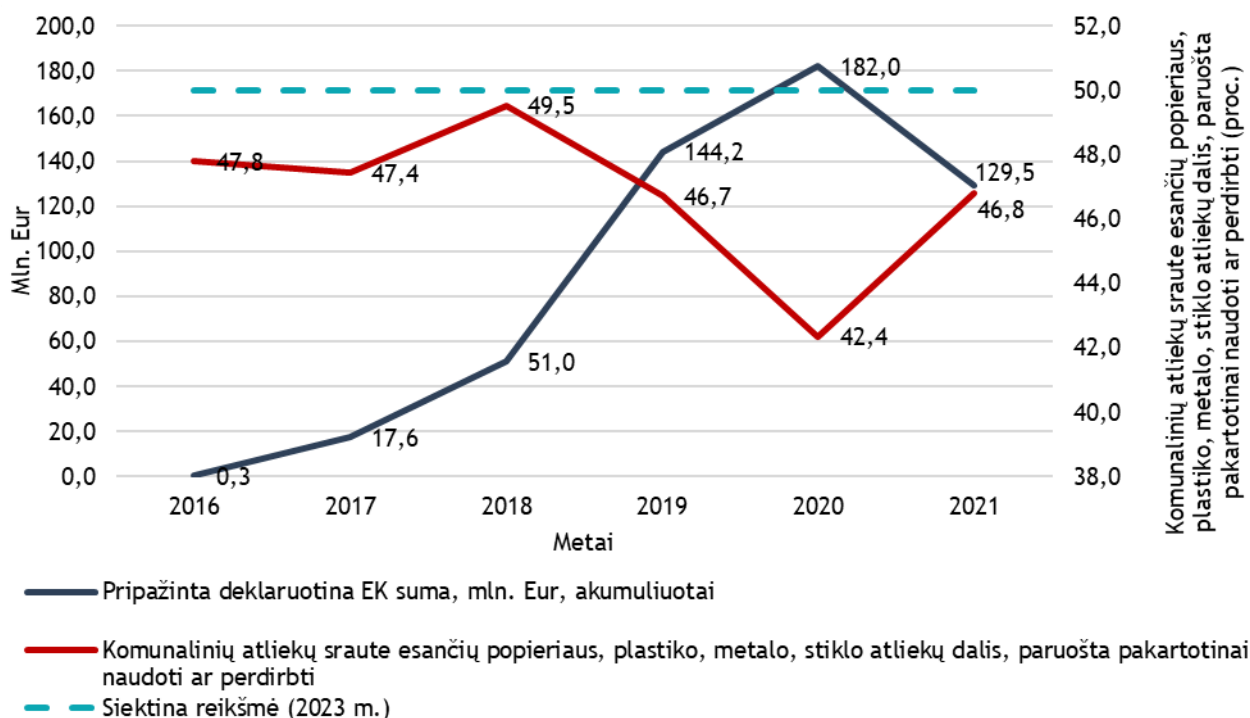
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2021 m. sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis siekė 15,4 proc., o pagal VP 2023 m. planuota pasiekti reikšmė (30 proc.) buvo pasiekta dar 2016 m. bei, po nežymaus padidėjimo 2017 m., dar kartą pasiekta nuo 2018 m. Taigi, sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis analizuojamu laikotarpiu, su išimtimi 2017 m., mažėjo.

Lygiagrečiai vyko ir VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.2.1 konkretų uždavinį augimas, kol 2020 m. pasiekė 182 mln. Eur. Visgi, 2021 m. VP išlaidos sumažėjo beveik 30 proc. – tai siejama su Vilniaus kogeneracinės jėgainės finansavimu, kuomet jėgainė turėjo būti užbaigta 2020 m., tačiau panaudojus sukauptas papildomas lėšas, jos statyba buvo pratęsta²⁹. Analizuojamu laikotarpiu stebima stipri neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalies laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia $-0,83$). Visgi, analizuojant minėtą koreliaciją iki išlaidų sumažėjimo 2021 m., koreliacijos koeficientas yra dar aukštesnis ir siekia $-0,88$. Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie analizuojamo rodiklio rezultato pasiekimo prisidėjo ir pagal 5.2.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos.

Antrasis 5.2.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti“ (žr. 20 pav.).

²⁹ Remiantis AM pateikta informacija.

20 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU ANTROJO 5.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

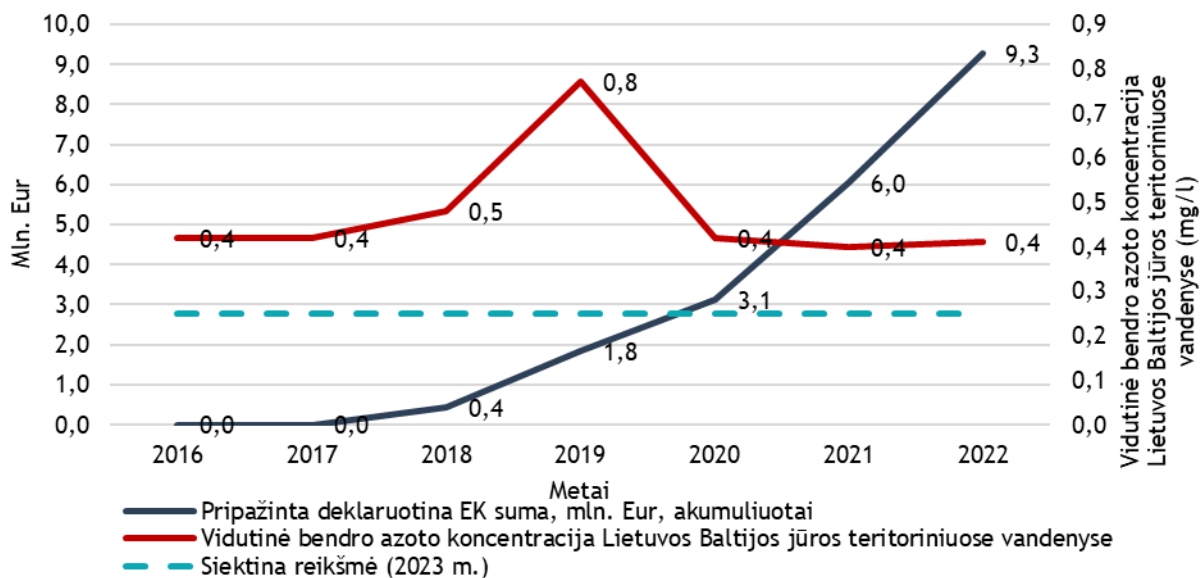
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2021 m. komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti, buvo 46,8 proc. ir nesiekė nuo VP nurodytos siektinos reikšmės 2023 m. (50 proc.). Rodiklio reikšmė buvo priartėjusi prie suplanuoto tikslo 2018 m., kai 49,5 proc. minėtų atliekų buvo paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti, tačiau 2018–2020 m. laikotarpiu buvo stebimas rodiklio reikšmės sumažėjimas (iki 42,4 proc. 2020 m.). Taigi, komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti, analizuojamu laikotarpiu, varijavo.

VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.2.1 konkretų uždavinį augimas buvo nuoseklus, kol 2020 m. pasiekė 182 mln. Eur. Visgi, kaip minėta anksčiau, 2021 m. VP išlaidos sumažėjo beveik 30 proc. Dėl rodiklių pokyčių analizuojamu laikotarpiu stebima stipri neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia -0,74). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie analizuojamo rodiklio pokyčio pagal 5.2.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos bent jau analizuojamu laikotarpiu reikšmingai neprisidėjo.

VP 5.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIŲ IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

5.3.1 konkretus uždavinys taip pat apima du rezultato rodiklius. Toliau analizuojama 5.3.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 21 pav.).

21 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.3.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

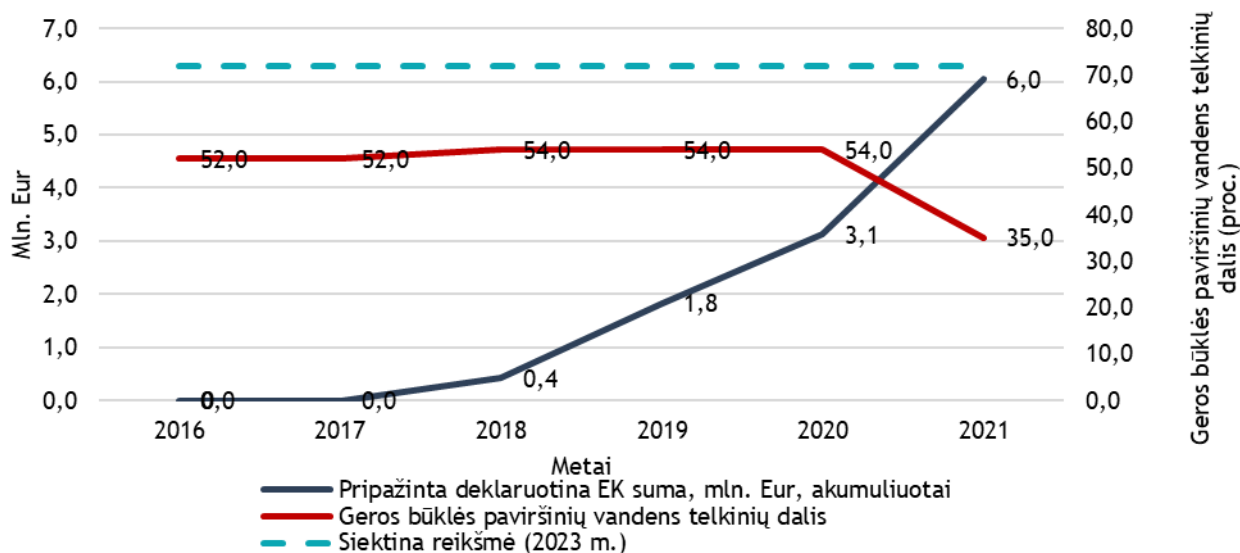
2022 m. vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse siekė 0,4 mg/l, taigi, pagal VP 2023 m. planuota pasiekti reikšmė (0,25 mg/l) vis dar nebuvo pasiekta. Analizuojamu laikotarpiu, vidutinė bendra azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse siekė 0,4 mg/l, tačiau buvo padidėjusi 2018–2019 m. laikotarpiu (iki 0,8 mg/l 2019 m.). Visgi pabrėžtina, kad daugiametį tyrimų duomenimis, vidutinės bendro azoto koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje sumažėjo lyginant 1980/84–1990 m. laikotarpį su 2000–2020 m.: Kuršių mariose apie trečdali, Baltijos jūroje – beveik dvigubai. Nepaisant to, azoto koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje tik pavieniais metais siekė geros ekologinės būklės vertes, o pastaruoju dešimtmečiu stebima koncentracijų didėjimo tendencija, kuri vis tik siejama su visų Baltijos jūrų juosiančių šalių indėliu siekiant mažinti biogeninių junginių apkrovas, patenkančias į Baltijos jūrą³⁰. Lygiagrečiai vyko ir VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.3.1 konkretų uždavinį augimas, kol 2022 m. pasiekė 9,3 mln. Eur. Taigi, analizuojamu laikotarpiu stebima vidutinio stiprumo neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir vidutinės bendros azoto koncentracijos Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia –0,51). Tokie koreliacinės analizės rezultatai, atsižvelgiant į rezultato rodiklio dinamiką, leidžia daryti prielaidą, kad prie analizuojamo rodiklio pokyčio pagal 5.3.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos reikšmingai neprisidėjo. Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų rezultatai, įvardinantys, taikytų priemonių kompleksiskumą apimant tiek stebėseną, būklės vertinimą, antropogeninio poveikio ir kt. tyrimus bei vertinimus, valdymo dokumentų rengimą, taršos prevenciją ir t. t.).³¹ Taip pat, atsakingų institucijų atstovų suteikta informacija, patvirtinanti, kad projektas, kuris turėjo prisidėti prie šio rezultato rodiklio pasiekimo buvo nutrauktas³².

³⁰ Šaltinis: <https://old.gamta.lt/cms/index?rubricId=641999fe-c410-4e2d-91a7-b1861fad2b4d>

³¹ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

³² Remiantis AM pateikta informacija.

Antrasis 5.3.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis“ (žr. 22 pav.).

22 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU ANTROJO 5.3.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

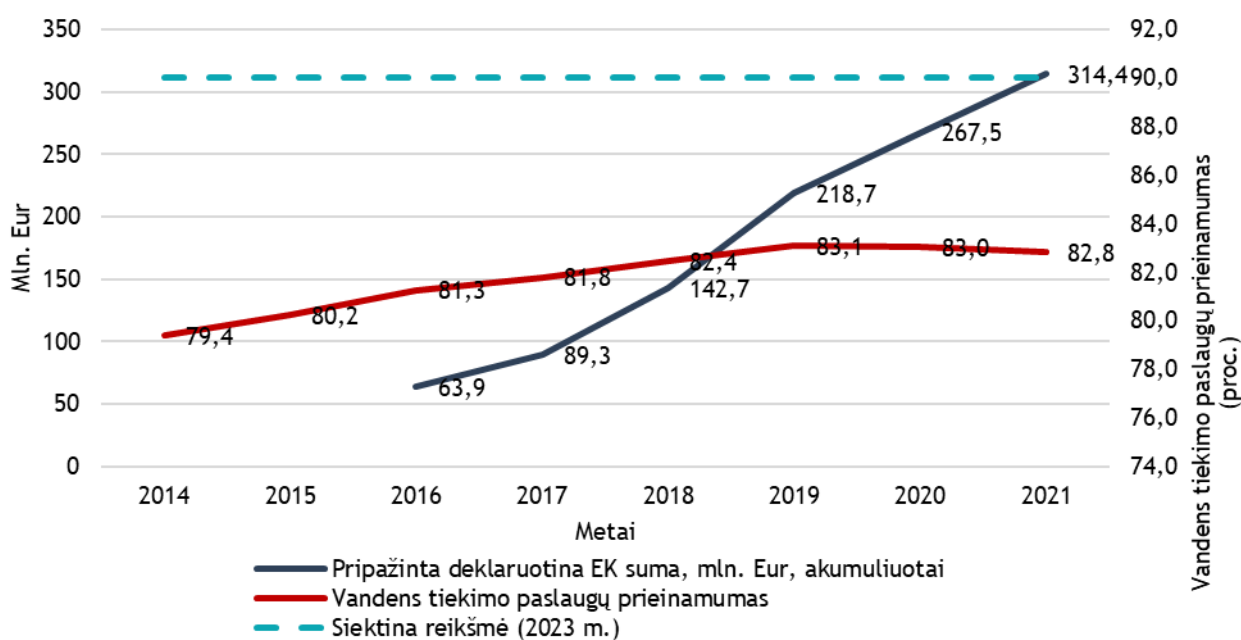
2021 m. geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis siekė 35 proc. ir daugiau kaip 2 kartus atsiliko nuo VP nurodytos siektinos reikšmės 2023 m. (72 proc.). Analizuojamu laikotarpiu stebimas rezultato rodiklio reikšmės mažėjimas.

VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.3.1 konkretų uždavinį augimas buvo nuoseklus, kol 2021 m. pasiekė 6 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima stipri neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia -0,89). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie siekiamo rodiklio pokyčio pagal 5.3.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos reikšmingai neprisidėjo. Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų išvados, teigiančios, jog siekiant užtikrinti gerą vandens telkinių būklę, būtina pritaikyti kompleksines priemones, tuo tarpu pavienis atskirų priemonių įgyvendinimas sudaro sąlygas gerinti atskirus tokių vandens telkinių būklės rodiklius.³³

VP 5.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIŲ IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

5.3.2 konkretus uždavinys taip pat apima du rezultato rodiklius. Toliau analizuojama 5.3.2 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 23 pav.).

³³ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

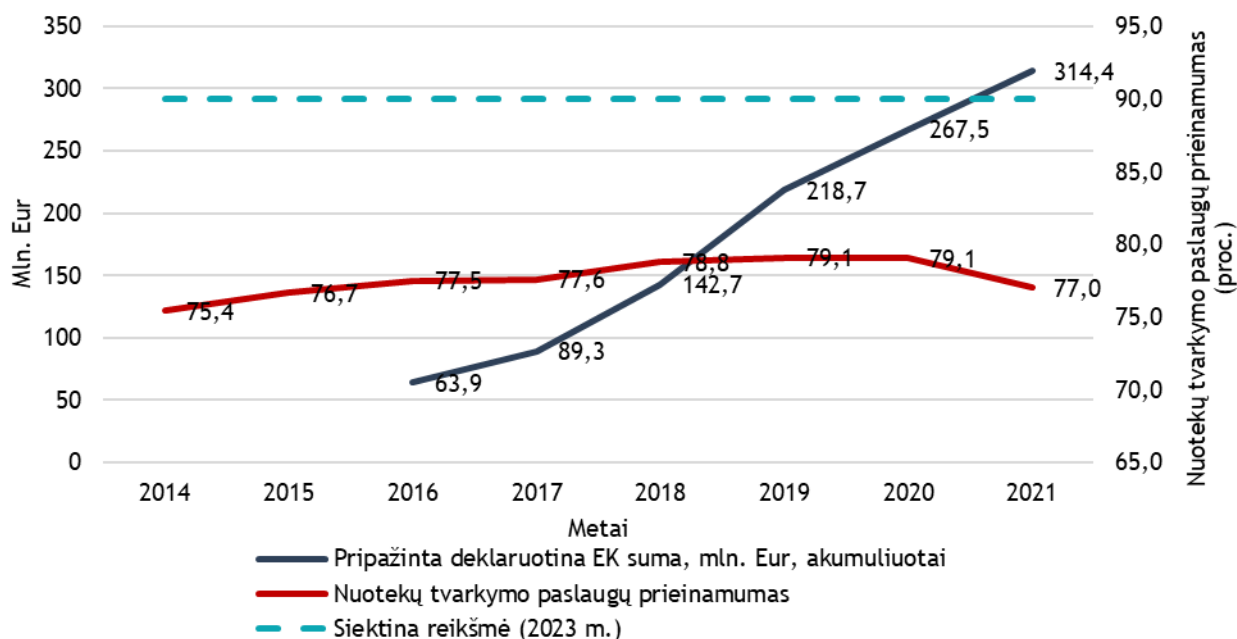
23 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Analizuojamu laikotarpiu stebimas nežymus rezultato rodiklio reikšmės augimas. 2021 m. vandens tiekimo paslaugų prieinamumas siekė 82,8 proc. ir vis dar atsiliko nuo VP nurodytos siektinos reikšmės 2023 m. (90 proc.).

VP akumuluotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.3.2 konkretų uždavinį augimas buvo nuoseklus, kol 2021 m. pasiekė 314 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima stipri teigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,88). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie siekiamo rodiklio pokyčio prisidėjo ir pagal 5.3.2 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos.

Antrasis 5.3.2 konkreta us uždavinio rezultato rodiklis – „Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas“ (žr. 24 pav.).

24 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU ANTROJO 5.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

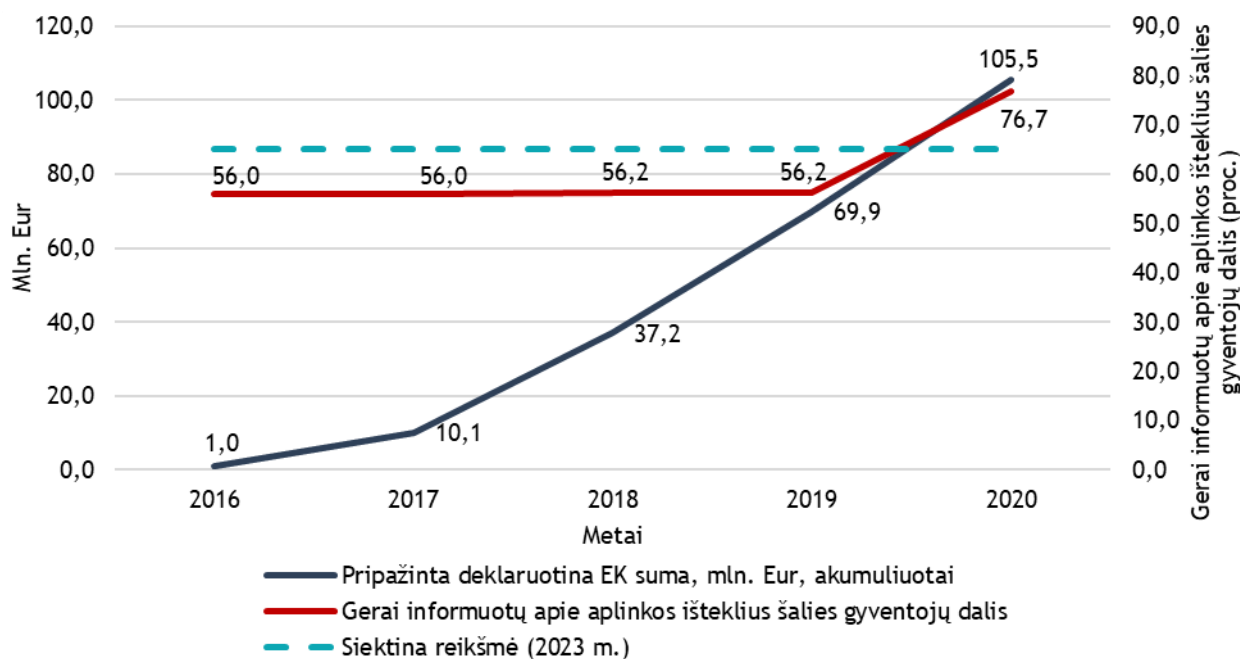
2014-2020 m. laikotarpiu stebima didėjanti nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo tendencija, visgi 2021 m. nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas krito nuo 79,1 proc. iki 77 proc. ir vis dar atsiliko nuo VP nurodytos siektinos reikšmės 2023 m. (90 proc.). Šis pokytis siejamas su per dideliu ir nekontroliuojamu individualių nuotekų tvarkymo sistemų naudojimo mastu³⁴.

VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.3.2 konkretų uždavinį augimas buvo nuoseklus, kol 2021 m. pasiekė 314 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima labai silpna teigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,14). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie siekiamo rodiklio pokyčio pagal 5.3.2 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos reikšmingai neprisidėjo.

VP 5.4.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIŲ IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

5.4.1 konkretus uždavinys apima tris rezultato rodiklius. Toliau analizuojama 5.4.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Gera informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 25 pav.).

³⁴ 2022–2030 m. Plėtros programos valdytojos Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pagrindimas.

25 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.4.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

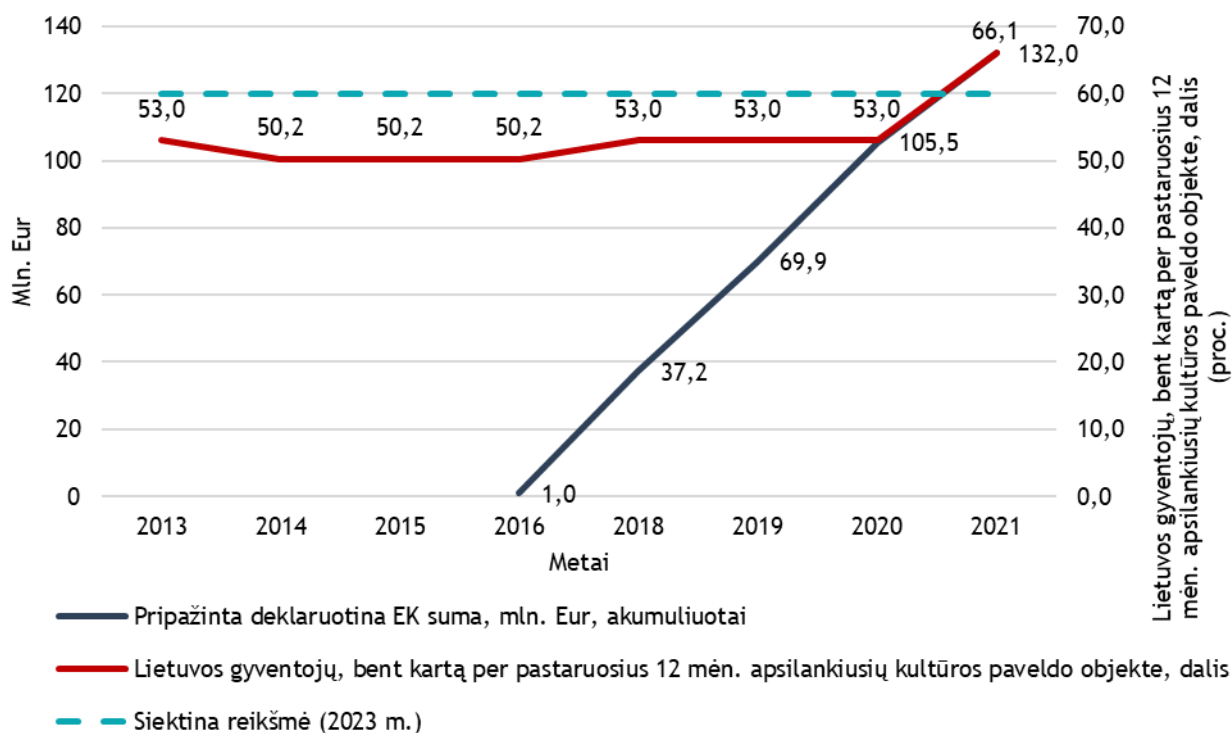
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2020 m. gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis siekė 76,7 proc. ir viršijo VP nurodytą siektiną reikšmę 2023 m. (65 proc.). Svarbu pastebėti, kad šio rodiklio atveju taip pat vyrauja duomenų trūkumas – esamos reikšmės atspindi tik 2015, 2018 bei 2020 m. Dėl šios priežasties, minėtų metų reikšmės yra taikomos ir sekantiems metams atspindėti. Pažymėtina, kad rodiklis apskaičiuojamas remiantis Eurobarometro apklausa apie visuomenės požiūrį į aplinką, kas trejus metus. Visgi, remiantis esamais duomenimis, analizuojamu laikotarpiu stebimas rezultato rodiklio reikšmės padidėjimas.

VP akumuluotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.4.1 konkretų uždavinį augimas buvo nuoseklus visu investiciniu laikotarpiu, kol 2020 m. pasiekė 105,5 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima stipri teigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalies laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,79). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie rodiklio tikslo pasiekimo prisidėjo ir pagal 5.4.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos. Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų rezultatai, teigiantys, jog šio konkretaus uždavinio priemonės yra tinkamos informuotumo didinimo apie aplinkos išteklius tikslams pasiekti.³⁵

Antrasis 5.4.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankusių kultūros paveldo objekte, dalis“ (žr. 26 pav.).

³⁵ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

26 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU ANTROJO 5.4.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

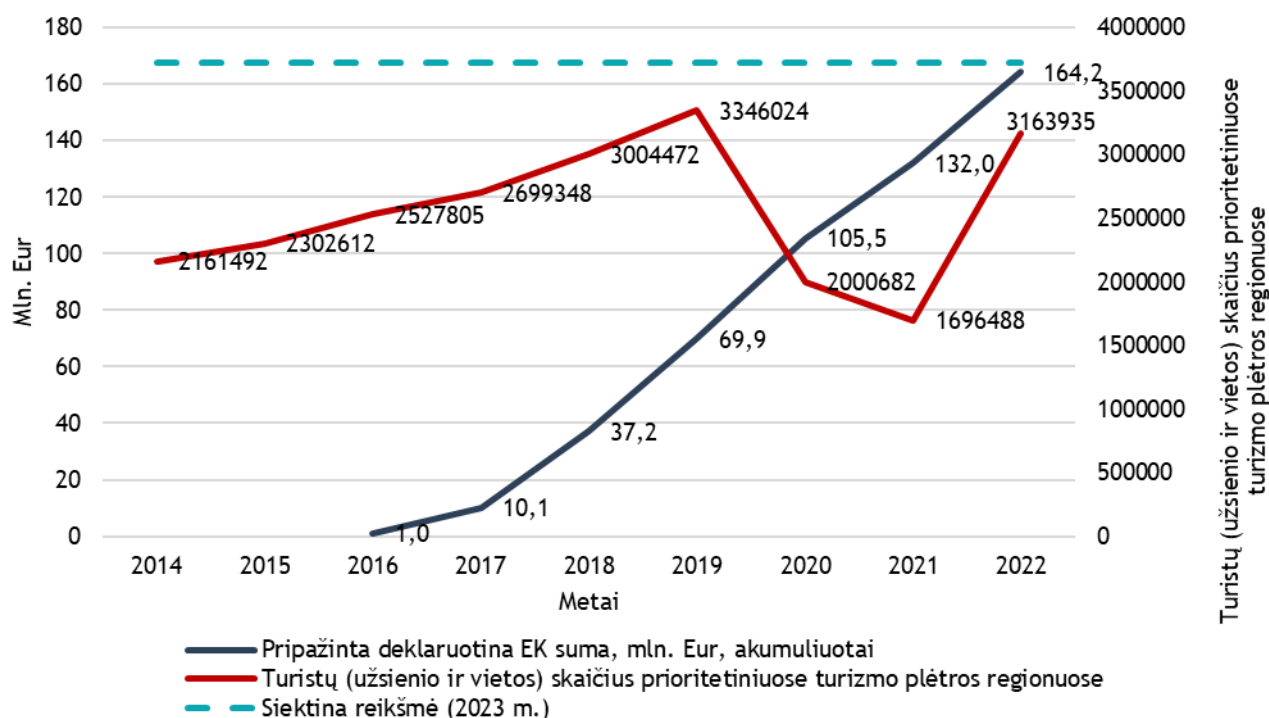
2021 m. Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankiusių kultūros paveldo objekte, dalis siekė 66,1 proc. ir viršijo VP nurodytą siektiną reikšmę 2023 m. (60 proc.). Svarbu pastebėti, kad šio rodiklio atveju taip pat vyrauja duomenų trūkumas – esamos reikšmės atspindi tik 2014, 2017 bei 2021 m. Dėl šios priežasties, minėtų metų reikšmės yra taikomos ir sekantiems metams atspindėti. Pažymėtina, kad rodiklis apskaičiuojamas remiantis Eurobarometro, taip pat Lietuvoje atlikta apklausa³⁶ apie šalies gyventojų kultūros paveldo objektų lankomumą, kas trejus metus.

Lygiagrečiai vyko VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.4.1 konkretų uždavinį nuoseklus augimas, kol 2021 m. pasiekė 132 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima stipri teigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankiusių kultūros paveldo objekte Lietuvos gyventojų dalies laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,75). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie rodiklio tikslo pasiekimo prisidėjo ir pagal 5.4.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos. Šių intervencijų poveikį taip pat patvirtina anksčiau atliktų vertinimų išvados, kuriose akcentuojamas šio rezultato rodiklio statistiškai reikšmingas pokytis tarp 2014 m. ir 2021 m. duomenų (2014 m. apklausų duomenimis 50,2 proc. Lietuvos gyventojų bent kartą per paskutinius metus lankėsi kultūros paveldo objekte, 2021 m. duomenimis, tokių asmenų buvo 66,1 proc.)³⁷.

³⁶ Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis, LR Kultūros ministerijos užsakymu 2020 m. atliktas vertinimas, kurį atliko UAB „KOG institutas“, UAB „Norstat LT“. Nuoroda internete: <https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/03/Gyventoju-dalyvavimas-kulturoje-ir-pasitenkinimas-kulturos-paslaugomis-2020-ataskaita.pdf>

³⁷ Ten pat.

Trečiasis 5.4.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetinguose turizmo plėtros regionuose“ (žr. 27 pav.).

27 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU TREČIOJO 5.4.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2022 m. turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetinguose turizmo plėtros regionuose siekė 3,16 mln. ir vis dar atsiliko nuo VP nurodytos siektinos reikšmės 2023 m. (3,72 mln.). Šio rodiklio atveju ypatingai pastebima COVID-19 pandemijos įtaka – rodiklio reikšmė 2019 m. siekė 3,35 mln. turistų, tačiau 2020 m. sumažėjo iki 2 mln., o 2021 m. – iki vos 1,7 mln. turistų.

Lygiagrečiai vyko VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.4.1 konkretų uždavinį augimas, kol 2022 m. pasiekė 164,2 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima silpna neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia -0,17). Visgi, iki 2019 m., koreliacija buvo itin stipri (koreliacijos koeficientas buvo labai aukštas, siekė 1). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie rodiklio pažangos iki COVID-19 pandemijos prisidėjo ir pagal 5.4.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos. Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų rezultatai, teigiantys, jog dėl įgyvendinamų konkrečių priemonių, rezultato rodiklio reikšmės viršys VP numatytas reikšmes.³⁸ Visgi dėl COVID-19 pandemijos, VP siektinos reikšmės nebuvo viršytos, tačiau stebima sparti rodiklio augimo tendencija.

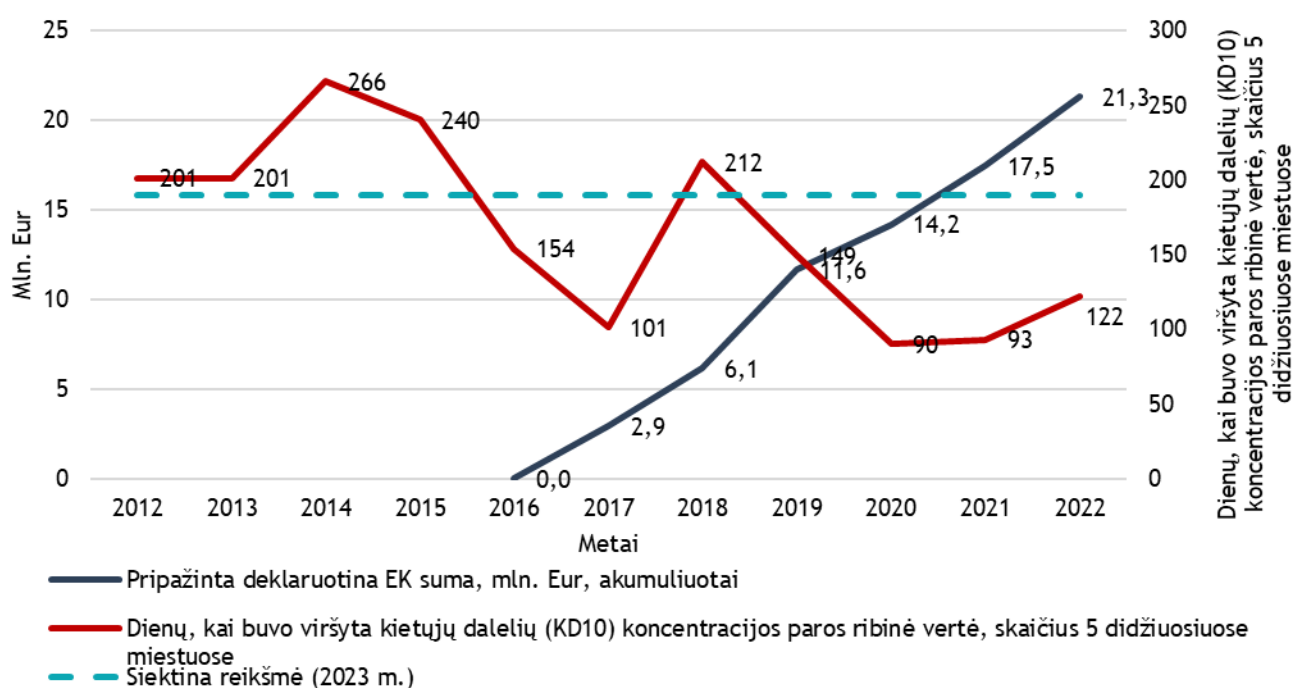
³⁸ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

VP 5.5.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIŲ IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

5.5.1 konkretus uždavinio intervencijos siekė vieno rezultato rodiklio – „Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis“. Visgi, šio rodiklio atveju koreliacinės analizės atlikti nėra įmanoma dėl duomenų trūkumo: rezultato rodiklis vertina palankios būklės įvertinimą, lyginant su visomis šalyje kartografuotomis buveinėmis, turinčių buveinių procentinę dalį kas šešerius metus. Todėl turimi duomenys koreliacinei analizei atlikti yra nepakankami. Rodiklis taip pat vertinamas remiantis ES „Buveinių direktyvos“ (92/43/EEB) 17 straipsnio įgyvendinimo ataskaitoje pateikta informacija. Taip pat, pažymėtina, kad rodiklis pateikia daugiau kontekstinį vertinimą šalies mastu, o ne konkrečių projektų rezultata/poveikį, tad vertinant bendrą šalies vertinimą, svarbu atsižvelgti ir į kitus kitomis priemonėmis įgyvendinamus projektus.³⁹

VP 5.6.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIŲ IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

5.6.1 konkretaus uždavinio intervencijos siekė dviejų rezultato rodiklių. Toliau analizuojama 5.6.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 28 pav.).

28 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.6.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

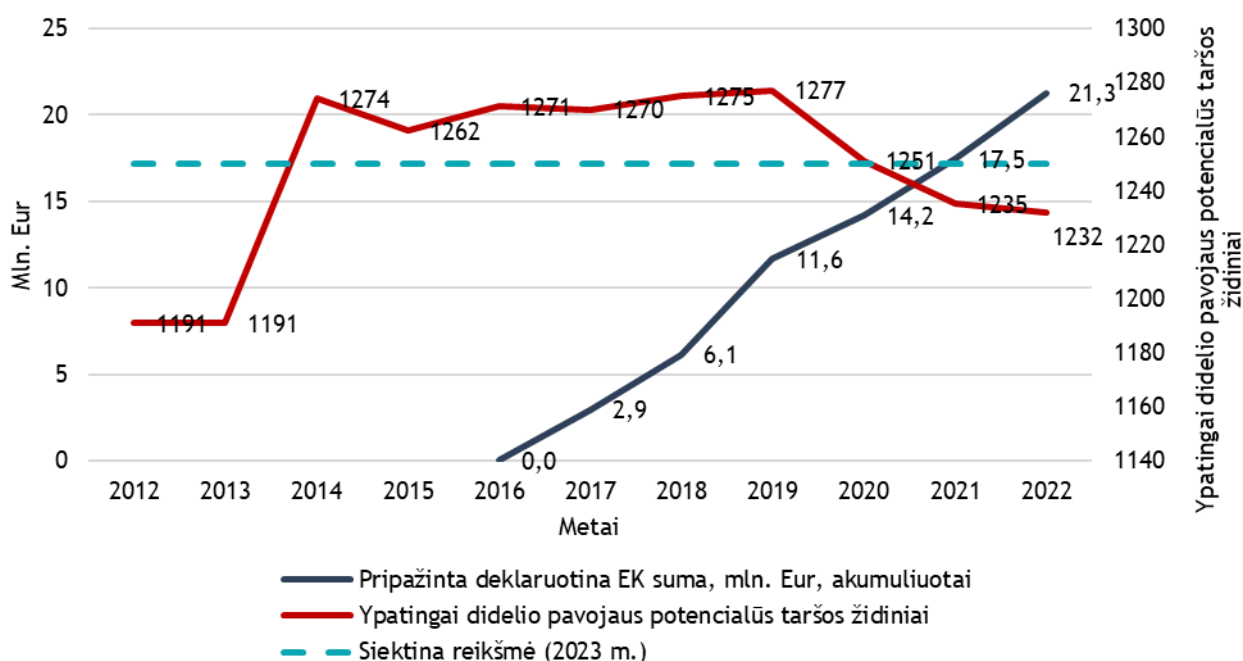
2022 m. dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose, reikšmė siekė 122, o VP nurodyta siektina reikšmė 2023 m. (190 d.) buvo pasiekta jau 2016 m. Nors 2018 m. fiksuota rodiklio reikšmė viršijo VP siektiną reikšmę, nuo 2019 m. toliau stebima žemesnė

³⁹ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

rodiklio reikšmė, lyginant su VP nurodytu tikslu. Taigi, bendrai visu analizuojamu laikotarpiu stebimas rezultato rodiklio reikšmės mažėjimas.

Lygiagrečiai vyko VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.6.1 konkretų uždavinį augimas, kol 2022 m. pasiekė 21,3 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu stebima silpna neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia -0,36). Visgi, šią palyginti silpną koreliaciją lėmė 2018 m. išaugusi rodiklio reikšmė. Atsižvelgiant į šį faktą, galima teigti, kad koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, jog prie rodiklio tikslo pasiekimo bent iš dalies prisidėjo ir pagal 5.6.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos. Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų rezultatai, teigiantys, jog šio konkretaus uždavinio priemonės yra tinkamos sumažinti miestuose esančių kietųjų dalelių kiekį, atsirandantį dėl „pakeltosios“ taršos.⁴⁰

Antrasis 5.6.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai“ (žr. 29 paveikslą).

29 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU ANTROJO 5.6.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2022 m. ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičius siekė 1235. VP nurodyta siektina reikšmė (1250) buvo viršyta dar 2014 m., o fiksuojamas ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičiaus reikšmės mažėjimas siejamas su tuo, kad į šį skaičių pagal nustatytą metodiką patenka ir veikiantys potencialūs taršos židiniai, kurių skaičius auga tiek dėl ekonominės-ūkinės veiklos plėtros, tiek

⁴⁰ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

dėl atrandamų šeimininkų ar nelegalių cheminių medžiagų dislokavimo vietų⁴¹. Visgi, visu analizuojamu 2016–2022 m. laikotarpiu stebimas rezultato rodiklio reikšmės sumažėjimas.

Lygiagrečiai vyko VP akumuliuotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 5.6.1 konkretų uždavinį augimas, kol 2022 m. pasiekė 21,3 mln. Eur. Taigi, analizuojamu laikotarpiu stebima stipri neigiama koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia -0,86). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, jog prie rodiklio tikslo pasiekimo dalinai prisidėjo ir pagal 5.6.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos (projektai, siekiantys rodiklio, buvo nukreipti į šeimininkų užterštų teritorijų tvarkymą). Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų rezultatai, teigiantys, jog konkrečiau uždavinio priemonės iš dalies sudaro sąlygas įvertinti rezultato rodiklio pasiekimą, nes rodiklis fiksuoja ir šiuo metu dėl ekonominės-ūkinės veiklos plėtros vis atsirandančius naujus taršos židinius,⁴² kurių užterštumas turi būti įvertintas atliekant geoeologinius tyrimus ir siekiant nustatyti teritorijos užterštumo lygį.

4.2.2 PRODUKTO RODIKLIŲ IR SUSIJUSIO REZULTATO RODIKLIO KORELIACIJA

Kitas statistinės–koreliacinės analizės pjūvis – konkrečiau uždavinio produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su rezultato rodiklio laiko eilute.

VP 5.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai“ labiausiai sietini šie produkto rodikliai:

- „Gyventojai, kuriems yra naudingos apsaugos nuo potvynių priemonės”
- „Įrengtos arba atnaujintos aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo, hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų stotys”
- „Įsigyta gyventojų perspėjimo įranga ir gelbėjimo technika”
- „Lietaus nuotėkio plotas (tūkst. kv. m.), iš kurio surenkamam paviršiniam (lietaus) vandeniui tvarkyti, įrengta ir (ar) rekonstruota infrastruktūra”

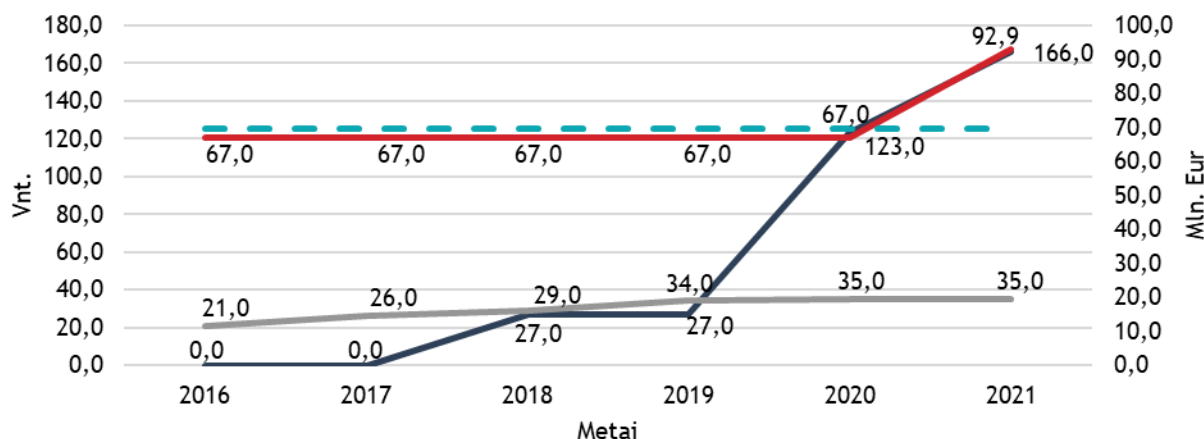
Šie produkto rodikliai atspindi, kiek intervencijomis buvo sukurta infrastruktūra, skirta užtikrinti gyventojų apsaugą nuo potvynių, sušvelninti potvynių potencialų poveikį (infrastruktūra, skirta tinkamai surinkti ir paskirstyti paviršini (lietaus) vandenį), taip pat įdiegta aplinkos monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo sistema bei pasirengta gyventojų perspėjimui apie gresiančias stichines nelaimes, bei jų gelbėjimui skirtos įrangos įsigijimas. Šie rodikliai, žiūrint iš intervencijų logikos pusės, turėtų neigiamai koreliuoti su neigiamų potvynių padarinių potencialios žalos ekonominei veiklai rodikliu.

Kaip matyti 30, 31 ir 32 paveiksluose, pagrindinių su uždavinio rezultato rodikliu sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo. Kita vertus, šiuo laikotarpiu padidėjo ir neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai – nuo 67 mln. Eur 2016 m. iki 92,9 mln. Eur 2021 m., kuri visgi yra siejama su 2022 m. naujai parengtais ir patvirtintais potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais, kuriais buvo atsižvelgiama į pasikeitusias užliejimų ribas, infliaciją, įgyvendintas apsaugos nuo

⁴¹ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

⁴² Ten pat.

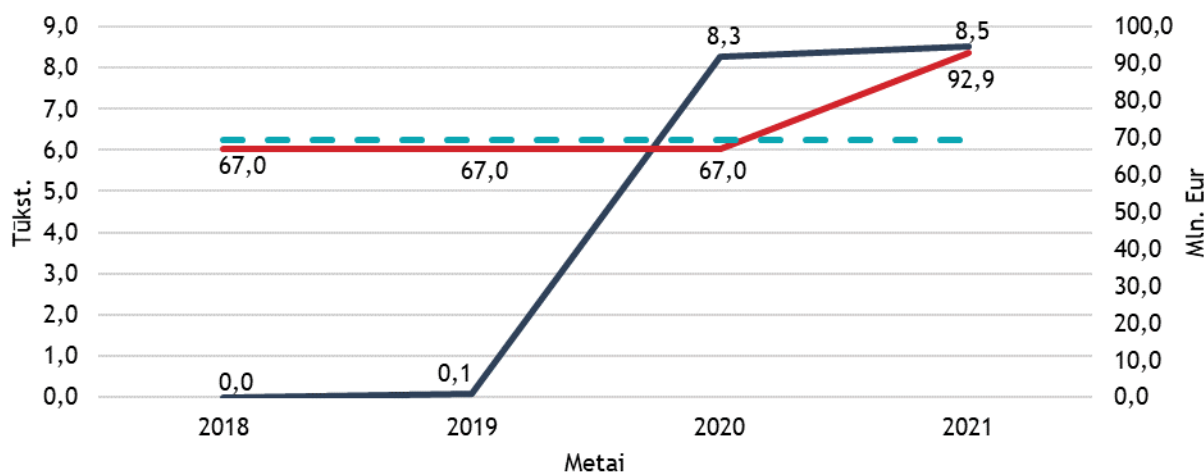
potvynių priemonės. Produkto rodiklio „Įrengtos arba atnaujintos aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo, hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų stotys“ atveju stebima stipri teigiama koreliacija su rezultato rodiklio laiko eilute (koreliacijos koeficientas siekia 0,76), rodiklio „Įsigyta gyventojų perspėjimo įranga ir gelbėjimo technika“ atveju stebima silpna teigiama koreliacija (koeficientas siekia 0,43), o likusių produkto rodiklių atvejais koreliacijos koeficientas yra vidutinis, tačiau taip pat teigiamas.

- P.S.326-05.1.1 „Įrengtos arba atnaujintos aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo, hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų stotys“ (vnt.)
- P.S.327-05.1.1 „Įsigyta gyventojų perspėjimo įranga ir gelbėjimo technika“ (vnt.)
- R.S.323 „Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai“ (mln. Eur)
- Siektina reikšmė (2023 m.)

30 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 5.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

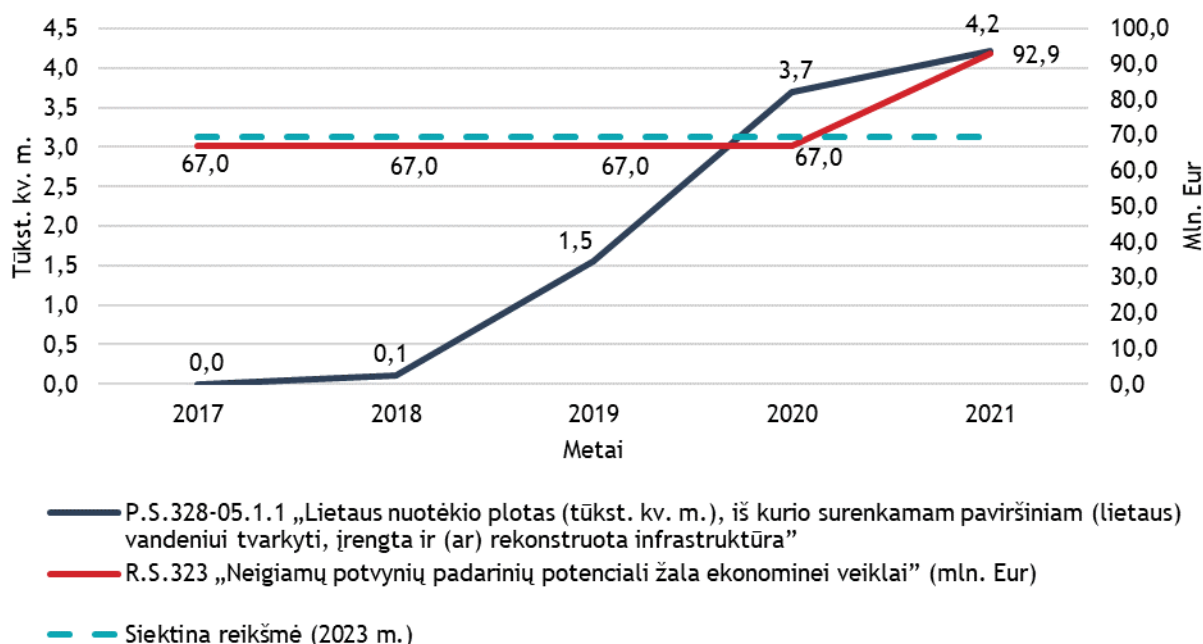
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

- P.B.220-05.1.1 „Gyventojai, kuriems yra naudingos apsaugos nuo potvynių priemonės“ (tūkst.)
- R.S.323 „Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai“ (mln. Eur)
- Siektina reikšmė (2023 m.)

31 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO „GYVENTOJAI, KURIEMS YRA NAUDINGOS APSAUGOS NUO POTVYNIŲ PRIEMONĖS“ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 5.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

32 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO „LIETAUS NUOTĖKIO PLOTAS (TŪKST. KV. M.), IŠ KURIO SURENKAMAM PAVIRŠINIAM (LIETAUS) VANDENIUI TVARKYTI, ĮRENGTA IR (AR) REKONSTRUOTA INFRASTRUKTŪRA“ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 5.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.1.1 konkretaus uždavinio veiklomis sukurta potvyniams bei gyventojų išankstiniam perspėjimui skirta infrastruktūra nepripildė priemonių neigiamų potvynių padarinių potencialios žalos ekonominei veiklai sumažinimo. Tai iš dalies galima paaiškinti tuo, kad rezultato rodiklis nėra tinkamai pritaikomas produkto rodiklių poveikiui įvertinti. Visgi, pasirinkti produkto rodikliai yra orientuoti į dėl klimato kaitos atsirandančių padarinių mažinimą ir kiekvienas iš jų atskirai prisidėjo sukurdami sąlygas švelninti dėl klimato kaitos patiriamus padarinius.

Apibendrinant, 5.1.1 konkretaus uždavinio intervencijos pasižymi **vidutiniu** poveikiu.

VP 5.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

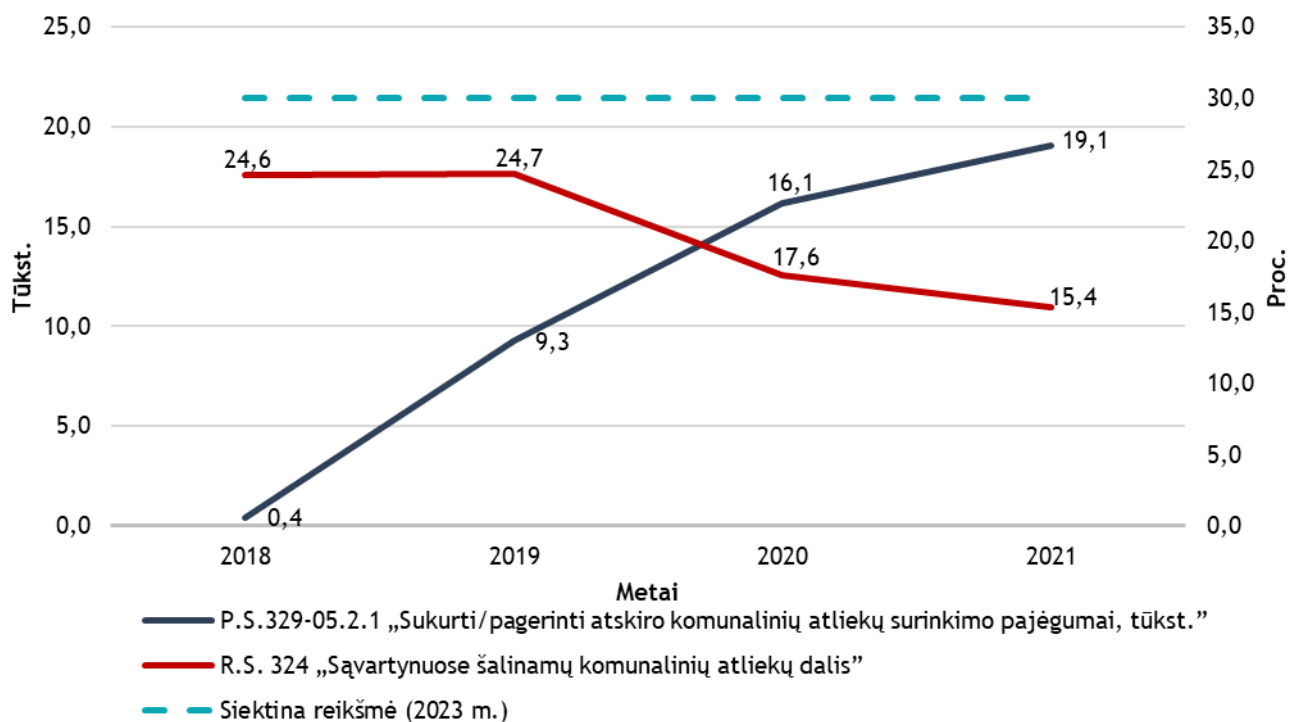
5.2.1 konkretaus uždavinio intervencijos siekė dviejų rezultato rodiklių. Su analizuojamais uždavinio rezultato rodikliais „Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis“ bei „Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti“ labiausiai sietinas šis produkto rodiklis:

- „Sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai“

Sukurtų arba pagerintų atskirų komunalinių atliekų surinkimo pajėgumų apimtys atspindi intervencijomis sukurtus infrastruktūros pokyčius įrengiant komunalinių atliekų surinkimo aikšteles, įrengiamus kontenerius komunalinėms atliekoms rūšiuoti. Taigi, šis rodiklis, žiūrint iš intervencijų logikos pusės,

turėtų neigiamai koreliuoti su sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalimi bei teigiamai koreliuoti su komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalimi, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti.

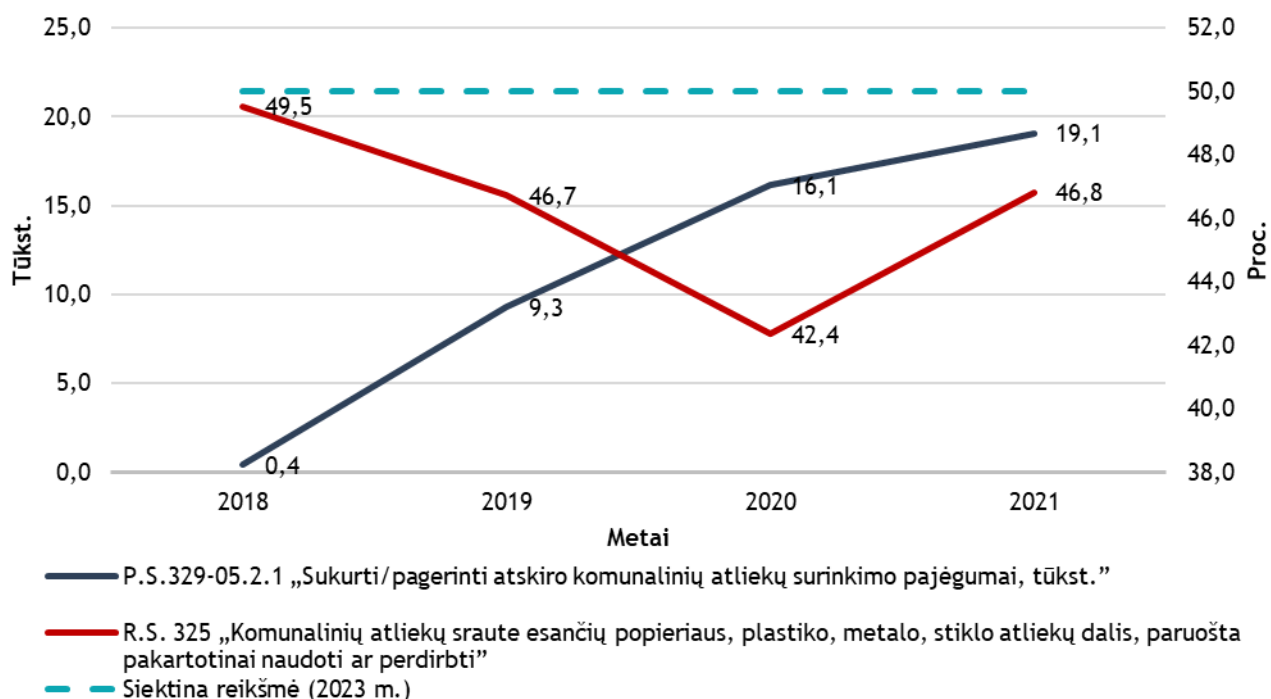
Kaip matyti 33 paveiksle, su uždavinio rezultato rodikliu sietino produkto rodiklio akumuliuota SFMIS reikšmė VP įgyvendinimo metu augo. Šiuo laikotarpiu mažėjo ir sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis – nuo 24,6 proc. 2018 m. iki 15,4 proc. 2021 m. Tai rodo stiprią neigiamą koreliaciją tarp produkto rodiklio laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia $-0,90$).

33 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Antrasis 5.2.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti“. 34 paveiksle pavaizduota su uždavinio rezultato rodikliu sietino produkto rodiklio akumuliuota SFMIS reikšmė VP įgyvendinimo metu taip pat augo, tačiau tuo pačiu laikotarpiu mažėjo ir komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti, visgi svarbu pabrėžti, kad VP siektina reikšmė yra tikimasi padidinti siekiamą rezultato rodiklio reikšmę. Šiuo atveju stebima stipri neigiama koreliacija tarp produkto rodiklio laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia $-0,94$) leidžia daryti prielaidą, kad intervencijomis sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai neprisidėjo prie rezultato rodiklio, sietinu su geresniu komunalinių atliekų rūšiavimu, pasiekimo.

34 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU ANTROJO 5.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.2.1 konkretaus uždavinio veiklomis sukurti arba pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai prisidėjo prie sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalies mažėjimo. Kita vertus, investicijos į atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumų kūrimą ir gerinimą neprisidėjo prie komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalies, paruoštos pakartotinai naudoti ar perdirbti, augimo. Kaip minėta rezultatyvumo analizės dalyje, 5.2.1 uždavinio intervencijos palietė tik labai mažą tikslinės grupės dalį (šio produkto rodiklio siekė 34 projektai, įgyvendinami skirtingose Lietuvos savivaldybės).

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.2.1 konkretaus uždavinio intervencijos prisidėjo prie sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalies mažėjimo, tačiau poveikis didinant komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalį, paruoštą pakartotinai naudoti ar perdirbti, nebuvo pakankamas. Taip pat, atsižvelgiant į ribotą intervencijų mastą tikslinių grupių atžvilgiu, 5.2.1 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis yra **vidutinis**.

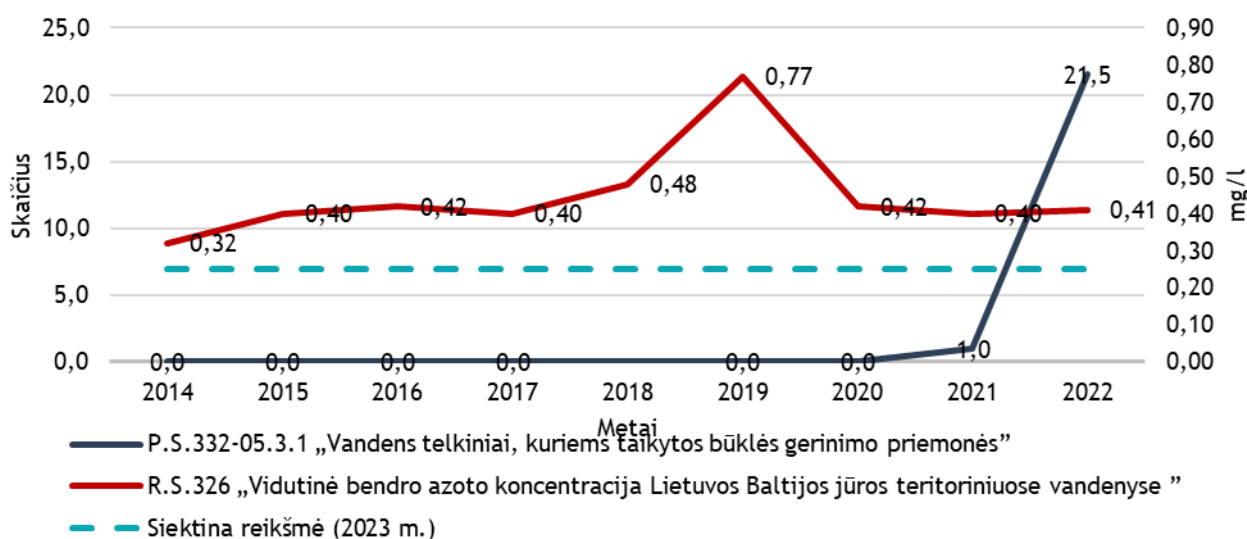
VP 5.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

5.3.1 konkretaus uždavinio intervencijos taip pat siekė dviejų rezultato rodiklių. Su analizuojamais uždavinio rezultato rodikliais „Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse“ bei „Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis“ labiausiai sietinas šis produkto rodiklis:

- „Vandens telkiniai, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonės“

Žiūrint iš intervencijų logikos pusės, vandens telkinių, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonės, skaičiaus augimas turėtų teigiamai koreliuoti su geros būklės paviršinių vandens telkinių dalies augimu bei neigiamai koreliuoti su vidutine bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse.

Kaip matyti 35 paveiksle, su uždavinio rezultato rodikliu „Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse“ sietino produkto rodiklio akumuliuota SFMIS reikšmė VP įgyvendinimo metu augo. Šiuo laikotarpiu vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse sumažėjo, nors ir ne ženkliai – nuo 0,42 mg/l 2020 m. iki 0,41 mg/l 2022 m. Tai rodo labai silpną neigiamą koreliaciją tarp produkto rodiklio laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia $-0,04$). Pažymėtina, kad dėl santykinai nedidelės Lietuvos Baltijos jūros akvatorijos, kuri nėra apribota nuo likusios jūros ir dėl vyraujančių srovių krypties šioje akvatorijoje, Lietuvos pastangos pagerinti vidutinę bendro azoto koncentraciją jūroje, turi būti derinamos su kitų šalių veiksmais, kuriems šalys įsipareigojo dar 1988 m. HELCOM aplinkos ministrų deklaracijoje dėl jūros aplinkos apsaugos Baltijos regione.

35 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.3.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Antrasis 5.3.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis“. Visgi, dėl duomenų trūkumo, koreliacinės analizės su šiuo rezultato rodikliu atlikti nėra įmanoma (naujausia rezultato rodiklio reikšmė atspindi tik 2021 m.).

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.3.1 konkretaus uždavinio veiklomis pagerinta vandens telkinių būklė reikšmingai neprisidėjo prie vidutinės bendros azoto koncentracijos Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse mažėjimo. O nustatyti galimos intervencijų įtakos geros būklės paviršinių vandens telkinių dalies augimui nėra įmanoma dėl duomenų trūkumo. Kaip minėta rezultatyvumo analizės dalyje, 5.3.1 uždavinio intervencijos palietė tik labai mažą tikslinės grupės dalį.

Atsižvelgiant į ribotą intervencijų mastą tikslinių grupių atžvilgiu, 5.3.1 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis didinant geros būklės paviršinių vandens telkinių dalį yra **žemas**.

VP 5.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

5.3.2 konkretaus uždavinio intervencijos taip pat siekė dviejų rezultato rodiklių. Su analizuojamais uždavinio rezultato rodikliais „Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas“ bei „Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas“ labiausiai sietini šie produkto rodikliai:

- „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos vandens tiekimo paslaugos“
- „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos“

- „Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis”

Kadangi šie produkto rodikliai atspindi intervencijas, kuriomis tiesiogiai gerinamos vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugos, žiūrint iš intervencijų logikos pusės, minėtų produkto rodiklių reikšmių augimas turėtų teigiamai koreliuoti su vandens tiekimo paslaugų prieinamumo bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo augimu.

Kaip matyti 36 paveiksle, su uždavinio rezultato rodikliu „Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas“ sietinų produkto rodiklių akumuluotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo. Šiuo laikotarpiu vandens tiekimo paslaugų prieinamumas taip pat augo, nors ir ne ženkliai – nuo 80,2 proc. 2015 m. iki 82,8 proc. 2021 m. Tai rodo gana stiprią teigiamą koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia nuo 0,81 iki 0,92).

36 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Antrasis 5.3.2 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas“. Kaip pavaizduota 37 paveiksle, pagrindinių produkto rodiklių akumuluotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo, o tuo pačiu laikotarpiu nežymiai padidėjo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas. Šiuo atveju stebima silpna–labai silpna teigiama koreliacija tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia nuo 0,08 iki 0,26).

37 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU ANTROJO 5.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.3.2 konkretaus uždavinio veiklomis pagerintos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos bei infrastruktūra prisidėjo prie vandens tiekimo paslaugų prieinamumo didinimo. Kita vertus, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog intervencijos reikšmingai nepridėjo prie nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo didinimo. Kaip minėta rezultatyvumo analizės dalyje, 5.3.2 uždavinio intervencijomis apie 60 proc. įgyvendinamų projektų dar nebuvo užbaigti, dėl gyventojų nesuinteresuotumo prijungti savo namus prie jau nutiestų nuotekų surinkimo tinklų.

Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, 5.3.2 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis yra **žemas**. Tikėtinas poveikis, kuriuo buvo siekiamos VP nustatytos reikšmės, nebuvo pasiektos. Tam įtakos turėjo tiek įvardinamas netinkamas vandens tiekimo sistemų diegimo planavimas, tiek didelės išlaidos diegiant vandens tiekimo sistemas gyvenamosiose teritorijose, tiek ir gyventojų nesuinteresuotumas savo būstus prijungti prie nuotekų surinkimo tikslų. Šios priežastys taip pat įvardinamos kaip pagrindinės miestų nuotekų direktyvos pažeidimuose.

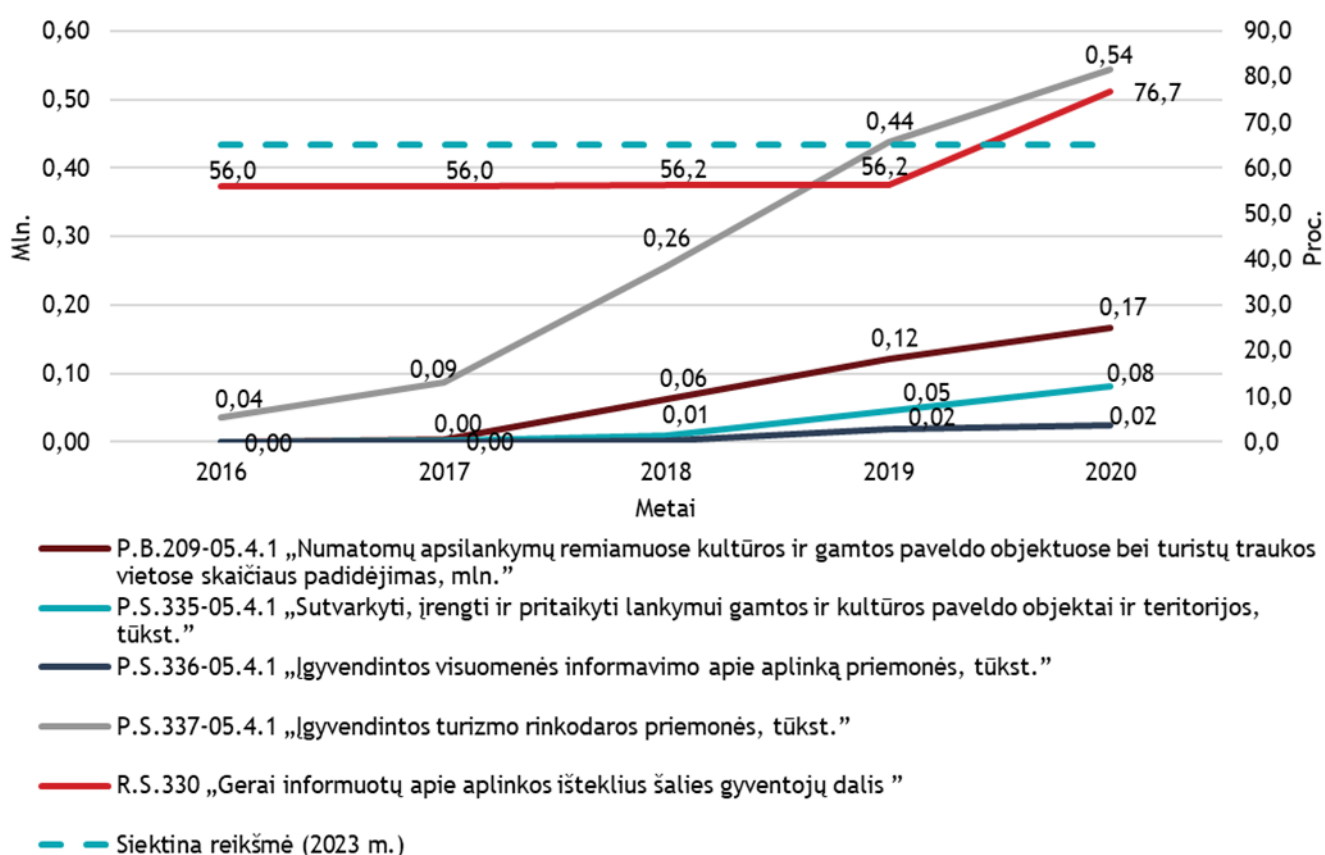
VP 5.4.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

5.4.1 konkretaus uždavinio intervencijos siekė trijų rezultato rodiklių. Su analizuojamais uždavinio rezultato rodikliais „Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis“, „Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankusių kultūros paveldo objekte, dalis“ bei „Turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose, mln.“ labiausiai sietini šie produkto rodikliai:

- „Numatomų apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimas“
- „Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos“
- „Įgyvendintos visuomenės informavimo apie aplinką priemonės, tūkst.“
- „Įgyvendintos turizmo rinkodaros priemonės, tūkst.“

Šie produkto rodikliai atspindi intervencijas, kuriomis siekta didinti gyventojų informuotumą, gamtos ir kultūros paveldo objektų bei teritorijų lankomumą. Žiūrint iš intervencijų logikos pusės, minėtų produkto rodiklių reikšmių augimas turėtų teigiamai koreliuoti su gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalies bei turistų (užsienio ir vietos) skaičiaus prioritetuose turizmo plėtros regionuose augimu, nors rodiklių reikšmių didėjimui reikšmingos įtakos turi ir kitos priemonės, tokios kaip taikytos marketinginės programos, turizmą skatinančios iniciatyvos ir kt.

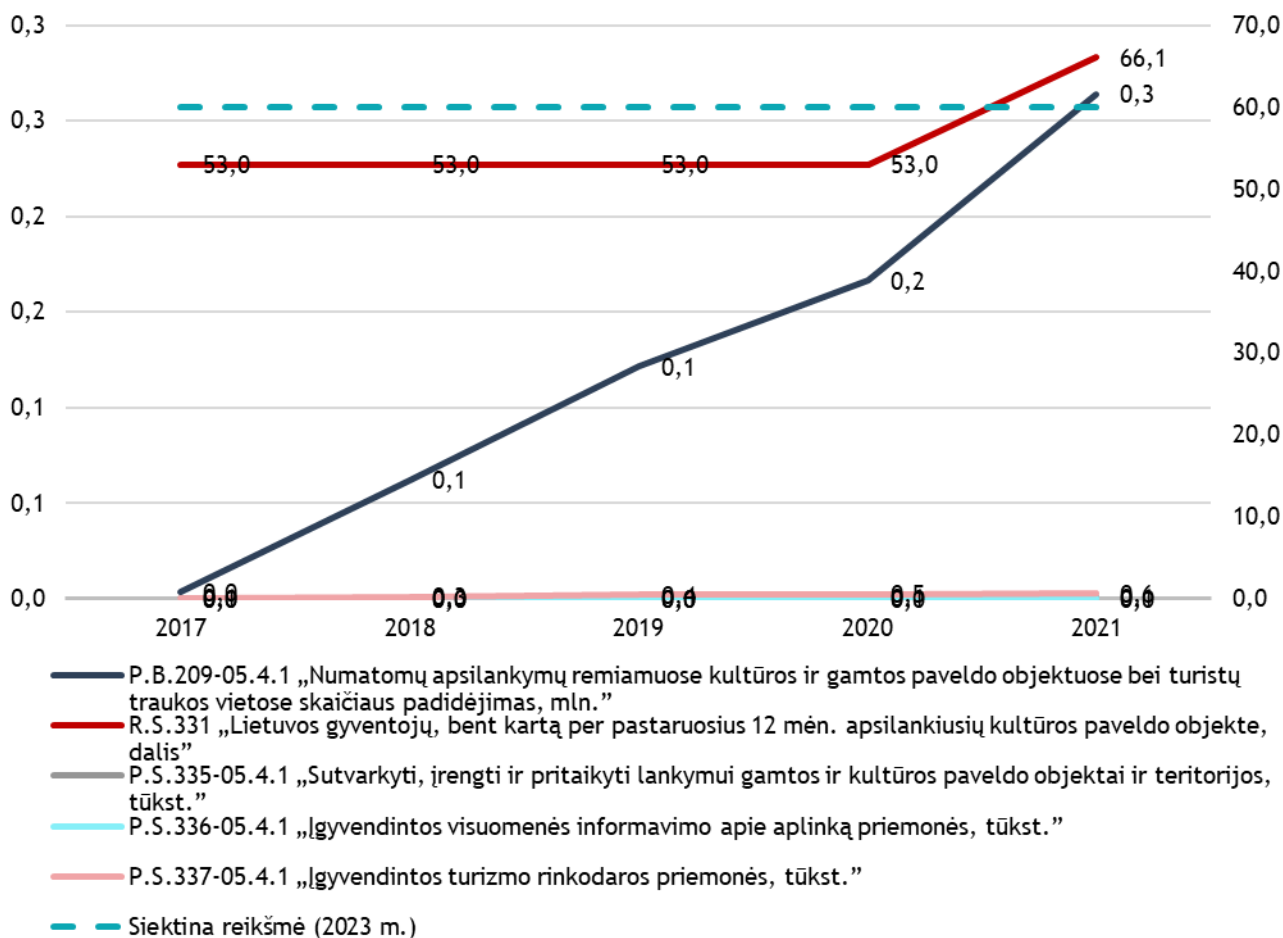
Kaip matyti 38 paveiksle, su uždavinio rezultato rodikliu „Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis“ sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo. Šiuo laikotarpiu gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis taip pat augo – nuo 56,2 proc. 2016 m. iki 76,7 proc. 2020 m. Tai rodo stiprią teigiamą koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia nuo 0,70 iki 0,85).

38 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.4.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

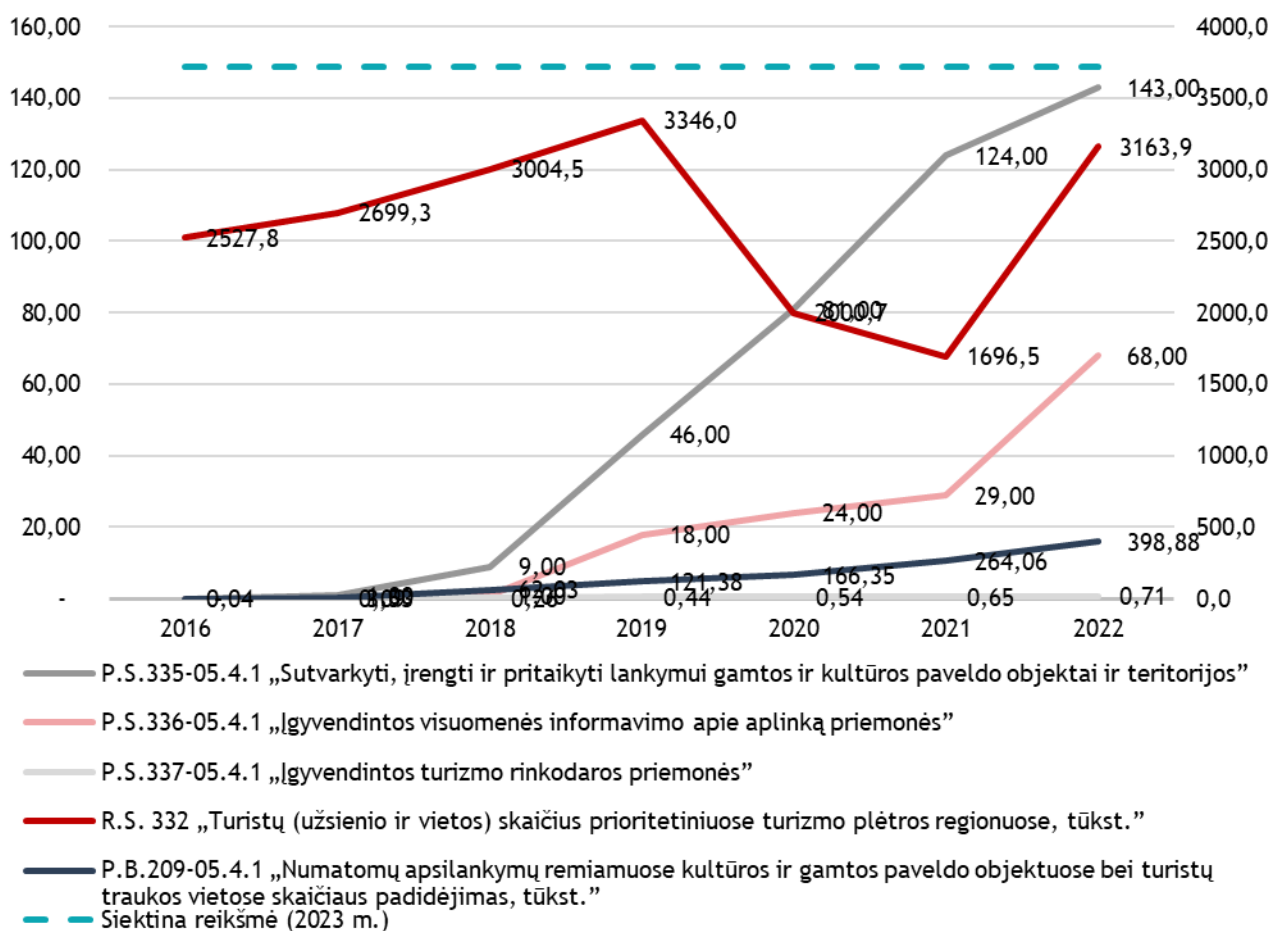
Antras 5.4.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis „Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankusių kultūros paveldo objekte, dalis“. Kaip pavaizduota 39 paveiksle, pagrindinių produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo (nors ir skirtingomis apimtimis). Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankusių kultūros paveldo objekte dalis 2014-2021 m. laikotarpiu reikšmingai padidėjo. Šiuo atveju stebima silpna–stipri bei daugiausiai neigiama koreliacija tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas svyruoja nuo -0,76 iki -0,37)

39 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU ANTROJO 5.4.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Trečias 5.4.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose“. Kaip pavaizduota 40 paveiksle, pagrindinių produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo (nors ir skirtingomis apimtimis). Visgi, tuo pačiu laikotarpiu turistų skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose stipriai varijavo. Šiuo atveju stebima silpna–labai silpna bei daugiausiai neigiama koreliacija tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas svyruoja nuo 0,08 iki -0,32).

40 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU TREČIOJO 5.4.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.4.1 konkretaus uždavinio veiklos, skirtos didinti gyventojų informuotumą bei gamtos ir kultūros paveldo objektų bei teritorijų lankomumą prisidėjo prie gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalies augimo, tačiau reikšmingai neprisidėjo prie turistų (užsienio ir vietos) skaičiaus prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose augimo bei prie gyventojų kultūros paveldo objektų lankomumo. Visgi, turistų skaičiaus sumažėjimui (taigi, ir analizės rezultatams) didelę įtaką turėjo COVID-19 pandemija. Kaip minėta rezultatyvumo analizės dalyje, 5.4.1 uždavinio intervencijos palietė nedidelę dalį atnaujinamų kultūros paveldo objektų bei įgyvendinta nepakankamai su kraštovaizdžio vertybių apsauga susijusių priemonių. Visgi pabrėžtina, kad produkto rodikliai nevertina įgyvendintų projektų poveikio, nes yra labiau orientuoti į investicinės priemonės numatomų projektų įgyvendinimo lygį, įgyvendinant projektą sutvarkius tikslinį objektą (-us), todėl rodiklio siektinos vertės progresas automatiškai apskaičiuojamas ir atnaujinamas sistemoje⁴³.

Dėl anksčiau įvardintų priežasčių, 5.4.1 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis yra **vidutinis**.

⁴³ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

VP 5.5.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

5.5.1 konkreta us uždavinio intervencijos siekė vieno rezultato rodiklio. Pažymėtina, kad rezultato rodiklis R.S.333 „Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis“ vertina palankios būklės įvertinimą, lyginant su visomis šalyje kartografuotomis buveinėmis, turinčių buveinių procentinę dalį kas šešerius metus. Todėl turimi duomenys koreliacinei analizei atlikti yra nepakankami. Rodiklis taip pat vertinamas remiantis ES „Buveinių direktyvos“ (92/43/EEB) 17 straipsnio įgyvendinimo ataskaitoje pateikta informacija. Taip pat, pažymėtina, kad rodiklis pateikia daugiau kontekstinį vertinimą šalies mastu, o ne konkrečių projektų rezultata/poveikį. Vertinant bendrą šalies vertinimą, svarbu atsižvelgti ir į kitus kitomis priemonėmis įgyvendinamus projektus.⁴⁴ Šis rodiklis yra susijęs su produkto rodikliu „Buveinių, kurių palankiai apsaugos būklei palaikyti ar atkurti buvo skirtos investicijos, plotas“, ankstesnių vertinimų išvadose teigiama, kad priemonės investicija siekiama tvarkyti santykinai nedidelį tvarkytinų buveinių plotą (VP siektina reikšmė 1150 ha), „todėl bendrame visų buveinių būklės kontekste galima tikėtis tik nedidelio priemonės indėlio“.⁴⁵

Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, 5.5.1 konkreta us uždavinio intervencijų poveikis negali būti įvertintas dėl rezultato rodiklio neatitikimo intervencijomis siekiamam poveikiui. Remiantis ankstesnių vertinimų informacija, rodiklį būtų tikslinga tobulinti „greta pateikiant buveinių būklės įvertinimus iš konkrečių vietovių, kur buvo taikomos atitinkamos gamtotvarkos priemonės, sietinos tiesiogiai su šiuo rodiklio pobūdžiu. Tuomet būtų galima įvertinti rodiklį dviem lygiais – vertinti bendrą šalies kontekstą per šiuo metu vertinamą rodiklį bei konkretų priemonės indėlį į buveinių būklės pokyčius“.⁴⁶

VP 5.6.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

5.6.1 konkreta us uždavinio intervencijos siekė dviejų rezultato rodiklių. Su analizuojamais uždavinio rezultato rodikliais „Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose“ bei „Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai“ labiausiai sietini šie produkto rodikliai:

- „Bendras rekultivuotos žemės plotas“
- „Įsigyti gatvių valymo įrenginiai“

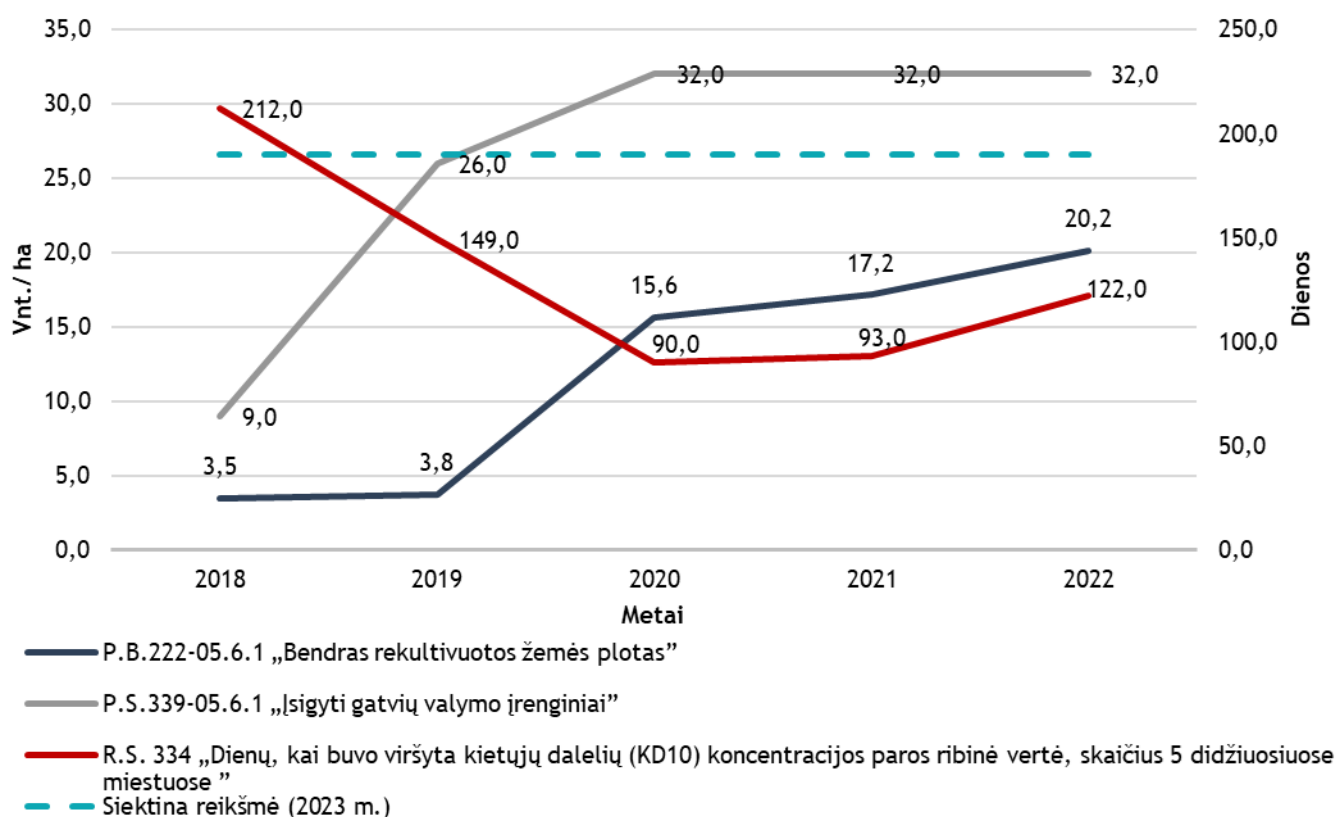
Šie produkto rodikliai atspindi intervencijomis įsigytas priemones taršos mažinimui bei rekultivuojamos žemės plotą, išvalant jį nuo taršos, todėl žiūrint iš intervencijų logikos pusės, minėtų produkto rodiklių reikšmių augimas turėtų neigiamai koreliuoti su dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičiumi 5 didžiuosiuose miestuose, bei neigiamai koreliuoti su ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičiumi.

Kaip matyti 41 paveiksle, su uždavinio rezultato rodikliu „Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose“ sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo. Šiuo laikotarpiu taip pat mažėjo rezultato rodiklio reikšmė – nuo 212 dienų 2018 m. iki 122 proc. 2022 m. Tai rodo vidutinę–stiprią neigiamą koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia nuo –0,55 iki –0,94).

⁴⁴ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

⁴⁵ Ten pat.

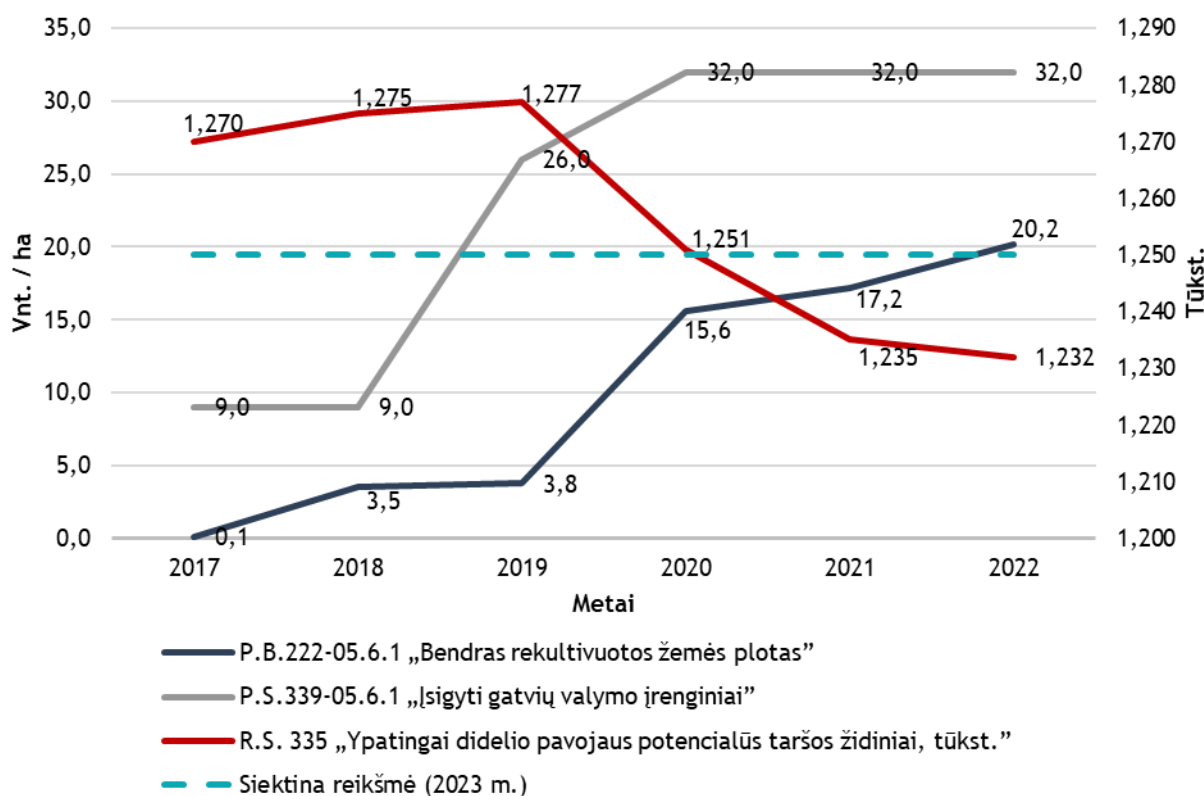
⁴⁶ Ten pat.

41 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU PIRMOJO 5.6.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Antrasis 5.6.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – „Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai“. Kaip pavaizduota 42 paveiksle, pagrindinių produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo. Tuo pačiu laikotarpiu ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičius mažėjo – nuo 1 270 2017 m. iki 1 232 2022 m. Šiuo atveju stebima stipri neigiama koreliacija tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas svyruoja nuo -0,74 iki -0,95).

42 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUČIŲ KORELIACIJA SU ANTROJO 5.6.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Taigi, koreliacinės analizės rezultatai indikuoja, jog 5.6.1 konkretaus uždavinio veiklos, skirtos mažinti taršą, iš dalies prisidėjo prie ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičiaus mažinimo bei stiprų indėlių prisidedant prie kietųjų dalelių koncentracijos didžiuosiuose miestuose mažinimo. Kaip minėta rezultatyvumo analizės dalyje, 5.6.1 uždavinio intervencijos kietųjų dalelių miestuose mažinimo srityje palietė didžiuosius Lietuvos miestus, o kalbant apie taršos židinių šalinimą, kaip minėta buvo anksčiau, dėl rezultato rodiklio specifikos, į šį rezultato rodiklį patenka ir naujai registruojami taršos židiniai, todėl įvertinti poveikį yra sudėtinga.

Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, 5.6.1 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis yra **aukštas**.

5. TVARUMAS

VP 5 PRIORITETO SUKURTŲ REZULTATŲ NAUDOJIMO INTENSYVUMAS IR AKTUALUMAS ATEITYJE

VP 5 prioriteto intervencijų tvarumas vertinamas pagal ankstesniuose skyriuose pristatytas ir analizuotas sritis. Intervencijomis sukurtų produktų tvarumas yra apžvelgiamas trimis lygmenimis, analizuojant konkrečių uždavinių veiklomis sukurtų produktų nusidėvėjimo potencialą (produktų kokybę), priežiūros arba palaikymo užtikrinimą (ar produktų priežiūrai užtikrinamas finansavimas ateityje) ir produktų panaudojimo ateityje potencialą.

Lietuvos vandens išteklių gerinimui ir atstatymui skirtos veiklos buvo nukreiptos tiek ežerų ir upių būklės gerinimo veiklas, tiek ir ekosistemų, gyvenančių ir besiformuojančių šiuose vandens telkiniuose, būklės gerinimą ar atstatymą. Įgyvendinant intervencijas buvo siekiama atstatyti penktadalio visų rizikos grupei priskiriamų vandens telkinių (apie 100 vandens telkinių). Dėl kompleksinio kelių priemonių įgyvendinimo poreikio ir natūralių gamtos objektų inertiškumo, yra sunku numatyti, ar įgyvendintos priemonės sukurs planuotus teigiamus vandens telkinių pokyčius, o teigiami pasikeitimai, esant stabilioms užtikrintoms sąlygoms, gali būti stebimi ilgalaikėje perspektyvoje. Visgi akcentuotina, kad dėl įvairių gamtinių veiksnių poveikio (pvz. dėl hidromorfologijos pokyčių, mažėjant vandens kiekiui formuojasi plūduriuojantys augalijos kilimai, ar dėl biogeninių medžiagų kiekio, ilgalaikio praeities veiksnių poveikio ežeruose vyksta dumblių, deguonies kiekio mažėjimo procesai ir kt. priežasčių) įgyvendintų priemonių poveikis (pvz. dumblo, makrofaugų valymas nedideliuose plotuose, maudyklose) tiesiog sunyksta. Ankstesniuose vertinimuose atkreiptas dėmesys, jog siekiant užtikrinti ilgalaikį tvarumą, reikalinga derinti kompleksines vienam gamtos objektui taikomas priemones (pvz. išuvinimas plėšriosiomis žuvimis ir makrofitų šalinimas), kas leistų vertinti poveikio tvarumą. Atkreiptinas dėmesys, kad dalis priemonių (46 iš 86 vandens telkinių) buvo taikytos vandens telkiniams, kurie nepatenka į BVPD vandens telkinių (strateginiu požiūriu svarbūs vandens objektai) sąrašą, todėl pokyčio ir tvarumo vertinimas yra sunkiai galimas, nes nėra atliekamas šių vandens telkinių monitoringas.

Intervencijos, skirtos paviršinių nuotekų sistemų tvarkymui, buvo įgyvendinamos 16 miestų, turinčių daugiau nei 20 000 gyventojų. Iš viso šiuose miestuose gyvena apie 54 proc. Lietuvos gyventojų ir „remiantis Aplinkos apsaugos agentūros nuotekų apskaitos duomenimis, jų paviršinės nuotekos sudaro maždaug pusę viso į šalies vandens telkinius išleidžiamo paviršinių nuotekų kiekio“⁴⁷. Šio periodo investicijos buvo nukreiptos ne tik į su sistemų tvarkymu susijusias veiklas, bet taip pat buvo orientuojamasi į nuotekų valymo įrenginių statybą (pvz. Vilniaus nuotekų valyklos statyba), kas tiesiogiai mažina nevalytų ar nepakankamai išvalytų nuotekų kiekius išleidžiamus į paviršinius vandenis. Nuotekų valymo įrenginiai taip pat sprendžia ir dažnų liūčių problemas, kuomet per trumpą laiko tarpą iškrintę dideli vandens kiekiai, surenkami ir apdorojami papildomai pastatytuose pastatuose su smėliagaudėmis. Pažymėtina, kad intervencijos apima tik didžiųjų miestų gyventojus, turi ilgalaikį tvarumu grįstą poveikį.

Pažymėtina, kad projektas, skirtas likviduoti taršos plotus Baltijos jūroje, buvo nutrauktas, todėl šiame investiciniame periode nebuvo įgyvendintos priemonės, orientuotos į taršos likvidavimo užtikrinimą, o

⁴⁷ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

tiesioginės priemonės Baltijos jūros būklės gerinimui (azoto koncentracijos mažinimui) nebuvo taikytos ir nebuvo sukurtos jokios sąlygos pagerinti Baltijos jūros būklę.

Klimato kaitos srityje įgyvendintomis intervencijomis sukuriama sąlyga apsaugoti gyventojus, jų turta, potvynių rizikos zonos veikiančius verslus, sukurtą infrastruktūrą. Pagal įgyvendinamą priemonę, nuo neigiamo potvynių poveikio yra sukuriama saugios sąlygos mažiausiai 7 tūkst. potvynių rizikos zonose gyvenančių žmonių, todėl intervencijos yra laikytinos tvariomis. Visgi, žvelgiant iš prisitaikymo prie klimato kaitos perspektyvos, dėl per mažo miestų užtvindymo galimybių monitoringo ir tikimybių įvertinimo, yra sudėtinga nustatyti ar ir kaip įgyvendintos priemonės prisideda prie miestų užtvindymo mažinimo.

Kraštovaizdžio būklės gerinimo ir biologinės įvairovės išsaugojimo srityje įgyvendinamomis priemonėmis atliekami konkretūs gamtos ir kultūros paveldo objektų būklės gerinimo darbai (gamtos objektų tvarkymas, rekreacinių zonų sukūrimas, kultūros paveldo objektų restauravimas ar lankytojų lankymo centrų įkūrimas ir kt.). Įgyvendintų projektų poveikis yra didelis ir turi pastebimą ir išliekamą vertę ilgalaikėje perspektyvoje. Svarbu paminėti, kad didelis investicijų kiekis, (beveik 82 proc. iš viso priemonei skirto finansavimo) buvo skiriamas saugomų teritorijų lankytojų centrų, gamtos klasių, lankymo infrastruktūros gamtoje įrengimui, todėl teigiama, kad Lietuvos saugomų teritorijų sistema yra visavertiškai aprūpinta šia „kietąja“ lankymo infrastruktūra⁴⁸. Papildomai taikomos rinkodaros priemonės jau leidžia stebėti didėjančias turistinių objektų lankymo tendencijas (2014 m. apklausų duomenimis 50,2 proc. Lietuvos gyventojų bent kartą per paskutinius metus lankėsi kultūros paveldo objekte, 2021 m. duomenimis, tokių asmenų buvo 66,1 proc.⁴⁹), todėl užtikrinus rinkodaros strategiją, įgalinus lankytojų centrus papildoma veikla (edukacijos, įvairūs kultūriniai renginiai, naujų technologinių galimybių pritaikymas ir kt.) bei užtikrinus kryptingą finansavimą, šių veiklų tvarumas vertinamas kaip ilgalaikis. Svarbu paminėti, kad projektai turi ne tik tiesioginę naudą, išsaugant gamtos ir kultūros paveldo objektus, bet ir didina visuomenės susidomėjimą, lankymąsi sutvarkytuose objektuose, skatina visuomenės sąmoningumą, prisideda prie besilankančiųjų psichinės ir fizinės savijautos gerinimo, taip pat skatina visuomenės žinias apie ekosistemas, jų reikalingumą, formuoja teigiamą gamtos saugos įvaizdį, suteikia gamtos saugai aiškiai apčiuopiamą visuomeninę naudą.

Biologinės įvairovės išsaugojimo srityje įgyvendinti gamtos sauginių priemonių vykdymą užtikrinantys projektai, kuriais buvo rengiami su biologinės įvairovės apsauga susiję dokumentai (pvz., rūšių apsaugos ir invazinių rūšių gausos reguliavimo planai, saugomų teritorijų planavimo dokumentai ir metodologinė medžiaga) bei materialinės bazės gerinimas (pvz., atnaujinama laboratorija, stebėsenai ar gamtotvarkai vykdyti reikalingos įrangos įsigijimas), sukuria prielaidas užtikrinti gamtos saugos priemonių įgyvendinimą ilgalaikėje perspektyvoje. Tiesiogiai į aplinkos būklės gerinimą nukreiptos priemonės (pvz. bešeimininkų pastatų likvidavimas) buvo orientuotos į apleistų, netvarkingų teritorijų sutvarkymą, ko pasekoje sumažėjo vizualinė kraštovaizdžio tarša, sumažintas pavojus pastatuose galinčių būti žmonių saugumui bei gyvybei. Sutvarkius bešeimininkius pastatus didėja kraštovaizdžio vizualinis potencialas, gerėja estetinė aplinkos kokybė, sutvarkytos teritorijos tampa patrauklesnės tiek turistams, tiek ir investuoti norintiems verslininkams. Į šį periodą orientuotas tikslas – sutvarkyti bešeimininkes teritorijas – buvo visiškai pasiektas, visgi, svarbu užtikrinti, kad tolimesniame etape sutvarkytos teritorijos būtų įveikintos. Į įvairių populiacijų dirbtinį veisimą nukreipti projektai yra reikšmingi dėl sukaupiamos patirties, kuri gali būti sėkmingai perkeliama į kitų populiacijų veisimą (pvz. kūmučių atveju – patobulinus ikrų surinkimo

⁴⁸ 2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

⁴⁹ Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis, LR Kultūros ministerijos užsakymu 2020 m. atliktas vertinimas, kurį atliko UAB „KOG institutas“, UAB „Norstat LT“. Nuoroda internete: <https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/03/Gyventoju-dalyvavimas-kulturoje-ir-pasitenkinimas-kulturos-paslaugomis-2020-ataskaita.pdf>

metodiką, ją galima pritaikyti dirbtinio veisimo programas kitoms varliagyvių rūšims (pvz., medvarlėms)),⁵⁰ todėl šių priemonių įgyvendinimas laikytinas tvariu.

Taršos mažinimo srityje priemonės buvo orientuotos tiek į oro taršos mažinimą, tiek ir sąvartynuose susikaupusių atliekų šalinimą bei tinkamo geriamo vandens ir nuotekų užtikrinimą gyventojams. Analizuojant ES investicijomis įgyvendintas oro taršos prevencines priemones, kurios buvo orientuotos į „paviršinės“ taršos mažinimą, stebima mažėjanti KD10 koncentracija didžiuosiuose miestuose. Siekiant sukurti maksimalų poveikį ir įvertinti ilgalaikį priemonių tvarumą, būtina derinti kelias priemones, kurios leistų mažinti miestuose susidarančią taršą. Kitos dalies priemonių, orientuotų į tinkamą, savalaikį atliekų rūšiavimą ir atliekų sąvartynuose šalinimo mažinimą, tvarumas / tęstinumas vidutiniu laikotarpiu yra aukštas. Sukurta komunalinių atliekų rūšiavimo infrastruktūra yra prižiūrima atsakingų atliekų tvarkymo subjektų, kurie veikia kiekvienoje savivaldybėje arba regione. Vilniaus kogeneracinė jėgainė taip pat yra svarbus projektas, kuris prisideda prie sąvartynuose šalinamų atliekų kiekio mažėjimo ir užtikrina dalį Vilniaus miesto energijos poreikių, todėl infrastruktūra bus naudojama (veiklos apimtys priklausys ir nuo turimo taršos leidimo). Visgi, svarbu atkreipti dėmesį, kad atliekų šalinimas kogeneracinėse jėgainėse turi trūkumų dėl neigiamo poveikio aplinkai, kadangi atliekų deginimo metu susidaro ir į aplinką išmetami dideli pelenų ir CO₂ dujų kiekiai. Be to, ilgalaikėje perspektyvoje toks atliekų šalinimo būdas atitolina Lietuvos siekį kurti „žaliąją“ ekonomiką skatinant atliekų prevenciją, pakartotinį naudojimą ir perdirbimą. Todėl išlieka tam tikrų politikos ir reglamentavimo pokyčių tikimybė, apribojant šių objektų veiklos apimtį.

⁵⁰ „2014–2020 m. gamtos apsaugos priemonių įgyvendinimo pažangos vertinimas“, LR Aplinkos ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Aplinkos apsaugos politikos centras“, 2018 m.

6. EFEKTYVUMAS

Efektivitymo analizė gali būti atliekama įvairiais lygmenimis, pavyzdžiui, lyginant tų pačių rodiklių siekiančias priemones tarpusavyje arba analizuojant produktų vienetinių sąnaudų dispersiją priemonės viduje. **VP 5 prioriteto atveju buvo derinami abu būdai.**

VP 5 prioriteto atveju efektyvumo analizei buvo pasirinkti 5 rodikliai, kurie, vertintojų nuomone, geriausiai galėtų apibūdinti prioriteto intervencijų efektyvumą:

- „Bendras rekultivuotos žemės plotas“
- „Numatomų apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimas“
- „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos“
- „Lietaus nuotėkio plotas, iš kurio surenkamam paviršiniam (lietaus) vandeniui tvarkyti, įrengta ir (ar) rekonstruota infrastruktūra“
- „Sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai“
- „Vandens telkiniai, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonės“

BENDRAS REKULTIVUOTAS ŽEMĖS PLOTAS

Analizuojamo rodiklio „Bendras rekultivuotas žemės plotas“ siekia viena VP5 priemonė Nr. 05.6.1-APVA-V-020. Lentelėje žemiau pateikiami 5 didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) bei 5 mažiausiu efektyvumu pasižymėję šios priemonės projektai. Analizuojant visus rodiklio siekiančius projektus bendrai, efektyvumas atrodytų **santykinai efektyvus** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta daugiau nei 50 proc.** (295 proc.).

10 LENTELĖ. BENDRAM REKULTIVUOTAM ŽEMĖS PLOTUI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0006	121 543	-72%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0014	144 031	-67%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0003	148 791	-66%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0035	152 167	-65%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0021	186 205	-58%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0031	2 913 983	563%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0024	3 093 949	604%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0022	3 139 999	615%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0012	3 195 229	627%
05.6.1	05.6.1-APVA-V-020	05.6.1-APVA-V-020-01-0007	3 333 748	659%
		Vidurkis	439 425	295%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

NUMATOMŲ APSILANKYMŲ REMIAMUOSE KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO OBJEKTUOSE BEI TURISTŲ TRAUKOS VIETOSE SKAIČIAUS PADIDĖJIMAS

Analizuojamo rodiklio „Numatomų apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimas“ siekia kelios VP 5 prioriteto priemonės: Nr. 05.4.1-CPVA-K-303, Nr. 05.4.1-CPVA-K-301, Nr. 05.4.1-CPVA-K-301, taip pat Nr. 05.4.1-APVA-V-016, Nr. 05.4.1-APVA-V-017 ir Nr. 05.4.1-FM-F-307. Didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėjo priemonė Nr. 05.4.1-CPVA-K-303, o mažiausiu efektyvumu – priemonė 05.4.1-APVA-V-017. Analizuojant visas rodiklio siekiančias priemones bendrai, **efektyvumas atrodytų santykinai aukštas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta ne daugiau nei 100 proc. (26 proc.)**.

11 LENTELĖ. NUMATOMŲ APSILANKYMŲ REMIAMUOSE KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO OBJEKTUOSE BEI TURISTŲ TRAUKOS VIETOSE SKAIČIAUS PADIDĖJIMO PRIEMONĖMS SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projektų skaičius	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.4.1	05.4.1-CPVA-K-303	23	48	-51%
05.4.1	05.4.1-CPVA-V-301	21	90	-9%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	43	116	17%
05.4.1	05.4.1-APVA-V-016	3	117	18%
05.4.1	05.4.1-FM-F-307	1	118	19%
05.4.1	05.4.1-APVA-V-017	8	138	39%
		Vidurkis	99	26%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Aukščiau aprašyta situacija rodo aukštą efektyvumą, todėl toliau analizė atliekama pagal projektus. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėję 5 priemonių Nr. 05.4.1-CPVA-K-303, Nr. 05.4.1-CPVA-K-301 ir Nr. 05.4.1-APVA-V-017 projektai, ir 5 mažiausiai efektyvūs projektai, kurių pagrindą sudarė priemonės Nr. 05.4.1-CPVA-R-302 projektai. Visgi svarbu pabrėžti, kad pastarosios priemonės projektams įgyvendinti savivaldybės privalėjo prisidėti prie projektų mažiausiai 15 proc. (kai kuriais atvejais prisidėta 60 proc. ir daugiau). Analizuojant rodiklio siekiančias priemones bendrai, **efektyvumas yra neutralus** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta kiek mažiau nei 100 proc. (97 proc.)**

12 LENTELĖ. NUMATOMŲ APSILANKYMŲ REMIAMUOSE KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO OBJEKTUOSE BEI TURISTŲ TRAUKOS VIETOSE SKAIČIAUS PADIDĖJIMO PRIEMONĖMS SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.4.1	05.4.1-CPVA-K-303	05.4.1-CPVA-K-303-01-0023	5	-95%
05.4.1	05.4.1-CPVA-K-303	05.4.1-CPVA-K-303-01-0015	7	-93%
05.4.1	05.4.1-CPVA-K-303	05.4.1-CPVA-K-303-01-0005	9	-90%
05.4.1	05.4.1-CPVA-V-301	05.4.1-CPVA-V-301-01-0006	15	-84%
05.4.1	05.4.1-APVA-V-01705.4.1-APVA-V-017	05.4.1-APVA-V-017-01-0012	16	-84%

05.4.1	05.4.1-CPVA-V-301	05.4.1-CPVA-V-301-02-0005	569	476%
05.4.1	05.4.1-APVA-V-017	05.4.1-APVA-V-017-01-0007	638	546%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-61-0001	812	721%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-31-0006	845	755%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-21-0003	884	794%
		Vidurkis	99	97%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Toliau analizė atliekama neefektyviausių projektų priemonės (05.4.1-CPVA-R-302) viduje. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetai pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėję 5 priemonės projektai ir 5 mažiausiu efektyvumu pasižymėję projektai, visgi pažymėtina, kad priemonės Nr. 05.4.1-CPVA-R-302 projektų įgyvendinimui savivaldybės turėjo prisidėti 15-60 proc. Analizuojant rodiklio siekiančius projektus bendrai, **efektyvumas yra žemas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta kiek daugiau nei 100 proc. (102 proc.)**

13 LENTELĖ. NUMATOMŲ APSILANKYMŲ REMIAMUOSE KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO OBJEKTUOSE BEI TURISTŲ TRAUKOS VIETOSE SKAIČIAUS PADIDĖJIMO PRIEMONĖMS SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PAGAL PRIEMONĘ NR. 05.4.1-CPVA-R-302

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetai pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-31-0008	34	-71%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-31-0001	37	-68%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-71-0004	40	-65%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-01-0004	43	-63%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-71-0001	43	-63%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-11-0004	315	172%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-01-0002	388	235%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-61-0001	812	600%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-31-0006	845	629%
05.4.1	05.4.1-CPVA-R-302	05.4.1-CPVA-R-302-21-0003	884	662%
		Vidurkis	116	102%

PAPILDOMI GYVENTOJAI, KURIEMS TEIKIAMOS PAGERINTOS NUOTEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS

Analizuojamo rodiklio siekia 4 VP 5 prioriteto priemonės. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetai pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėjusios 2 priemonės 05.3.2-APVA-V-013 ir Nr. 05.3.2-APVA-R-014. Kitos dvi priemonės pasižymėjo mažiausiu efektyvumu. Analizuojant įgyvendintų pagal šias priemones, efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta kiek mažiau nei 100 proc. (656 proc.)**

14 LENTELE. PAPILDOMŲ GYVENTOJŲ, KURIEMS TEIKIAMOS PAGERINTOS NUOTEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS PRIEMONĖMS SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projektų skaičius	Rodiklio vienetai pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.4.1	05.3.2-APVA-V-013	32	157	-38%
05.4.1	05.3.2-APVA-R-014	72	264	4%
05.4.1	05.3.2-VIPA-T-024	36	2 744	987%
05.4.1	05.3.2-FM-F-015	1	4 286	1597%
		Vidurkis	253	656%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Papildomai lentelėje žemiau yra palyginami 5 efektyviausi ir 5 mažiausiai efektyvūs projektai tarp priemonių. Tarp efektyviausių projektų dominuoja priemonė Nr. 05.3.2-APVA-V-013. Tarp mažiausiai efektyvių – priemonė Nr. 05.3.2-APVA-R-014. Analizuojant rodiklio siekiančias priemones bendrai, **efektyvumas yra itin žemas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta daugiau nei 100 proc. (1304 proc.)**. Svarbu atkreipti dėmesį, kad priemonės Nr. 05.3.2-FM-F-015 projektams buvo taikomas paskolų su gražinamąja subsidija mechanizmas.

15 LENTELE. PAPILDOMŲ GYVENTOJŲ, KURIEMS TEIKIAMOS PAGERINTOS NUOTEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS PRIEMONĖMS SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetai pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-21-0006	29	-88%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-51-0004	38	-85%
05.3.2	05.3.2-APVA-V-013	05.3.2-APVA-V-013-04-0001	50	-80%
05.3.2	05.3.2-APVA-V-013	05.3.2-APVA-V-013-04-0010	52	-79%
05.3.2	05.3.2-APVA-V-013	05.3.2-APVA-V-013-04-0003	87	-65%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-81-0002	10 406	4020%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-31-0003	10 432	4030%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-61-0010	10 947	4234%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-41-0001	25 721	10083%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-11-0002	40 528	15946%
		Vidurkis	253	1304%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Toliau analizė atliekama neefektyviausių projektų priemonės (05.3.2-APVA-R-014) viduje. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetai pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėję 5 priemonės projektai ir 5 mažiausiu efektyvumu pasižymėję projektai. Analizuojant rodiklio siekiančias projektus bendrai, **efektyvumas yra labai žemas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta daugiau nei 100 proc. (1544 proc.)**

16 LENTELĖ. PAPILDOMŲ GYVENTOJŲ, KURIEMS TEIKIAMOS PAGERINTOS NUOTEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS PRIEMONĖMS SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PAGAL PRIEMONĘ NR. 05.3.2-APVA-R-014

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-21-0006	29	-89%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-51-0004	38	-85%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-01-0004	343	30%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-71-0006	529	101%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-71-0002	820	211%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-81-0002	10 406	3849%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-31-0003	10 432	3858%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-61-0010	10 947	4054%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-41-0001	25 721	9660%
05.3.2	05.3.2-APVA-R-014	05.3.2-APVA-R-014-11-0002	40 528	15279%
		Vidurkis	264	1544%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

LIETAUS NUOTĖKIO PLOTAS, IŠ KURIO SURENKAMAM PAVIRŠINIAM (LIETAUS) VANDENIUI TVARKYTI, ĮRENGTA IR (AR) REKONSTRUOTA INFRASTRUKTŪRA

Analizuojamo rodiklio siekia viena VP 5 prioriteto priemonė. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėję 5 priemonės Nr. 05.1.1-APVA-R-007 projektai, ir 5 mažiausiai efektyvūs projektai Analizuojant rodiklio siekiančią priemonę bendrai, **efektyvumas yra santykinai aukštas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta mažiau nei 100 proc. (34 proc.)**

17 LENTELĖ. LIETAUS NUOTĖKIO PLOTO, IŠ KURIO SURENKAMAM PAVIRŠINIAM (LIETAUS) VANDENIUI TVARKYTI, ĮRENGTA IR (AR) REKONSTRUOTA INFRASTRUKTŪRA PRIEMONEI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-81-0002	3 148	-73%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-91-0002	5 463	-52%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-31-0001	5 632	-51%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-81-0001	7 736	-32%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-41-0001	8 257	-28%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-81-0003	13 543	18%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-01-0002	13 741	20%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-21-0002	13 993	22%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-21-0003	18 456	61%
05.1.1	05.1.1-APVA-R-007	05.1.1-APVA-R-007-01-0001	24 540	114%
		Vidurkis	11 452	34%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

SUKURTI/PAGERINTI ATSKIRO KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMO PAJĖGUMAI

Analizuojamo rodiklio siekia viena VP 5 prioriteto priemonė. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėję 5 priemonės Nr. 05.2.1-APVA-R-008 projektai, ir 5 mažiausiai efektyvūs projektai. Analizuojant rodiklio siekiančią priemonę bendrai, **efektyvumas yra aukštas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta mažiau nei 100 proc. (52 proc.)**

18 LENTELĖ. SUKURTI/PAGERINTI ATSKIRO KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMO PAJĖGUMAI PRIEMONEI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-31-0004	192	-45%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-91-0003	193	-45%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-91-0008	202	-42%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-91-0011	204	-42%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-21-0006	206	-41%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-51-0002	711	104%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-21-0007	725	107%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-21-0005	808	131%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-01-0002	818	134%
05.2.1	05.2.1-APVA-R-008	05.2.1-APVA-R-008-01-0008	1 151	229%
		Vidurkis	349	52%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

VANDENS TELKINIAI, KURIEMS TAIKYTOS BŪKLĖS GERINIMO PRIEMONĖS

Analizuojamo rodiklio siekia viena VP 5 prioriteto priemonė. Lentelėje žemiau išskiriami didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėję 5 priemonės Nr. 05.3.1-APVA-V-012 projektai, ir 5 mažiausiai efektyvūs projektai. Analizuojant rodiklio siekiančią priemonę bendrai, **efektyvumas yra žemas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta daugiau nei 100 proc. (164 proc.)**.

19 LENTELĖ. VANDENS TELKINIAI, KURIEMS TAIKYTOS BŪKLĖS GERINIMO PRIEMONEI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

Uždavinys	Priemonės kodas	Projekto kodas	Rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma (ES+BF) (Eur)	Nuokrypis (proc.)
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0008	4 271	-94%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0004	58 913	-22%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0012	63 665	-16%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0011	76 684	1%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0001	79 902	6%

05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0002	118 100	56%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0005	259 291	243%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0007	275 012	264%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0010	310 521	311%
05.3.1	05.3.1-APVA-V-012	05.3.1-APVA-V-012-01-0006	553 216	631%
		Vidurkis	75 638	164%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

APIBENDRINIMAS

Vertintojų atliktos pagrindinių VP 5 prioriteto rodiklių, geriausiai apibūdinančių prioriteto intervencijų efektyvumą, analizės rezultatai rodo, jog santykinai efektyvi yra priemonė 05.1.1-APVA-R-007. Vidutiniškai efektyvi laikytina priemonė 05.2.1-APVA-R-008. Visgi, kitos analizuotos priemonės (05.3.2-APVA-R-014, 05.4.1-CPVA-R-302, 05.6.1-APVA-V-020, 05.3.1-APVA-V-012,), atsižvelgiant į analizės rezultatus, yra laikomos neefektyviomis. Taigi, **bendras VP 5 prioriteto priemonių efektyvumas yra vertinamas kaip žemas.**

7. APIBENDRINIMAS. INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT NUSTATYTŲ TIKSLŲ (IŠ KAITOS TEORIJOS PERSPEKTYVOS)

VP 5.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.1.1 konkretus uždavinio „Investicijų, susijusių su prisitaikymu prie klimato kaitos, įskaitant pagrįstas ekosisteminiu požiūriu, skatinimas“ pasiekimas matuojamas rezultato rodikliu „Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai“.

20 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT SUMAŽINTI NEIGIAMĄ POTVYNIŲ PADARINIŲ POTENCIALIĄ ŽALĄ EKONOMINEI VEIKLAI

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos padėjo sumažinti neigiamų potvynių padarinių potencialią žalą ekonominei veiklai“ – PATVIRTINTA IŠ DALIES		
Galutinis tikslas	Vidutinis	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (/) Vidutinis intervencijų poveikis tikslinių grupių elgesiui (/) Vidutinis intervencijų poveikis rezultato rodikliui (+) Aukštas tvarumas
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	Aukštas	(+) Įsigytos gyventojų perspėjimo sistemos yra ir bus naudojamos esant poreikiui užtikrinti gyventojų, gyvenančių potvynių rizikos zonoje saugumui
Tarpiniai pokyčiai	Vidutinis	(-) VP numatyta rezultato rodiklio reikšmė nebuvo pasiekta Galutinė 2021 m. reikšmė buvo prastesnė nei pradinė VP nurodyta reikšmė (-) VP pasirinktas rodiklis įvertinti potvynių žalą ir veiksmų programoje nurodytos siekiamos vertės nurodo tikėtiną potvynių žalą esant vidutinės (t. y. 1 proc.) tikimybės potvyniui (ne faktinės reikšmės) (-) Žema koreliacija tarp rezultato rodiklio ir įvardintų produkto rodiklių (+) Produkto rodikliai atskirai yra orientuoti į dėl klimato kaitos atsirandančių padarinių mažinimą ir kiekvienas iš jų atskirai prisidėjo sukuriant sąlygas švelninti dėl klimato kaitos patiriamus padarinius
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Vidutinis	(+) Sukurti produktai yra naudingi didžiajai daliai tikslinės grupės narių, gyvenančių potvynių rizikos zonose (-) Intervencijos buvo paskirstytos netolygiai: intervencijos skirtos paviršinio vandens infrastruktūrai gerinti buvo sutelktos tik į pagrindinius šalies miestus.
Produktai	Aukštas	(+) Veiklos, nukreiptos į gyventojų saugumo užtikrinimą potvynių rizikos zonose buvo išplėstos, todėl numatyti VP rodikliai yra/bus pasiekti ir viršyti
Veiklos	Vidutinis	(+) Intervencijos atitinka strateginius dokumentus (-) Išlieka poreikis išplėsti taikomų priemonių teritoriją

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.2.1 konkretus uždavinio „Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį ir užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą“ pasiekimas matuojamas rezultato rodikliais:

- „Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis“;
- „Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti“.

21 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT SUMAŽINTI SĄVARTYNUOSE ŠALINAMŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ DALĮ

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos sumažino sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalį“ – PATVIRTINTA		
Galutinis tikslas	Aukštas	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (/) Jau stebima mažėjanti sąvartynuose šalinamų atliekų dalis (/) Vidutinis intervencijų poveikis rezultato rodikliui (+) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Aukštas	(+) Kogeneracinė elektrinė, savyje užtikrinanti tvarumo elementą, sudaro sąlygas mažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalį.
Tarpiniai pokyčiai	Vidutinis	(+) VP nustatytos siektinos reikšmės pasiektos dar 2018 m. 2021 m. duomenimis pasiekta reikšmė yra du kartus žemesnė nei VP planuota reikšmė (-) Silpna koreliacija tarp rezultato rodiklio ir sukurtų/pagerintų atskirų komunalinių atliekų surinkimo pajėgumų
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Vidutinis	(-) Kaune veikianči kogenacinė jėgainė bei kitos atliekas perdirbančios įmonės itin prisideda prie rezultato rodiklio reikšmių pasiekimo (-) Įsteigta kogeneracinė jėgainė yra skirta tik Rytų Lietuvos regionui
Produktai	Aukštas	(+) Finansuojamas Vilniaus kogeneracinės jėgainės įsteigimas
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitinka strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

22 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT PADIDINTI KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTE ESANČIŲ POPIERIAUS, PLASTIKO, METALO, STIKLO ATLIEKŲ DALĮ, PARUOŠTĄ PAKARTOTINAI NAUDOTI AR PERDIRBTI

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos padidino komunalinių atliekų paruošimą pakartotinai naudoti ar perdirbti“ - NEPATVIRTINTA		
Galutinis tikslas	Žemas	(/) Vidutinis tinkamumas (/) Vidutinis rezultatyvumas (-) Žemas intervencijų poveikis rezultato rodikliui (/) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Komunalinių atliekų surinkimas užtikrinamas kiekvienoje savivaldybėje (+) Sukurta komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra šalies savivaldybėse yra būtina geresnio atliekų rūšiavimo sąlyga (-) Dalis antrinių žaliavų neatskiriamas iš bendro komunalinių atliekų srauto, nepakankamai vystomi tam reikalingi technologiniai pajėgumai, nes didelė dalis atliekų gali būti sudegintos kogeneracinėse jėgainėse

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Tarpiniai pokyčiai	Žemas	(-) Komunalinių atliekų sraute esanti popieriaus, plastiko, metalo bei stiklo dalis 2022 m. duomenimis nepasiekė VP numatytos reikšmės (-) Silpna koreliacija tarp rezultato rodiklio ir komunalinių atliekų surinkimo pajėgumų didinimo produkto rodiklių
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Žemas	(-) Gyventojams trūksta informacijos, tinkamo rūšiavimo įgūdžių – nors 60 proc. gyventojų nurodo rūšiuojantys atliekas, o 29 proc. – rūšiuojantys kai kurias atliekas, labai daug perdirbimui tinkamų antrinių žaliavų dar patenka į bendro naudojimo konteinerius
Produktai	Vidutinis	(+) Įrengta dvigubai daugiau nei VP numatyta komunalinių atliekų surinkimo konteinerių (-) Investicijomis pasiekta tik trečdalis VP numatytos produkto reikšmės
Veiklos	Vidutinis	(+) Intervencijos atitinka strateginius dokumentus (+) Tenkinami tikslinių grupių poreikiai susiję su komunalinių atliekų poreikiu pakartotiniam perdirbimui (-) Investicijos suplanuotos daliai gyvenamųjų vietovių

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.3.1 konkretus uždavinio „Pagerinti Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklę“ pasiekimas matuojamas rezultato rodikliais:

- „Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse“;
- „Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis“.

23 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT SUMAŽINTI VIDUTINĘ VIDUTINĘ BENDRO AZOTO KONCENTRACIJĄ LIETUVOS BALTIJOS JŪROS TERITORINIUISE VANDENYSE

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Intervencijos į Baltijos jūros būklės gerinimą sumažino vidutinę bendro azoto koncentraciją Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse“ – NEPATVIRTINTA		
Galutinis tikslas	Žemas	(-) Žemas tinkamumas (-) Žemas rezultatyvumas (-) Įgyvendinamų intervencijų potencialas prisidėti prie pageidaujamo poveikio žemas (-) Žemas intervencijų poveikis rezultato rodikliui (-) Žemas tvarumas
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	Žemas	(-) Įgyvendinamos paviršinių vandenų būklės gerinimui skirtos intervencijos (apima upes ir ežerus) pastebimesnės įtakos mažinant azoto prietaką į Baltijos jūrą neturės
Tarpiniai pokyčiai	Žemas	(-) Azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse didėja (-) Silpna koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Žemas	(-) Įgyvendinamos paviršinių vandenų būklės gerinimui skirtos intervencijos (apima upes ir ežerus) pastebimesnės įtakos mažinant azoto prietaką į Baltijos jūrą neturės
Produktai	Žemas	(-) Nepasiekti tiesiogiai su Baltijos jūra siejami produkto rodikliai
Veiklos	Žemas	(-) Beveik nesuplanuota intervencijų, kurios galėtų pastebimiau prisidėti prie azoto kiekio Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse mažinimo

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

24 LENTELE. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANČIEMS PADIDINTI GEROS BŪKLĖS PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ DALĮ

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos į paviršinių vandens telkinius padidino geros būklės paviršinių vandens telkinių dalį“ - NEPATVIRTINTA		
Galutinis tikslas	Žemas	(/) Vidutinis tinkamumas (-) Aukštas rezultatyvumas (/) Siaura intervencijų aprėptis (-) Žemas intervencijų poveikis rezultato rodikliui (-) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Intervencijos taip pat skirtos stiprinti vidaus vandens tyrimų ir stebėsenos pajėgumus, kas vidutiniame-ilgajame laikotarpyje turėtų prisidėti prie geresnio paviršinių vandens telkinių valdymo (+) Intervencijomis siekta atstatyti natūralią vandens telkinių būseną, didinti biologinę įvairovę, tokiu būdu stiprinant tvarias ekosistemas (-) Mažas dėmesys iš taršos šaltinių sklindančios taršos mažinimui
Tarpiniai pokyčiai	Žemas	(-) 2022 m. fiksuojama prastėjanti paviršinių vandens telkinių būklė, didelis atotrūkis nuo VP užsibrėžto tikslo (-) Silpna koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (-) Įgyvendinamos intervencijos orientuotos į dalies vandens telkinių atskirų parametrų gerinimą, trūksta kompleksinių priemonių
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Žemas	(/) Intervencijos pasiekė apie 12 proc. visų prastos būklės paviršinių vandens telkinių (/) Dalis pagerintų vandens telkinių nėra įtraukti į strateginių vandens telkinių sąrašą (-) Mažas dėmesys iš taršos šaltinių sklindančios taršos mažinimui
Produktai	Aukštas	(+) Iki 2023 m. pabaigos būklės gerinimo priemonės turėtų būti pritaikytos beveik dvigubai didesniame vandens telkinių skaičiuje, lyginant su planuotaisiais VP
Veiklos	Vidutinis	(+) Intervencijos atitiko strateginius dokumentus (-) Investicijos orientuotos į labai konkrečių problemų sprendimą / konkrečių parametrų gerinimą atskiruose vandens telkiniuose, trūksta kompleksinių priemonių

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5.3.2. KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.3.2. konkretus uždavinio „Padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą“ pasiekimas matuojamas rezultato rodikliais:

- „Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas“;
- „Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas“.

25 LENTELE. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANČIEMS PADIDINTI VANDENS TIEKIMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMĄ

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos padidino vandens tiekimo paslaugų prieinamumą“ – PATVIRTINTA IŠ DALIES		
Galutinis tikslas	Vidutinis	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
		(-) Intervencijos pasiekė sąlyginai mažą tikslinės grupės dalį (-) Žemas intervencijų poveikis (/) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Pagerinta vandens tiekimo infrastruktūra (+) Vandens tiekimo paslaugų gerinimas užtikrinamas reikšmingam kiekiui Lietuvos gyventojų
Tarpiniai pokyčiai	Žemas	(-) 2022 m. rezultato rodiklio reikšmė yra žemesnė nei VP nustatyta reikšmė (+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir papildomų gyventojų, kuriems pagerintos vandens tiekimo paslaugos skaičiaus (+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklo ilgio
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Žemas	(-) Sąlyginai maža intervencijų apimtis, lyginant su bendru prie vandens tiekimo paslaugų neprijungtų gyventojų skaičiumi (-) Buvo tikslinamos kai kurių projektų sutartys mažinant planuojamų prijungti gyventojų skaičius (/) Vidutiniškai apie 10 proc. gyventojų, kurie projektų sutartyse (patikslintose) buvo numatyti prijungti prie vandens tiekimo paslaugų, neprijungia
Produktai	Aukštas	(+) Sukurti visi suplanuoti produktai, viršijant VP numatytas apimtis
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitinka strateginius dokumentus (+) Tenkinami tikslinių grupių poreikiai aprūpinti geriamu vandeniu

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

26 LENTELĖ. VP SUMAŽINTI SIEKIANT PADIDINTI NUOTEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMĄ

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos padidino nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą Lietuvos gyventojams“ – PATVIRTINTA IŠ DALIES		
Galutinis tikslas	Vidutinis	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (-) Intervencijos pasiekė sąlyginai mažą tikslinės grupės dalį (-) Žemas intervencijų poveikis (/) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Pagerinta nuotekų tvarkymo infrastruktūra (-) Dėl dalies gyventojų nesuinteresuotumo, neužtikrinamas šios infrastruktūros naudojimas pilnu pajėgumu
Tarpiniai pokyčiai	Žemas	(-) 2022 m. rezultato rodiklio reikšmė yra žemesnė nei VP nustatyta reikšmė (-) Silpna koreliacija tarp rezultato rodiklio ir papildomų gyventojų, kuriems pagerintos nuotekų paslaugos skaičiaus
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Žemas	(-) Sąlyginai maža intervencijų apimtis, lyginant su bendru prie nuotekų surinkimo sistemų neprijungtų gyventojų skaičiumi (-) Buvo tikslinamos kai kurių projektų sutartys mažinant planuojamų prijungti gyventojų skaičius (/) Vidutiniškai apie 10 proc. gyventojų, kurie projektų sutartyse (patikslintose) buvo numatyti prijungti prie nuotekų tvarkymo sistemų, neprijungia

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Produktai	Aukštas	(+) Iki investicinio laikotarpio pabaigos turėtų būti sukurti visi suplanuoti produktai
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitinka nacionalinius strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5.4.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.4.1. konkretus uždavinio „Padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką“ matuojamas rezultato rodikliais:

- „Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis“;
- „Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankusių kultūros paveldo objekte, dalis“;
- „Turistų (užsienio ir vietos) skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose“.

27 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS PADIDINTI GERAI INFORMUOTŲ APIE APLINKOS IŠTEKLIUS ŠALIES GYVENTOJŲ DALĮ

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos padidino gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalį“ – PATVIRTINTA IŠ DALIES		
Galutinis tikslas	Vidutinis	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (+) Intervencijos skirtos visiems besidomintiems aplinka asmenims (+) Aukštas momentinis intervencijų poveikis rezultato rodikliui (/) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Kuriama pakankamai tvari, plačiai pritaikoma infrastruktūra, kurią gali naudotis plačioji visuomenė, mokiniai, diegiami technologiniai sprendimai (/) Siekiant išlaikyti ir didinti informuotų gyventojų dalį, informacijos sklaidos priemonės turi būti vykdomos nuolat (-) Siekiant išlaikyti sukurtos infrastruktūros, teikiamų paslaugų kokybę, turi būti užtikrinamas pakankamas nuolatinis finansavimas.
Tarpiniai pokyčiai	Aukštas	(+) Rezultato rodiklio reikšmė pasiekė VP nustatytą reikšmę 2020 m. (+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (+) Rodiklio pokyčiams tiesioginę įtaką turi gyventojų informavimui skirtos priemonės, o taip pat plėtojamoms valstybinių parkų lankymo galimybės
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Aukštas	(+) Įgyvendintos visuomenės informavimo apie aplinką priemonės sudaro sąlygas jomis pasinaudoti visiems Lietuvos gyventojams ir atvykstantiems turistams (+) Visuomenės informavimo apie aplinką priemonės užtikrinamos ir pagal Universalaus dizaino principus
Produktai	Aukštas	(+) Įgyvendinta dvigubai daugiau nei planuota visuomenės informavimo apie aplinką priemonių
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitiko strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

28 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS PADIDINTI LIETUVOS GYVENTOJŲ, BENT KARTĄ PER PASTARUOSIUS 12 MĖN. APSILANKIUSIŲ KULTŪROS PAVELDO OBJEKTE DALĮ IR TURISTŲ (UŽSIENIO IR VIETOS) SKAIČIŲ PRIORITETINIUOSE TURIZMO PLĖTROS REGIONUOSE

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos paskatino Lietuvos gyventojų lankymąsi kultūros paveldo objektuose ir turistų skaičių prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose“ – PATVIRTINTA IŠ DALIES		
Galutinis tikslas	Vidutinis	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (+) Intervencijos skirtos visiems besidomintiems aplinka asmenims (+) Aukštas momentinis intervencijų poveikis rezultato rodikliui (/) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Investuota į kultūros paveldo objektus, dauguma kurių jau vykdo veiklą, jų valdytojai yra savivaldybės ar valstybės institucijos ar įstaigos (-) Brangus kultūros paveldo objektų išlaikymas, atnaujinimas
Tarpiniai pokyčiai	Vidutinis	(+) Rezultato rodiklio reikšmė pasiekė VP nustatytą reikšmę 2021 m. (+) Rodiklio pokyčiams tiesioginę įtaką turi finansuojamos kultūros paveldo objektų tvarkybos ir aktualizavimo veiklos (/) Didžioji dalis finansuotų projektų baigti įgyvendinti sąlyginai neseniai arba dar įgyvendinami, todėl stebimam rodiklio gerėjimui įtakos dar neturėjo. (/) Finansuota nedidelė dalis galimų įveikinti kultūros paveldo objektų dalis,
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Vidutinis	(+) Yra sudarytos sąlygos lankytis sutvarkytuose, įrengtuose gamtos ir kultūros paveldo objektuose ir teritorijose (/) Finansuota nedidelė dalis galimų įveikinti kultūros paveldo objektų dalis, kita vertus, finansuota nemažai sėkmingą veiklos patirtį jau pademonstravusių objektų, kuriančių lankytojų srautus (-) Mažas dėmesys privatiems, mažesnės apimties, regionuose esantiems objektams, kurių potencialas kol kas neišnaudotas
Produktai	Aukštas	(+) Iki 2023 m. pabaigos suplanuota produkto rodiklio reikšmė turėtų būti pasiekta ir viršyta
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitiko strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5.5.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.5.1 konkretus uždavinio „Pagerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę“ pasiekimas matuojamas rezultato rodikliu „Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis“.

29 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT PAGERINTI VIETINĖS AUGALIJOS IR GYVŪNIJOS RŪŠIŲ, BUVEINIŲ IR KRAŠTOVAIZDŽIO AREALŲ BŪKLĘ

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos į biologinės įvairovės nykimo ir ekosistemų, jų teikiamų paslaugų kokybės blogėjimo pristabdymą, jų atkūrimą, saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą, padidino		

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalį” – NEPATVIRTINTA		
Galutinis tikslas	Žemas	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (-) Maža intervencijų aprėptis (-) Žemas poveikis (/) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Parengti planavimo dokumentai, sukurtos stebėsenos sistemos, metodinė medžiaga prisidės prie ilgalaikų pokyčių gerinant Natura 2000 tinklo valdymą Lietuvoje (-) Siekiant gerinti bendrąją Natura 2000 tinklo būklę Lietuvoje, reikalingos didelės apimties, tęstinės investicijos į gamtotvarkines priemones
Tarpiniai pokyčiai	Žemas	(-) Intervencijų apimtis rodo, kad net ir pagerinus buveinių tipų apsaugos būklę konkrečiuose teritorijose, jos yra per mažos, kad galėtų pakeisti bendrą Europos Bendrijos svarbos buveinių tipo apsaugos būklės statistiką
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Žemas	(-) Buveinių, kurių palankiai apsaugos būkle palaikyti ar atkurti, buvo skirtos investicijos, plotas yra labai nedidelis, lyginant su visu Natura 2000 teritorijų plotu
Produktai	Aukštas	(+) Suplanuoti produkto rodikliai iki 2023 m. pabaigos bus pasiekti ir viršyti
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitinka nacionalinius strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 5.6.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 5.6.1 konkretus uždavinio „Sumažinti miestuose kietųjų dalelių ore ir cheminių medžiagų grunte pavojaus sveikatai ir aplinkai taršos lygį“ matuojamas rezultato rodikliais

- „Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD10) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose“;
- „Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai“.

30 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT SUMAŽINTI DIENŲ, KAI BUVO VIRŠYTA KIETŪJŲ DALELIŲ (KD10) KONCENTRACIJOS PAROS RIBINĖ VERTĖ, SKAIČIŲ 5 DIDŽIUOSIUOSE MIESTUOSE

KAITOS TEORIJS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos į oro kokybės valdymą ir taršos mažinimą sumažino dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių koncentracijos paros ribinė vertė, skaičių 5 didžiuosiuose miestuose” – PATVIRTINTA IŠ DALIES		
Galutinis tikslas	Vidutinis	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (/) Investicijos skirtos įrangai, kurios naudojimas intensyvesnis tam tikrais sezonais, gatvių valymas prisideda tik prie pakeltosios taršos mažinimo (/) Vidutinis intervencijų poveikis rezultato rodikliui (+) Aukštas tvarumas
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	Aukštas	(+) Aiški atsakomybė už infrastruktūros priežiūrą (priskiriama savivaldybėms), įsigyta įranga bus naudojama
Tarpiniai pokyčiai	Vidutinis	(+) Stipri koreliacijos tarp rezultato rodiklio ir produkto rodiklio (+) Rezultato rodiklio reikšmė pasiekė VP siektiną reikšmę

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
		(-) Daugiausia dienų, kuomet viršijama kietųjų dalelių norma, fiksuojama šaltojo sezono metu ir prie jos mažinimo gatvių valymas (plovimas ir pan.) prisidėti negali
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Vidutinis	(+) Įsigyjamos gatvių valymo mašinos sudaro sąlygas mažinti pakeltosios taršos kiekį ir tokiu būdu prisideda prie bendro KD10 mažėjimo didžiuosiuose Lietuvos miestuose (/) Pagrindiniai oro kokybę miestuose lemiantys veiksniai yra deginamas kietasis kuras ir transporto veikla, į kuriuos investuojama pagal kitas priemones
Produktai	Aukštas	(+) 2022 m. produkto rodiklio reikšmė viršijo VP numatytą reikšmę (+) Įsigyta daugiau nei planuota gatvių valymo įrenginių
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitinka nacionalinius strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

31 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT SUMAŽINTI YPATINGAI DIDELIO POTENCIALIŲ TARŠOS ŽIDINIŲ SKAIČIŲ

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos į užterštų teritorijų tvarkymą sumažino ypatingai didelio pavojaus potencialių taršos židinių skaičių” – PATVIRTINTA		
Galutinis tikslas	Aukštas	(+) Aukštas tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (/) Nedidelė investicijų aprėptis (+) Aukštas intervencijų poveikis rezultato rodikliui (+) Vidutinis tvarumas
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	Vidutinis	(+) Įgyvendintos intervencijos turi ilgalaikę naudą mažinant (-) Dėl rangovų kompetencijos ir nepakankamos taikomų taršos valymo metodų įvairovės dalies teritorijų išvalymo kokybė gali būti nepakankama (/) Siekiant išlaikyti ir didinti teigiamą poveikį, reikia toliau investuoti į naujų teritorijų valymą
Tarpiniai pokyčiai	Aukštas	(+) Labai stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir produkto rodiklio (+) Tiesiogiai investuojama į užterštų teritorijų tvarkymą
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	Vidutinis	(/) Investicijas gavo nedidelė dalis šalies užterštų teritorijų (-) Nuolat atsiranda naujų užterštų teritorijų
Produktai	Aukštas	(+) 2022 m. produkto rodiklio reikšmė pasiekė VP numatytą reikšmę (+) Sutvarkyti visi numatyti potencialūs taršos židiniai
Veiklos	Aukštas	(+) Intervencijos atitinka nacionalinius strateginius dokumentus

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais